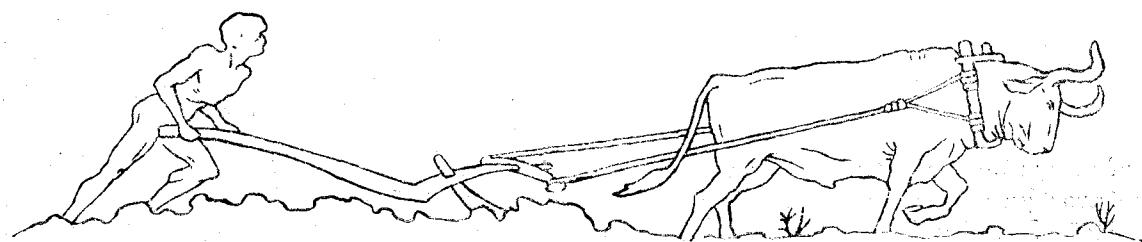

ΑΝΑΓΝΩΣΙΣ

ΥΠΟ Ι. Ι. ΕΝΝΕΡ

ΠΑΝΔΘΗΝΑΙΔ

ΕΤΟΣ Ε' 15-34
ΙΟΤΑΙΟΥ 1905

ΑΡΧΑΙΟΙ ΚΑΙ ΝΕΟΙ ΑΛΧΗΜΙΣΤΑΙ

Εργάζεται ἐν παραβύστῳ ὑπογείῳ, ὀχρότερος τῆς ἀλαμποῦς λυχνίας του καὶ κυρτότερος τῶν ἀποστακτικῶν λοπάδων του ἔργαζεται νυχθημερόν, θερμαίνων τὸ θεῖον καὶ τὸν ὑδράργυρον εἰς τὰς κηροτακίδας του καὶ προσαρμόζων χαλκία καὶ σωλήνας εἰς τὰς ἀτέχνους φιάλας του· ἔτη μαρῷα ματαίως ζητεῖ τὸ βλέμμα του νὰ συναντήσῃ εἰς τὸν βυθὸν τῶν χωνευτηρίων τὴν παρήγορον ἔκεινην λάμψιν, τὴν δοποίαν πλάττουσι τὰ χρυσά του δύνειρα· δύνειρα εἰς τὰ δόποια ἀνελύθη δόλοκληρος ἡ ζωὴ του, ὥπο τὴν φλόγα μιᾶς ἀσαλεύτου ἴδεας θερμαινομένη, δύνειρα τὰ δόποια τὸν κατέστησαν σκιάν, σκιάν ἄλλην πλέον δύλον ζητοῦσαν νὰ συλλάβῃ. Όσμη ἐνδρῶτος καὶ θείου ἀναμυμάσεις ἔφθειραν τὴν ὑγείαν του. Ή παγεράτης ἀτιχίας σφραγίς ἐλεύκανε τὴν κεφαλήν του. Τὰ χεῖλη του συσπῶνται διασκῶς ψιθυρίζοντα, τόρα μὲν πρὸς τὸν δημιουργὸν εὐλαβεῖς προσενχάς, τόρα δὲ πρὸς τοὺς δαιμονὰς θερμὰς ἐπικλήσεις καὶ ὑποσχέσεις πονηράς πλὴν εἰς ταύτας δυστυχῶς ἀποκρίνεται χλευάζων ὁ ἀπαύσιος μόνον τριγμὸς τῶν σαύρων καὶ τῶν σκορπίων, οἵτινες παρίστανται μόνοι μάρτυρες ἀπαύστου καὶ ἀγωνιώδους πλὴν ματαίας ἔργασίας.

Ίδοως πληροῖ τὰς πολλαπλὰς ρυτίδας ὅσας ἡ θλίψις ἔχαραξεν εἰς τὸ οικόν του πρόσωπον. Τὸ φλέγον βλέμμα του καὶ ἡ ξηρὰ μορφὴ του παριστάνουν ἀνθρώπον κατατυχόμενον ἀπὸ ἀσβεστον δίψαν. Τὸν κατατρύχει ἡ ἀκορεστότερα δίψα, ἡ δίψα τοῦ χρυσοῦ.

Τοιαύτην τινὰ εἰκόνα τοῦ ἀλχημιστοῦ

βλέπω συνυφαίνουσαν τὴν φαντασίαν τοῦ ἀναγνώστου ἀπὸ τὰς ἀορίστους ἐκείνας καὶ ἀσαφεῖς ἴδεας, ὅσαι περὶ τῶν μυστηριώδων τούτων ἀνθρώπων πλανῶνται εἰς διάφορα βιβλία ἐπιστημονικά ἢ καὶ μυθιστορήματα.

Ἡ εἰκὼν αὕτη εἶνε βεβαίως μονομερής, ἀλλ' ὅχι καὶ ἀσύντατος. Ἀλχημεία, μαγεία καὶ ἀστρονομία, ἥσαν ποτὲ ἐπιστῆμαι συναφεῖς καὶ συνώνυμοι ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, καὶ οἱ καταγινόμενοι εἰς τὴν λύσιν τῶν ἀλχημιστικῶν προβλημάτων, κρυφίως συνήθως καὶ ἐν παραβύστῳ ἔργαζοντο, διότι δὲν ἦτο συνετόν, ὡς θὰ ἴδωμεν, εἰς τὸ φανερόν νὰ ἔξαγγέλλουν τὰ πειράματα καὶ τὰς ἐπιτυχίας των· ἡ δίψα τοῦ χρυσοῦ πολλάκις κατὰ τὸν μεσαίωνα, ὅτε ἡγεμόνες καὶ βασιλεῖς ἀπεγύμνουν τοὺς λαούς των διὰ νὰ συντηρήσωσι ἀτελεύτητους πολέμους, ὑπῆρξε τοιαύτη, ὥστε πρὸς τοὺς ἀλχημιστὰς ἀπέβλεπον, ὡς πρὸς τὸν ἀπὸ τῆς χρεωκοπίας τὸ κράτος των, καὶ ἡ ἐλευθερία τῶν ἀλχημιστῶν ἐπεβούλευετο πανταχόθεν, σκληρὸς δὲ θάνατος πολλάκις τοὺς ἀνέμενεν, δὲν ἀπετύχανον τῶν ἐπαγγελιῶν των.

Εἰς τῶν ἀλχημιστικῶν ὅμως προβλημάτων τὴν λύσιν δὲν κατέγιναν μόνον ἐξ ἐπαγγέλματος τοιοῦτοι, ἀλλ' ὑπῆρξεν ἐποχὴ καὶ ἡν κατεῖχε πάσας τὰς τάξεις ἡ μανία τῆς ἀποκαλύψεως τῆς φιλοσοφικῆς λίθου, τοῦ *mercurius philosophorum*, ὅπως ἀκόμη πομπωδέστερον ὀνομάζετο.

Ύπὸ τὴν τοίβον τοῦ φιλοσόφου ἢ τὴν βασιλικὴν πορφύραν, παρὰ τοῦ χρυσοχόου τὸν

αὐλόν, εἰς τοῦ Ἱατροῦ τὰ ἐλιξήρια, ἐν τῇ λεκάνῃ τοῦ κουρδέως ἦ διπλὸ τὸ ράσσον τοῦ μοναχοῦ, θ' ἀνεύρωμεν διλύγην κόνιν ἦ χωνευτήριον μὲ διπλοῦν πυθμένα, διὰ τῶν ὅποιών δ μόλινθδος ἦ δ σίδηρος ἀπέβαλλον τὴν ψυαράν των ὄψιν, ἐντὸς στιγμῶν τινων περιβιαλλόμενοι τὸν κατά σιτιλπνον μανδύαν τοῦ χρυσοῦ.

Ποια ἦσαν λοιπὸν τὰ προβλήματα τῆς ἀλ-
χημείας, ποίας μεθόδους μετεχειούσθησαν πρὸς
λύσιν των, τί εὗρον, τί κατώρθωσαν ἐπὶ τέλοντος
τόσαι χιλιάδες ἀνθρώπων οἱ δύοιοι ἀφιερώθη-
σαν εἰς τὴν ἀλχημείαν;

* * *

· Ἡ ἀληχμεία ὑπῆρξεν ἡ μήτηρ τῆς χημείας·
ὅμοιαι μένθοδοι, τὸ αὐτὸν ὄντικόν, διάφορος μό-
νον δὲ σκοπός.

Τὰ μέταλλα ὑπῆρχεν τὰ σώματα ἐκεῖνα ἐκ τοῦ ὑλικοῦ κόσμου, τὰ δύοια ἐκίνησαν ἐνωρίτερον τὸ ἐνδιαφέρον τῶν ἀλχημιστῶν, ἵδιαιτέρως δὲ ὁ ὄγρος ὑδράργυρος· εἴς αὐτοῦ καὶ τοῦ θείου, ἐθεώρουν οἱ μεγαλείτεροι τῶν ἀλχημιστῶν ὅτι ἀπετελέσθησαν τὰ διάφορα μέταλλα. Οὕτω λ. χ. ὁ χρυσὸς ἐθεωρεῖτο ἀποτελούμενος ἀπὸ πολὺν ὑδράργυρον, πολὺ καθαρόν, καὶ ὀλίγον θείου, ὁ χαλκὸς ἀπὸ τοσαντοῦ μέρη ὑδραργύρου καὶ θείου καταστάτων.

φικης λινου, συ μονον την ζωην ημνατο να παρατεινη ἐπ' ἀπειρον — τοῦτο δι' αὐτὸν ἔλεγε ἡτον ἀπλοῦν παιγνίδιον — ἀλλὰ και νὰ ἐπαναφέοη εἰς 70ιδας και 90ιδας τὴν ἀπωλεσθεῖσαν νεότητα και καλλονήν.

Οὐοεὶς λοιπὸν καὶ νῦν υπὲ τὸν Πλίνιον ἰσού
δι τῶν μετάλλων, τὸν χρυσόν, Ἁ' enfant de
ses désirs. Δυστυχῶς διάφορα ἄλλα αἴτια, τὰ
δόποια ἡ ἀλχημεία ὥφειλε ν' ἀνακαλύψῃ καὶ ἀ-
πομακρύνῃ, τὴν ἀναγκάζουν νὰ παρεκκλίνῃ
συνήθως τοῦ σκοποῦ τῆς.

Τὰ κυριώτερα αἴτια τὰ ἐπιδρῶντα ἐπὶ τῶν
μετάλλων ἔθεωροῦντο οἱ ἀστέρες, δι' αὐτὸς καὶ
ἔκαστος ἀστὴρ εἰχε καὶ τὸ εἰς αὐτὸν ἀφιερωμέ-

νον μέταλλον μὲ τὸ ὅπιον εἶχε κοινὸν τὸ σύμβολον. Οὕτω τῆς Ἀφροδίτης τὸ μέταλλον ἦτο δὲ χαλκός, δὲ χυμός ἦτο τὸ μέταλλον τοῦ Ἡλίου καὶ δὲ ἄργυρος τῆς Σελήνης.

Οπωσδήποτε τὰ μέταλλα, θὰ ἡδύναντο καὶ αὐτὰ νὰ γεννηθῶσιν, δπως τὰ φυτὰ ἢ τὰ ζῷα διὰ σπόρου τινός, ἥρκει νὰ εὑρεθῇ ὁ σπόρος ἢ ἡ materia prima, ὡς ἔλεγον, ὁ δποιος ἐντὸς τῆς καταλλήλου χημικῆς συσκευῆς, τοῦ φιλοσ-

φικοῦ ὠδοῦ, διὰ τῶν μεθόδων τῆς ἀληγμείας, θὰ
ἔγονται ποποιεῖτο δι' οὐσίας, τῆς ὁποίας, κυρίως
ἡ εὑρεσίς ἀπετέλει τὸ δυσχερέστατον μέρος τοῦ
προβλήματος, τῆς φιλοσοφικῆς λίθου¹. Ὁλίγη
πιστήση ἐκ τῆς οὐσίας ταύτης καὶ θὰ ἡδύνατο
νὰ μεταποιηθῇ τὸ ἐν μέταλλον εἰς ἔτερον ἀ-
κόπως. Αὕτη ἡ τοῦ κυριοτέρου ἴδιοτης τῆς φι-

κοινωνίας. Αντι τηρούσε η κυριωτερά ιωτήτης της φιλοσοφικής λίθου και ή μόνη την δύο πάντα την ἀπέδιδον κατ' ἀρχάς. Βραδύτερον δύμως περιέβαλλον αὐτὴν και μὲ ίδιοτητας πολὺ ἀνωτέρας και ὑπερφυσικάς· ἥδυνατο λ. χ. νὰ θεραπεύῃ ἀσθενείας και νὰ παρατείνῃ τὰς ήμέρας τῆς ζωῆς. Ή παράτασις δύμως αὕτη δὲν ἦτο ἀπεριόριστος, ἀλλὰ κατὰ τὸν πολὺν Διονύσιον

Zachaire, δὲν ἦδυνατο γὰρ ὑπερβῆ τὸ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ τεταγμένον δριον· τὸ δῶρον θὰ καθίστατο συνεπῶς ἀδωρον, ἀφοῦ ὁ πωσδήποτε τὸ γλίσχον τοῦτο δριον ἐπιτυγχάνεται καὶ ἄνευ τῆς ἐπεμβάσεως τῆς φιλοσοφικῆς λίθου ἀν καὶ διὰ τοὺς ἀλχημιστάς, ὡς φαίνεται, δὲν ἔθετεν αὐτὸν ἡ θεία πρόνοια πολὺ μακράν. Οὕτω δὲ περιόριστον χαίρων φήμιν παρὰ τοῖς σύναδέλφοις του ἀλχημιστῆς Ἀρτέφιος² βεβαιοῦ διῆγεν.

ἴδιος, δτι είχεν ἡλικιάν χιλιών ἑτῶν· καὶ ἄλλοι
δὲ διάσημοι ἀληγμισταὶ συνεπλήρωσαν ὅλό-
κληρον αἰῶνα, ὃς δὲ Σολομὼν Τσισμοσῖνος, ὁ
ὅποιος μάλιστα ἐκαυχᾶτο, δτι διὰ τῆς φιλοσο-
φικῆς λίθου, οὐ μόνον τὴν ζωὴν ἦδύνατο νὰ
παρατείνῃ ἐπ' ἄπειρον — τοῦτο δὲ αὐτὸν ἔλεγε
ἥτον ἀπλοῦν παιγνίδιον — ἀλλὰ καὶ νὰ ἐπανα-
φέρῃ εἰς 70ιδας καὶ 90ιδας τὴν ἀπωλεσθεῖσαν
νεότητα καὶ καλλονήν.

Οὐδεὶς λοιπὸν κατέν τον Πειλὸν ισο
δτι ἡ μέθοδος τοῦ Μεζινικῶφ ἥτο ἥδη ἀπὸ
τῶν ἀλχημιστῶν γνωστὴ καὶ πολὺ περισσότε-
ρον τελειοποιημένη, ἀφ' οὗ ἐν περιστούδάστῳ
μακρῷ συγγραφῇ ἀποδεικνύει ὁ πολὺς Βικέν-
τιος de Beaunvais, ὅτι ἂν ὁ Νῶε ητύχησε
νὰ βλέπῃ ἀπογόνους εἰς ἡλικίαν 500 ἑτῶν,
τοῦτο ὕφειλεν ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν χρῆσιν, ἣς
ἐποιεῖτο. τῆς φιλοσοφικῆς λίθου.

卷六

Τὴν ἀρχὴν τῆς ἀληγμείας ἀνευδίσκομεν ἐν τῇ ἀρχαιοτάτῃ τοῦ πολιτισμοῦ κοιτίδι, ἐν Αἰγύπτῳ, ὅπου αἱ γηγεικαὶ γνώσεις εἶχον πρωτίμως ἀναπτυχθῆ. Ὡς μυθικὸς ἴδιοτήτης καὶ προστάτης τῆς ἀληγμείας θεωρεῖται ὁ Ἔομῆς ὁ τοιουμέγι-

¹ Engerer's. Der Stein der Weisen 1889.

² Le livre d'Artéphius.

στος¹, εἰς τὸν ὅποιον ἀπεδίδετο ἡ ἀνακάλυψις πάσης τέχνης καὶ ἐπιστήμης· ἐκ τούτου καὶ ἡ ὀνομασία ἐρμητικὴ τέχνη, συνώνυμον τοῦ ἀλληλημεία, ἐρμητικὸν κλείσιμον κλ. Ἰσως ἦτο σοφός τις μεταξὺ τῶν αἰγυπτίων ἱερέων, θεοποιηθεῖς μετέπειτα.

‘Ος ἀφετηρία καὶ ἀφορμὴ τῆς ἀναδεῖξεως τῆς νέας τέχνης, ὑπῆρξε κατὰ τὸν Berthelot, ἡ προσπάθεια τῶν χρυσοχόων τῆς Αἰγύπτου, δικαὶας ἀντικατασ्थιστασιν τὸν χρυσὸν καὶ ἀργυρὸν τῶν κοσμημάτων, ἐν μέρει τοὐλάχιστον, διὰ μετάλλων ἢ κραμάτων, χωρὶς τὸ χρῶμα καὶ ἡ πρὸς δεῖδωσιν ἀντοχὴ τούτων νὰ μεταβληθῶσι.

‘Ο Berthelot ὑπῆρξεν εἰς τῶν βαθυτέρων μελετητῶν τῆς Ἰστορίας τῆς ἀλχμείας. Συλλέξας διάφορα χειρόγραφα καὶ παπύρους ἐκ διαφόρων εὐρωπαϊκῶν βιβλιοθηκῶν καὶ δὴ τῆς Λεῦδης, ἐμελέτησεν, ἔξήγησε καὶ ἔξεδωκεν αὐτοὺς μετὰ τοῦ Ἑλληνιστοῦ Ruelle, εἰς δύο διγκώδη συγγράμματα. ἔξ ὧν τὸ μὲν ἐπιγράφεται *Les origines de l’Alchimie*, τὸ δὲ *Collection des anciens alchimistes Grecs.*

Διὰ τούτων ἀποδεικνύει δτὶ καὶ ἐν ταντῇ τῇ ἐπιστήμῃ τὸ Ἑλληνικὸν πνεῦμα ἐπωτοστάτησε· ἥ πρώτη ἴστορικὴ ἐμφάνισις τῆς ἀλχημείας ἀπαντᾷ τὸν Ζον μ. Χ. αἰῶνα ἐν Αἰγύπτῳ διὰ τῶν συγγραμμάτων τῶν Ἀλεξανδρίων σιγ- γραφέων· οὗτοι δὲ ἐστήριξαν, ὡς ὁ Berthe- lot ἀποδεικνύει, τὸ ἐπιστημονικὸν καὶ θεωρη- τικὸν μέρος τῆς τέχνης τοῦ Ἐρμοῦ εἰς τὰς θεω- ρίας τῶν ἀρχαίων τῆς Ἑλλάδος σοφῶν, τοῦ Πλάτωνος, τοῦ Δημοκρίτου, τοῦ Ἀριστοτέλους, ὡς καὶ νεωτέρων τοιούτων, οἷον τοῦ Διοσκορί- δου κλ. Αἱ ἐμπειρικαὶ ἔρευναι τῶν Αἰγυπτίων χουσογόνων πεοιεβλήθησαν οὐτωσεῖ. διὰ τοῦ ἐλ-

λειτουργών περιφέρειασιν οντωσι, οι τοι επιληγματικού πνεύματος, ένδυμα ἐπιστημονικόν. Αὗτοί δὲ οὗτοι οἱ Ἑλλήνες τῆς Αἰγύπτου συγχραφεῖς ὑπῆρξαν οἱ μεταλαμπαδεύσαντες τὴν ἀλληγμείαν, ἀφ' ἐνὸς μὲν εἰς τοὺς κατακτητὰς τῆς Αἰγύπτου Ἀραβίας καὶ ἐκεῖθεν πάλιν εἰς τὴν Δύσιν, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς τὸ ἔλληνικὸν Βυζαντίον.

Εἰς τὰ περισσωθέντα χειρόγραφα καὶ τοὺς παπύρους εὑρίσκονται πλήρεις καββαλιστικῶν καὶ συμβολικῶν παραστάσεων, ἐκτεθειμέναι αἱ θεωρίαι καὶ γνώσεις τῶν τότε ἀλχημιστῶν. Ιδιαίτατα δὲ ὑπὸ τοῦ Berthelot τὸ πρῶτον ἐκδοθεῖς περιεργότατος πάπυρος τῆς Λεῦδης

¹ Πρβλ. Kopp Geschichte der Chemie. Ernst v. Meyer Geschichte der Chemie 1895, 21 και κατωτέρω.

πιθανῶς συνταγολόγιον πονηροῦ τινος χρυσοχόου Αἰγυπτίου, περιέχει ὑπὲρ τὴν ἑκατοστύνα συνταγῶν. Ἀνταὶ ἀφορῶσι τὴν κατασκευὴν διαφόρων χραμάτων, ὡς τοῦ ἀσῆμου ἢ ἀσῆμης ἦτοι κράματος ἀργύρου μετὰ χρυσοῦ ἢ καὶ ἄλλων μετάλλων μὲ παρεμφερὲς τὸ χρῶμα. Ἡ

λέξις ἀσημος ἐσήμαινε κατ' ἀρχὰς ἀργυρος ἀσημος, ἥτοι ἄνευ σήματος μαρτυροῦντος τὴν γνησίοτητα αὐτοῦ, ἔκειθεν δὲ περιῆλθεν εἰς τὴν σημερινὴν ἔννοιαν παρὰ τῷ λαῷ, διστις καλεῖται διὰ τῆς λέξεως ταύτης τὸν ἀργυρον. Ἐπίσης ἔτεραι συνταγαὶ ἀφορῶσαι τὸν καθαρισμόν, τὴν χρῆσιν, δοκιμασίαν, τὴν στίλβωσιν, τὴν σύνταξιν καὶ τὴν διέλωσιν τῶν μετάλλων, ἥτοι τὴν αὔξησιν τοῦ βάρους μετάλλου τινὸς εὐγενοῦς, οἷον τοῦ χρυσοῦ, διὰ κράσεως αὐτοῦ μεδ' ἔτερου, χωρὶς δὲ χρυσὸς ν' ἀπολέσῃ τὸ χρῶμα καὶ τὰς χρηστὰς αὐτοῦ ἴδιότητας. Μεταξὺ τῶν διαπρεπῶν ὀλεκανδρίνων ἀλχημιστῶν ἀναφέρομεν τὸν Ζάθουμον τὸν ἐκ Πανούπολεως, συγγραφέα 28 ἀλχημιστικῶν συγγραφῶν παρ' αὐτῷ τῇ ἐπιστήμῃ καλεῖται μὲ τὸ σημερινὸν αὐτῆς ὄνομα χημεία, τὸν Συνέσιον καὶ τὸν Ὀλυμπιόδωρον, οἵτινες ἡκμασαν περὶ τὸν 5ον π. Χ. αἰώνα. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἡκμαζεν ἡ χημεία, ἔγραφαν δὲ περὶ αὐτῆς καὶ ὄλλοι πλεῖστοι συγγραφεῖς ἐξ ὕπου πολλοὶ ὑπὸ ψευδώνυμον. Ιδιαίτερας μεταξὺ τῶν τελευταίων ἔχαιρον φήμις τὰ συγγράμματα τοῦ Ψευδοδημοκράτου. Οὗτοι πάντες ἀνήκοντες εἰς τὴν σχολὴν τῶν γραστικῶν καλούμενων φιλοσόφων, συνέγραψαν εἰς γλωσσαν πλήρη μυστικισμοῦ καὶ καββαλιστικῶν συμβόλων ἀνάμικτον, οὕτως ὥστε τὰ ὀλίγα περισσώμεντα ἔργα καὶ ἀποσπάσματα αὐτῶν δὲν ἐπαρκοῦντιν δύως δάσωσιν ἵδεαν τινὰ σαφῆ περὶ τῶν τότε γνώσεων.

Απὸ τῆς Αἰγύπτου, κατὰ τὴν πτῶσιν αὐτῆς καὶ καθυποδούλωσιν ὑπὸ τῶν Ἀράβων, τὴν ἐλληνικὴν ταύτην ἐπιστήμην, ἀφ' Ἑνὸς μὲν ἐνεκολπώθησαν οἱ Ἐλληνες τοῦ Βυζαντίου, ἀναπτύξαντες αὐτὴν μὲν ἐπίζηλον στοργήν, ἀφ' ἔτερον δὲ παρέλαβον καὶ νιοθέτησαν οἱ νέοι κατακτηταὶ ἔξαραβίσαντες ταύτην διὰ τῆς προσθήκης τοῦ ἀραβικοῦ ἄρρενος αλ. Ὅπο τῶν Ἀράβων καλλιεργηθεῖσα ἐν Ἰσπανίᾳ τὸ πρῶτον, βραδύτερον δὲ ἐν ὅλῃ τῇ δυτικῇ Εὐρώπῃ, ἤνθησε μὲν νέον σφρῆγος καὶ ἐκυριάρχησε δι'. ὅλου τοῦ μεσαίωνος ὡς αὐτοτελῆς σπουδαιοτάτη ἐπιστήμη.

Όνομαστότατος Αραψ Ḥāqimistής είνε ὁ περίφημος Abou-Mouzafar-alSofi ὁ πολὺ γνωστότερος ὑπὸ τῷ εὐρωπαϊκῷ αὐτοῦ ὄνομα

Geber. Εἰς τοῦτον ἡ φήμη ἀποδίδει πλείστας χημικὰς ἀνακαλύψεις καὶ πλειότερα συγγράμματα· εἰς αὐτὸν ἀποδίδεται ἡ γνῶσις πολλῶν μεταλλικῶν κραμάτων, δέξειδίων καὶ δέξεων.

* * *

Πολυαριθμοτέρους ἀλχημιστάς ἀνέδειξε βρα-
δύτερον ἦ Δύσις· καίτοι δὲ πολλάκις ἡ ἐκ-
κλησία κατεδίκασε τοὺς ἀλχημιστάς, ὡς συνεν-
νοούμενους μετὰ τοῦ διαβόλου, οὐδὲ ἦττον συ-
χνότατα τὴν ἐποχὴν ἔκεινην εἰς τὰ κελλία τῶν
μοναχῶν, παρὰ τὰς προσευχὰς πρὸς τὸν ἑσταυ-
ωμένον, ἀντήχουν ζωηραὶ καὶ αἱ ἐπικλήσεις
πρὸς τὸν τρισμέγιστον Ἐδρῆν, ὅπως εὑνοδῷψη
τὰς ἀτελευτήτους ἔρευνας των πρὸς ἀνεύρεσιν
τῆς θεοπεσίας λίθου.

Οὐτωοί διαιπρεπέστεροι τότε ἀλχημισταί, ἥσαν μοναχοί. Εἰς τῶν διασημοτέρων ὑπῆρξεν δομινικανὸς μοναχὸς καὶ μετέπειτα ἐπίσκοπος τοῦ Regensburg, Ἀλβέρτος Μάγρος (ὁ Μέγας) ἀκμάσας περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 13ου αἰώνος περὶ τούτου ἐλέγετο διτοῦ ἡτο «*Magnus in magia, naturali, mayor in philosophia, maximus in theologia*». οὗτος παρεσκευάσε πρῶτος τὸ ἀρσενικὸν δι' ἔξαρχνώσεως καὶ ἐσπούδασε καλῶς τὰς ἐνώσεις τοῦ θείου. Οὐχ ἦττον διάσημος ὑπῆρξεν ἐν τῇ ἀλχημείᾳ δὲ ἐν Ἀγγλίᾳ συνάδελφός του, δομινικανὸς καὶ οὗτος μοναχός, διξοχὸς φυσιοδίφης καὶ φιλόσοφος *Ροβέρτος Βάκων*. Παρ' ὅλην τὴν διαιύγειαν τοῦ πνεύματος καὶ τῶν ἴδεων, ἤτις καταυγάζει τὰς σοφὰς αὐτοῦ συγγραφάς, παρ' ὅλην τὴν πρὸς τὸ πείραμα θερμήν του ἐμπιστοσύνην, ὑπῆρξεν εἰς τῶν θερμοτέρων στηρικτῶν τῆς ἐργατικῆς τέχνης ἐπίστευεν οὐ μόνον διτοῦ διὰ τῆς φιλοσοφικῆς λίθου θὰ ἡδύνατο ἀναρρίμητον ποσότητα μετάλλων νὰ μεταποιήσῃ εἰς χυσὸν

milles millia et ultra

ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν νὰ παρατείνῃ.

Ἐνγνώμων ἡ χορεία τῶν συγχρόνων του
ἀλχημιστῶν, τὸν ἀπεκάλει διὰ τὴν μεγάλην
σοφίαν του Doctor mirabilis.

Παρ' αὐτοῦ καὶ τοῦ συγχρόνου μεγάλου ἴατροῦ καὶ ἀλημιστοῦ Ἀρνόλδου Βιλλανοβάρου, ἐμυνθή εἰς τὰ μυστήρια τῆς τέχνης τοῦ τρισμεγίστου Ἐρμοῦ, ἥ δόξα καὶ τὸ κλέος τοῦ ἀλημισμοῦ, δὲ *Raümundos Aosullios*. Οὗτος ἔ-
ἀναπόφευκτος ἐκάστης αὐλῆς. Σύμβολος πολύτιμος τῶν ἡγεμόνων καὶ σανίς σωτηρίας πρὸς ἦν οὗτοι ἀπέβλεπον, ὃσάκις οἰκονομικὴ δυσπραγία κατέτρυχε τὸ θησαυροφυλάκιον τοῦ κράτους.

χαιρε παρὰ τοῖς συγχρόνοις καὶ μεταγενεστέροις ἀληχμισταῖς τῆς ἔξοχωτέρας φήμης. Ἡ ἄκρα αὐτοῦ αἰσιοδοξία διὰ τὴν δύναμιν τῆς φιλοσοφικῆς λίθου οὐδένα ἐδέχετο φραγμὸν

εἰς ταύτην· ἐπειδύμει ἡ θάλασσα νὰ ἥτο ἔξ
ὑδραιγύρου διὰ νὰ τὴν μεταβάλῃ εἰς χρυσόν,
διλόκληρον, διὰ τῆς φιλοσοφικῆς λίθου τὴν δ-
ποίαν κατεῖχε. Πλεισται ἀποδίδονται εἰς αὐτὸν
ἀνακαλύψεις, πλὴν οὐδὲν εἶνε ἔξηραι βιωμένον
περὶ αὐτῶν.

Ἡ τοιαὶς αὕτῃ τῶν ἀλχημιστῶν κλεῖται τὸν
13ον αἰώνα, περούδον ἐκ τῶν εὐτυχεστέρων τῆς
ἔρμητικῆς ἐπιστήμης.

Μετὰ μακράν, πολὺ διλγώθερον ἔνδοξον περίοδον τῆς ἀλχημείας, νέος περιφανῆς ἀνήρ καταυγάζει τὸν οὐρανὸν αὐτῆς κατὰ τὸν 16ον αἰῶνα, νέαν ὥθησιν καὶ νέαν ἐμφυσήσας εἰς αὐτὴν ζωὴν, δὲ *Βασίλειος Βαλεντῖνος*. Ἡ ἐπιστημονικὴ αὐτοῦ αἰγλη ἐπεσκίασε πάντας τοὺς πρὸ αὐτοῦ ἀλχημιστάς. Εἰς τὰ συγγράμματά του συνέδεε, συμφώνως πρὸς τὸ διαπνέον τὴν ἐποχήν του πνεῦμα, τὴν ἐπιστήμην μετὰ τῆς θρησκείας. Τὴν ἐπίτευξιν τῆς φιλοσοφικῆς λίθου ἐθεωρεῖ δῶς γέρας δοθῆσμενόν ὑπὸ τῆς θείας προνοίας εἰς τὸν εὐλαβέστερον καὶ θεοσεβέστερον. Οὗτος ἐξήτησε πρῶτος νὰ εἰσαγάγῃ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν χημικῶν σωμάτων πρὸς θεραπευτικοὺς σκοπούς, πρόδρομος γενόμενος τῆς νέας ἐποχῆς τῆς χημείας, ητις ἡχισε μετ' αὐτόν, τῆς ἐποχῆς τῆς *Ιατρικῆς χημείας*: μεταξὺ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ, τὴν πρωτίστην θέσιν κατέχει «τὸ θριαμβευτικὸν ἄρμα τοῦ ἀντιμονίου», μονογραφία περιγράφουσα τὰς ἴδιοτητας τοῦ ὑπὸ αὐτοῦ σπουδασθέντος σώματος τούτου· ἡ σπουδαιοτέρα αὐτοῦ ἀνακάλυψις εἶνε ἡ τῆς παρασκευῆς τοῦ ὑδροχολιθομετοῦ δέξιος ἔξι ἀλατος καὶ θειοκοῦ δέξιος, ἀκριβῶς δπως καὶ σήμερον παρασκευάζει αὐτὸν ἡ βιοπηγανία.

* *

Ο Βασίλειος Βαλεντῖνος ὑπῆρξεν δὲ τελευταῖος τῆς ἐνδόξου σειρᾶς τῶν μεγάλων ἀλχημιστῶν. Μετ' αὐτὸν ἡ ἀλχημεία ἐκπεσοῦσα ἀπὸ τῆς ἀρχικῆς αὐτῆς ἐπιστημονικῆς πορείας, ἐκαλλιεργεῖτο κυρίως ὑπὸ ἀγνοτῶν τινων εἰς τὰς αὐλὰς τῶν ἡγεμόνων τῆς Δύσεως· ὁ ἀλχημιστὴς ἔθεωρεῖτο τὴν ἐποχὴν ἐκείνην πρόσωπικότης ἀναπόφευκτος ἐκάστης αὐλῆς. Σύμβολος πολύτιμος τῶν ἡγεμόνων καὶ σανὶς σωτηρίας πρὸς ἦν οὗτοι ἀπέβλεπον, ὅσάκις οἰκονομικὴ δυσπραγία κατέτρυχε τὸ θησαυροφυλάκιον τοῦ κράτους.

Ἐκ τῶν μᾶλλον ἀφοσιωμένων εἰς τὴν θεοπείαν τῆς ἀληχημείας ἡγεμόνων, ἀναφέρομεν τὸν Ροδόλφον τὸν II', ὃστις ἀνήλθε τὸν αὐτοκρατορικὸν θρόνον τῆς Γερμανίας τῷ 1576.

Μαθητής ἐπιμελής μεγάλων ἀστρονόμων ὡς τοῦ Τιχοβράχη καὶ τοῦ Kepler, καὶ τῶν μεγαλειτέρων ἱατροφιλοσόφων τῆς ἐποχῆς του, ὁ Ροδόλφος ἐνωρίς κατέλιπε τὰ ἡνία τοῦ κράτους καὶ ἀπεισίριθη εἰς τὰ ἀνάκτορά του ἐν Πράγᾳ ἀσχολούμενος ἐν μέσῳ σμήνους ἱατρῶν, μάγων, ἀλχημιστῶν καὶ ἀστρολόγων, μέχρι τοῦ τέλους τῆς ζωῆς του εἰς τὴν ἀνεύρεσιν τῆς φιλοσοφικῆς λίθου.

Ἡ αἰλῆ του ἥτο τὸ ἀσύνον τῶν ἀλχημι-
στῶν. Καὶ ὁ ἀλχημιστὴς ἐκεῖνος, ὃστις ἡθελεν
ἐπιδεῖξει εἰς τὸν αὐτοκράτορα νέον τι περιέργον
πείραμα, ἐφίλοδωρείτο πλουσίως μὲ τίτλους καὶ
χρήματα, δεχόμενος ἀντὶ νὰ δίδῃ, ὡς τὸ ἐπάγ-
γελμά του ἐπηγγέλετο. χρυσόν ὅλοι οἱ μεγά-
λοι σύγχρονοι ἀλχημισταί, ὡς θὰ ἴδωμεν, διῆλ-
θον διὰ τῆς αὐλῆς του. "Ἐτερος Γερμανὸς ἡγε-
μών, καταγινόμενος μὲ τὴν ἀνεύρεσιν τῆς φι-
λοσοφικῆς λίθου, εἶνε Φερδινάδος ὁ τρίτος, αὐ-
τοκράτωρ τῆς Γερμανίας, ὃστις μάλιστα δὲ ἴδιος
ἐν τῷ κημικῷ του ἔργαστηρώφ, δι' ἐνὸς κόκκου
φιλισοφικῆς λίθου τὴν δύοιαν τῷ ἐνεχείρισε
πλανόδιος ἀλχημιστὴς ὀνόματι Richthausen,
κατώρθωσε νὰ μεταβάλῃ 2)2 λίτρας ὑδραρ-
γύρου εἰς χρυσόν καθαρόν, ἔξ οῦ μάλιστα καὶ
ἔκοψεν ἀναμνηστικὸν μετάλλιον σωζόμενον μέ-
χρι τοῦ 1797 ἐν τῷ θησαυροφυλακώ της
Βιέννης¹, ἀπένειμε δὲ εἰς τὸν ἀλχημιστὴν εὐ-
γνωμονῶν τὸν τίτλον «βασώνου τοῦ Χάσους».

Καὶ εἰς ἄλλας χώρας ὑπῆρχεν ἡγεμόνες ἐν-
θερμοὶ τῆς ἀλχημείας διπάδοι. Ἡ βασιλισσα
τῆς Ἀγγλίας Ἐλισσάβετ εἶχεν ἐπιδοθῆ σοβα-
ρῶς εἰς τὴν ἀνακάλυψιν τῆς φιλοσοφικῆς λίθου,
ὅ δὲ βασιλεὺς τῆς Καστιλίας Ἀλφόνσος δὲ X'
ὅ ἐπικληθεὶς δισοφός, συνέγραψε καὶ ἀλχημι-
κὸν βιβλίον «τὴν κλεῖδα τῆς σοφίας».

Ἐν Γαλλίᾳ δὲ Κάρολος ὁ ΙΧ' πεισθεὶς εἰς τὰς ὑποσχέσεις ἀλχημιστοῦ τινος Jean de Galdans ὁ δόποιος διετείνετο δἵτι γνωρίζει τὴν τέχνην τῆς κατασκευῆς τοῦ χρυσοῦ, ἔδωκεν αὐτῷ 125000 φράγκων, ἵνα ἐντὸς δλίγων ἡμερῶν τοῦ ἔκμαθῃ τὴν θαυμασίαν τέχνην. Ὁ ἀλχημιστὴς ἐπεδόθη ἀμέσως μετὰ ζήλου εἰς τὰς ἔρεύνας του καὶ πρὸν ἦ πορεόληθη μία ἐβδομάδας, ἀντὶ τῆς ἐρμητικῆς ἐπιστήμης ἐμάνθανεν ὁ βασιλεὺς τὴν φυγὴν τοῦ ἀλχημιστοῦ καὶ τὴν ἀπώλειαν τῶν χρημάτων του². Πολὺν εὑτυχέστερος τούτου,

νέπηρεν ὁ Ἐροῦκος VI¹, δστις καταπεπονημένος οἰκονομικῶν ἐκ τῶν πολεμικῶν ἀτυχιῶν αὐτοῦ, ἐκάλεσεν εἰς βοήθειαν πρὸς σωτηρίαν τοῦ κράτους τοὺς ἀληγμιστάς, τοὺς οἰκονομολόγους, νὰ εἴπωμεν, τῆς ἐποχῆς. Κυρίως ἀπετάνθη εἰς τοὺς κληρικούς, διότι ἥλπιζεν, ὡς ἔλεγεν, ἀφοῦ αὐτοὶ ἦδύναντο νὰ μεταβάλλουν τὸν ἄριτον καὶ τὸν οἶνον εἰς σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, θὰ ἦδύναντο νὰ μεταβάλλουν καὶ τ' ἀγενῆ μέταλλα εἰς χρυσόν.

Καὶ οἱ μὲν κληροὶ οὐδόλως ἀπήντησαν εἰς τὴν βλάσφημον δξίωσιν, ὅλλα μεταξὺ τῶν λαϊκῶν φαίνεται, ὅτι δι βασιλεὺς δὲν ἥργησε νὰ εῖνῃ τοὺς καταλλήλους ἀληγμιστάς, πρὸς οὓς παρέσχε εἰδικὰς ἀδείας κατασκευῆς χρυσοῦ· καὶ τὰ πάντα πάντα νομίσματα ἀνεπήδων ἐκ τῶν ἐργαστηρίων αὐτῶν καθημερινῶς, μυκήτων δίκην, εἰς τὸ ταμεῖον τοῦ κράτους.

Ποίας φύσεως ἦτο ἡ μέθοδος τῆς κατα-
σκευῆς τῶν χρυσῶν αὐτῶν νομισμάτων μᾶς ἔξη-
γει ἡ εὐγλωττος σιωπὴ τῆς ἴστορίας τῆς Ἀγ-
γλίας ἐπὶ τοῦ γεγονότος τούτου. Ἀν οἱ ιληρι-
κοὶ τοῦ Ἐρρίκου VI ἐθεώρησαν βλάσφημον
τὴν ἀναγνώρισιν τῶν ἀλχημιστῶν, δὲν συνέβη
τὸ αὐτὸ καὶ μὲ τὸν Πάππαν Ἰωάννην XXII.
Περὶ τὴν ἄγιαν ἔδραν δὲν συνέφρεε τότε ὁ χρυ-
σός, ὃς εἰς ἄλλας εὐτυχεῖς ἐποχὰς ἀφειδῆς, καὶ ὁ
νέος ποντίφηξ παρελάμβανε μὲν παρὰ τῶν προ-
κατόχων του τὴν χρυσῆν τοῦ Ἀγίου Πέτρου
κλεῖδα, μὲ ταμεῖον ὅμως κενόν. Μετ' ἐνθουσια-
σμοῦ λοιπὸν ἐνηγκαλίσθη τοῦ τρισμεγίστου
Ἐγκοῦ, τὸν ἐπεργάτην τοῦ μεγάλου ἀντι-

Εφομου την επιστήμην συγγράφας μάλιστα και ζόγον ἀλχημιστικόν, τὴν Ars transmutatoriaν τῷ προδόγῳ ταύτης φαίνεται ὅτι ἡτο κάτοχος ἡῆς φιλοσοφικῆς λίθου καὶ ὅτι εἶχε κατασκευάσει διακοσίους βώλους ἐκ καθαροῦ χρυσοῦ ἔξιν ἔκαστος ἑξήγυζεν ἐν καντάριον. Διὰ τοῦτο ὑδόλως παράδοξον ὑπῆρξεν, ὅτι ἀποθνήσκων, ἀφῆκε εἰς τὸ παπτικὸν θησαυροφυλάκιον 25 ἡλια ἔκατον μύρια φλωρίων. Ποῖος ὑπῆρξεν ὁ ρόπος δι' οὗ τοσοῦτον ἐπλούτισεν ὁ χημικὸς τοντίφηξ; ή ἴστορία καὶ πάλιν σιωπᾶ. Πάντως δὲ μετεχειρίσθη πρὸς τοῦτο ἰδιαιτέραν μέθοδον τὴν δποίαν δυνάμεθα νὰ χρακτηρίσωμεν ὡς τὴν μέθοδον τοῦ Πάππα.

Αἱ μέθοδοι δὲ ὡν οἱ ἀλληγορίαι ἔπειθον
ἢ κόσμον περὶ τῆς ὑπάρχεως καὶ ἀνακαλύ-
ψεως τῆς φιλοσοφικῆς λίθου ἥσαν τοιαῦται,
ὅτε οὐδεὶς πλέον ἀμφέβαλλε περὶ τούτου. Υ-

¹ L. Figuier L' Alchimie et les alchimistes 1860 247.

² Manuser. de la bibliof. imp. de Paris. Collection du Puy. 1567. 172.

¹ John Petty. *Fodnae regales cup.* XXVII, p I, 139.

πάροχουσιν ἔτι καὶ δικαστικαὶ ἀποφάσεις παραδεχόμεναι ἐπισήμως τὸ γεγονός, ὃς τῆς νομικῆς Σχολῆς τῆς Λειψίας κατὰ τὸ 1580. Διὰ ταύτης κατεδικάζετο ὁ ἀλχημιστὴς Beuther εἰς ἴσοβια δεσμὰ καὶ ἀποκοπὴν τινῶν δακτύλων του, διότι καίτοι κάτοχος τῆς φιλοσοφικῆς λίθου, ἡροήθη νὰ φανερώσῃ τὸν τρόπον τῆς παρασκευῆς αὐτῆς, ὃς ὑπερσχέθη, εἰς τὸν πρίγκηπα Αὐγούστον τῆς Σαξονίας.

Ο Beuther ἥδυνατο νὰ θεωρηθῇ εὐτυχῆς διότι τόσον εὐθηνά ἐπλήρωσε τὴν ἡγεμονικὴν ἀπλησίαν, καθ' ὃσον ἡ συνήθης καὶ ὑπὸ τοῦ νόμου ἐπιδικασμένη παινὴ διὰ τοὺς ἀλχημιστάς, τοὺς μὴ τηροῦντας τὰς ἐπαγγελίας των, ἡτο χρυσῆ ἀγχόνη, εἰς τὴν ὅποιαν ἐκεμῶντο περιβαλλόμενοι πρότερον χρυσόστικτον ὑποκάμισον.

Τῆς ἄκρας ἐπιτηδειότητος τῶν ἀλχημιστῶν δεῖγμα ἔχομεν, διτὶ κατώρθωσαν νὰ παραπέσωσι καὶ ἀνθρώπους διασῆμους ἐν τῇ ἐπιστήμῃ καὶ ἀσπόνδους τοῦ ἀλχημισμοῦ πολεμίους. Μεταξὺ τούτων καταλέγεται καὶ ὁ σοφὸς van Helmont, ὁ διασημότατος τῆς ἐποχῆς του Ιατρὸς καὶ χημικὸς καὶ ἀνήρ ἐντιμότατος. Οὗτος ἔλαβε ἡμέραν τινὰ κατὰ τὸ 1618 παρ' ἀγνώστου, 14 κόκκου φιλοσοφικῆς λίθου διὰ ταύτης μόνος πειραματισθεὶς μετέβαλεν 8 οὐγγίας ὑδραγγόρου εἰς χρυσόν· ὁ σοφὸς χημικὸς ἔγένετο ἔκτοτε θερμὸς ἀπόστολος τῶν θεωριῶν τοῦ Geber καὶ τοῦ Ἀλβέρτου Μάγνου προσηλυτίσας εἰς ταύτας πολλοὺς διαδούς, ἐν οἷς καὶ τὸν μέγαν Leibnitz. Ο van Helmont ἀφιέρωσεν ἔκτοτε δόλιον τὸν βίον του εἰς τὴν ἀνεύρεσιν τῆς φιλοσοφικῆς λίθου ἀλλ' ἀπέθανε χωρὶς δυστυχῶς νὰ τὴν προγραμματοποιήσῃ.

Δι' ἀναλόγου τρόπου παρεπείσθη ὁ χημικὸς Ἐλβέτιος, διτὶς ἔφερεν εἰς αὐτὸν κόνιν τινὰ καὶ ἔγένετο μετὰ ταῦτα ἄφαντος· διὰ τῆς κόνεως ταύτης ὁ τέως ἀσπόνδος τῶν ἀλχημιστικῶν θεωριῶν πολέμιος, ἥδυνήθη νὰ μεταβάλῃ μόνος εἰς τὸ χημεῖον του μόλυβδον εἰς χρυσόν, οὕτινος τὴν καθαρότητα διεπίστωσαν δῆλοι οἱ χρυσοχόοι τῆς Χάγης. Τοῦ Ἐλβετίου ἡ μαρτυρία ἐπέδρασε τὰ μέγιστα ἐπὶ τῶν συγχρόνων σοφῶν, παρέπεισε δὲ καὶ αὐτὸν τὸν φιλόσοφον Spinosa, ἐπιβεβαιοῦντα τὴν ὑπαρξίαν τῆς φιλοσοφικῆς λίθου.

Εἶχον λοιπὸν πράγματι ἀνακαλύψει τὴν θαυμασίαν αὐτὴν φιλοσοφικὴν λίθον οἱ ἀλχημισταὶ ἦ, ὅν δχι, τίνας μεθόδους μετεχειρίζοντο

πρὸς ἀπάτην ἀνθρώπων ἀνωτέρων πάσης ὑποψίας;

Εἶς διαπρεπὴς χημικός, ἀκμάσας περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 18ου αἰῶνος, ὁ ἀκαδημαϊκὸς Geoffroy δίδει τὴν κλειδαρίαν ὅλων αὐτῶν τῶν ἰστορημάτων ἐν τῷ βιβλίῳ αὐτοῦ «περὶ τῶν δόλων τῶν σχετικῶν πρὸς τὴν φιλοσοφικὴν λίθον», διότι παρουσίασεν εἰς τὴν ἀκαδημίαν τῶν ἐπιστημῶν τῷ 1722!

Ο χρυσὸς ἦ, ὁ ἀργυρός εἰς τὸν διποῖν μετουσιοῦντο δὲ ὑδραγγυρός, περιείχετο ἥδη ἐν τῷ ὑδραργύρῳ διαλελυμένος· διότι ἀμφότερα τὰ μέταλλα εὐκόλως διαλύονται ὑπὸ τοῦ ὑδραργύρου δῆστις εἰς 359⁰ περίπου ἀφίπταμενος, ἀφινε τὰ διαλελυμένα μέταλλα ἐντὸς τοῦ χωνευτηρίου. Ἐντελῶς τὸ αὐτὸν συνέβαινε καὶ μὲ τὸν μόλυβδον, δῆστις δέξειδοντος ἐν ὑψηλῇ θερμοκρασίᾳ ἀφίπταται καταλείπων τὸν περιεχόμενον ἀργυρόν ἥ χρυσόν. Τὸ οητὸν δὲ ἀνθρακες ὁ θησαυρὸς ἐπὶ λέξει ἐφαρμόζοντες, οὐχὶ σπανίως ἐνέκλειον τὸν χρυσὸν ἐντὸς τῶν ἀνθράκων, μετὰ τὴν καῦσιν τῶν δοπιών ἐνεφανίζετο ὁ χρυσὸς μεταξὺ τῆς τέφρας. Τὸ ἀφθαρτὸν τῶν εὐγενῶν τούτων μετάλλων εἰς τὰς ὑψηλὰς θερμοκρασίας, ὑπεβοήθει ἀριστα τὴν ἐπινόησιν παρομοίων δόλων. Οὐχὶ σπανίως φαίνεται εἰχον τὸν χρυσὸν ἐν διαλύσει ἥ εἰς ἐνώσεις, αἵτινες οὐδόλως προδίδονται τὴν παρουσίαν μετάλλων ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐκ τῶν δοπιών εὐκολώτατα ἥδυνοντο νὰ λάβωσι τὴν μεταλλικὴν κατάστασιν. Καὶ οὗτοι μὲν ἥσαν οἱ ἐπιστημονικῶτεροι τῶν δόλων διὰ τοὺς ἀπλοϊκωτέρους μετεχειρίζοντο πολὺ μᾶλλον χονδροειδεῖς.

Οὗτοι ἡ μαγικὴ ἔκείνη ωρίδος, τὸ ἀναπόσπαστὸν mediūm τῆς μεταγγίσεως τῆς μαγικῆς δυνάμεως τοῦ πειραματιστοῦ ἐπὶ τοῦ πειραματιζομένου, μετήγγιζεν ἐπιτηδείως μετὰ ταύτης καὶ αὐτὸν τὸν χρυσὸν ἐντὸς τῶν χωνευτηρίων, κεκρυμμένον ἐντὸς τῆς κούλης ἐσωτερικῶν ωρίδον. Εἰς δὲ τὸν βινθὸν τῶν θαυμάσιων χωνευτηρίων τῆς μετουσιώσεως, ἥ προνοητικότης τῶν ἀλχημιστῶν ἔθετε, συγχόντα χρυσὸν ἐπιμελῶς συγκαλύπτουσα διὰ κηροῦ καὶ σχηματίζουσα νέον πυθμένα ἔξαφανιζόμενον, εὑθὺς ὃς τὸ χωνευτήριον ἔθερμαίνετο ἀρκούντως εἰς τὸ πῦρ τῆς ἑστίας. Ἄν εἰς ταῦτα τὰ μέσα προσθέσωμεν ἔνιοτε καὶ τὸν δόλους τῶν ταχυδακτυλουργῶν, τοὺς δοπιών πολλοὺς ἀλχημισταὶ ἐφήρομοζον μετ' ἐπιτυχίας, δυνάμεια βε-

¹ Memoires de l'Acad. des Sciences de Paris, 15 Avril 1772.

βαίως κάλλιστα νὰ ἔξηγήσωμεν τὴν ἔντεχνον μέθοδον δι' ἣς οἱ ἀλχημισταὶ κατώρθουν καὶ σοφοὺς οὕτω ἐπιστήμονας καὶ πολεμίους τῆς ἀλχημείας νὰ παραπείθει τινὰ

[Ἐπεται τὸ τέλος]

K. ΖΕΓΓΕΛΗΣ

Ἀπ' τὸν Ἰλισσοῦ τὸν πλάτανος
Ὦ τῆς βαγιές τοῦ Εὐρώπη
Νὰ σᾶς φιλήσῃ ὡς πρῶτα,
Αγάλματα, Ναοί.

Λάμπει στὴν πλάση γύρω μας,
Καὶ μ' ἀλλο φῶς ώραία
Στῆς τέχνης τὴν ἰδέα
Λάμπει καὶ ζῆ ξανά.

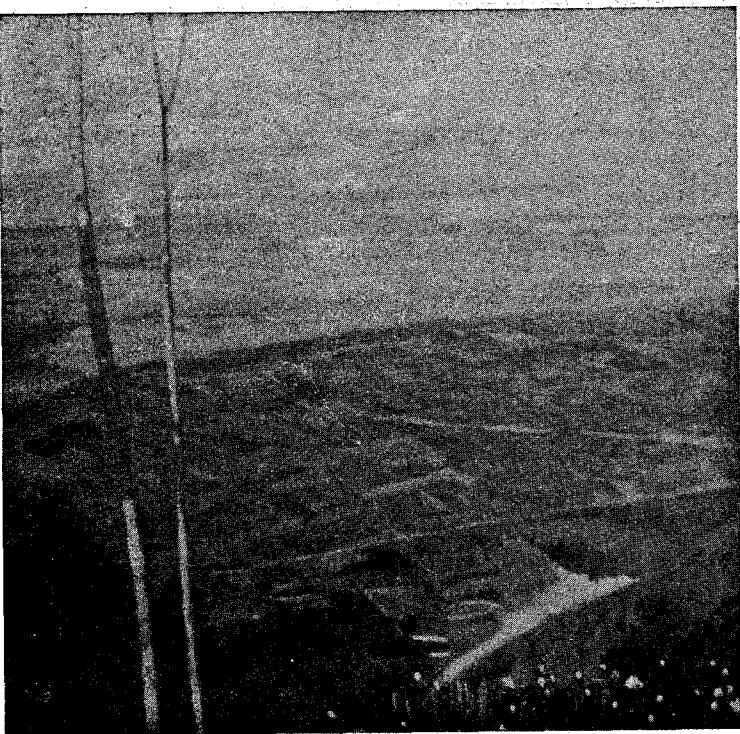
Τὴν Τέχνη, τὸ ἀγριοπόταμο
Τὴν εἶχε συνεπάρει,
Καὶ φύτρωσε στὸν τόπο της
Τῶν τάφων τὸ χορτάρι.
Απάνον ἥ πλάση ἀνέγγιχη
Καὶ κάτον θεῖα ορμάδια.
Τὴν ρούφηξαν σκοτάδια
Τοῦ Ὡραίου τὴν θεά.

Αξένα εἰδωλολάτρισσα,
Ψάχνε καὶ σκάφτε, ἀξίνα,
Καὶ ξέθαφτε, καὶ στύλωνε.
Τὸν ἥλιον μας ἥ ἀγάντα

Ἐλάτε, προσκυνήστε τὴν
Μὲ τὸν Ἀπολιμοῦ τὰ κοῖτα
Τὴν Ἀφροδίτην ἀθάνατη
Στὴν αἰώνια Ἀθήνα.
Λάμπει ἐδῶ πέρα ἀγέραση,
Κι ἀκόμα καὶ πιὸ νέα.
Στὴν Τέχνη τὴν ἀρχαία
Λάμπει καὶ πάντα ζῆ.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

Η ΠΕΔΙΑΣ ΤΩΝ ΦΙΛΙΠΠΩΝ ΥΠΟ Ε. ΠΑΡΘΕΝΗ — ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΚΘΕΣΙΝ ΤΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

Ο ΠΑΝΟΣ Ο ΚΛΑΡΑΣ

Σ τὴν πατρίδα μου πολὺ τὸν μολογᾶντες τοὺς ἀνθρώπους ποῦ πάλαι φαν μὲ τὸ Χάρο. "Ἐτσι ἀκούστηκεν ἡ γενιὰ τοῦ Κλαρᾶ. Αὐτὸς τὸ σπίτι ἔχει ἔκεινος τοῖς καλοκαριστεῖς, μὰ οἱ ἀνθρώποι τοῦ πέθαναν παλεύοντας. "Οταν ἥρθε ἡ ὥρα τοὺς ἐκούρασαν τὸ Χάρο. Δὲν ἥθελαν νὰ πεθάνουν. Κι' ἔγειναν σχεδὸν παραμῆθι, τόσο πολὺ τὸν μολογᾶντες στὸ χωριό. Τὴν ζωὴν ἔκει τὴν ἔχουν γιὰ πόλεμο, κι' ἔκεινος ποῦ πεθαίνει δύσκολα φαίνεται πολεμιστής. Οἱ γέροι φτάνουν στὰ 70 ἢ στὰ 80 χρόνια καὶ μπήγονται ἀλέτρι στὴ γῆ. Καὶ τὴν ζωὴν τὴν ἀγαποῦντο τόσο οἱ χωριανοί, ποῦ ἡ εὐχὴς βγαίνουν ἀπ' τὰ χεῖλη τῶν πύρινες, σὰν τουφεκιὰ πρὸς τὸ θάνατο.

Ο Πάνος ὁ Κλαρᾶς ἦταν ἔνας ἀπ' τοὺς ελευταίους τοῦ σπιτιοῦ ποῦ ἔξερριζώθη. Αὐ-

τός, πέθαινε δυὸς ἡμερόνυχτα. Κι' ἔτυχε νὰ ἥμαι κοντὰ καὶ νὰ τὸν βλέπω. "Ημονν τότε στὸ βουνό, σὲ μιὰ στάνη, περνῶντας τὸ καλοκαρι, μόνος μαζὶ μὲ τοὺς βλάχους. "Ἐνα πρωὶ ἔφεραν ἔκει τὸν Κλαρᾶ καὶ μὲ εἰδοποίησαν πῶς δὲν φαίνεται γιὰ ζωὴ. "Ἐκαμαν μιὰ καλύβα δίπλα στὴ δικῇ μου, καὶ κάθησε μέσα δ Κλαρᾶς μὲ λίγα βιβλία. Στὴν ἐποχὴ ποῦ ἥμουν ωμαντικὸς θὰ δεχόμουν εὐχαρίστως τὸν ἄρρωστο, ἀλλὰ τώρα ποῦ πέρασαν ἔκεινες ἡ παλληκαριές, ἀρχισεν ἔνας μικρὸς φόβος γιὰ τὴ συντροφιά. "Ο ἄρρωστος ὅμως ἔτυχε νὰ εἴνε τόσο λεπτὸς κι' εὐγενικός, ποῦ μ' ἔκαμε νὰ ντρέπωμαι γιὰ τὸ φόβο, ὃς τὸ σημεῖο ποῦ ἀποφάσισα νὰ μὴ φύγω. Κι' ἔγίναμε συντρόφοι ἀπάνω στὸ βουνό, ὁ γερὸς κι' ὁ ἄρρωστος, δυὸ

ἄνθρωποι ποῦ δὲ βρίσκονται στὸν ἴδιο κόσμο.

"Ο Κλαρᾶς ἦταν ὑπάλληλος στὴν Ἀθήνα. "Οταν ἀρρώστησε θὰ ἦταν ὡς 35 χρόνων, κι' ἔγὼ παιδὶ ἀπέναντί του. Δὲν εἶδα πλέον γενναῖον ἄρρωστο. "Ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμὴ μοῦ ἔκοψε κάθε ἀπόπειρα φευτοπαρηγοριαῖς. Μοῦ ἔδειξε πῶς εἰν' ἀδύνατο νὰ τὸν γελάσω. "Ηξευρε καλὰ τί συμβαίνει, κι' ἥρθε νὰ πεθάνῃ στὴν πατρίδα του μὲ δση ἡσυχία πέφτει κανεὶς νὰ κοιμηθῇ. Οἱ πατριῶτες μου. δσοι βρίσκονται στὰ ξένα καὶ πλουτίζουν, ἀμα ἀρρωστήσουν ἐπικίνδυνα γυρίζουν νὰ πεθάνουν στὴν πατρίδα. Δὲν ἔχονται τόσο ἔκει γιὰ τὸ βουνὸ καὶ τὸν δέρα, δσο γιὰ τὴ μητέρα γῆ. "Ἐτσι βλέπεις ἔναν ἀνθρώπο νὰ γυρίζῃ στὸ χωριό μετὰ εἴκοσι χρόνια, ἀγνώριστος, ἀφέντης λαμπρὸς μὲ χρυσὲς καδένες καὶ νὰ πεθαίνῃ σὲ μιὰ καλύβα, κάτω ἀπὸ τὴ στέγη ποῦ γεννήθηκε. Ο Κλαρᾶς δὲν ἔπιστενε πολὺ πῶς θὰ τὸν γιατρέψῃ τὸ βουνό, τὸν ἔβλεπες δμως ἡσυχον ἀπὸ τὴ σκέψη πῶς θὰ πεθάνῃ στὸ καλύβι τῶν πατέρων, στὸ ἴδιο στρῶμα ποῦ ἔσβισαν κι' οἱ ἄλλοι δικοὶ του ἀπὸ τὴν ἴδιαν ἀρρώστια. "Ηταν ἔνας λεπτός, ψηλός καὶ ξανθός. Τόσο κατώρθωνε νὰ κρύψῃ τὸ βάσανό του, ὡστε ἔβλεπες πῶς ἡ ὑπομονή του εἴνε πιὸ δυνατὴ ἀπὸ τὴν ἀρρώστια.

"Ηταν ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ποῦ κρύβουν τὴν ἀρρώστια, καὶ τὴ ζωγραφίζουν μαζὶ μὲ τὸ εἶδος των, τὴν βιάζουν νὰ γίνη κρυψός καὶ ὠραίος μαρασμὸς σὰν ἔκεινος ποῦ ἔχονται τὰ δένδρα. "Ἀπὸ τὴ στιγμὴ ποῦ βρεθήκαμε μαζὶ στὸ βουνὸ μ' ἔκαμεν ἄφοβον. Γιατί μ' ἔφύλαγεν ὁ ἴδιος ἀπ' τὸν ἑαυτό του. Κάποτε ἔκαμε λάθος κι' ἔβαλε στὰ χεῖλη του τὴ δικῇ μου πίπα. "Ἐτρόμαξα μέσα μου, ἀλλ' αὐτὸς χωρὶς νὰ πῇ τίποτα ἐπῆγε καὶ τὴν ἔσπασε μὲ μιὰ πέτρα.

"Ο πλέον γελαστὸς ἀπὸ τοὺς δυό μας ἦταν αὐτός. Στὸν περίπατο διηγεῖτο ἀτελείωτα παραδίσενα ἀπὸ τὴ φοιτητικὴ τοῦ ζωὴ τῆς Ἀθήνας. "Ηταν κατὶ μικρὲς ἴστορίες, ἀπὸ ἔνα δωμάτιο φοιτητικό, ἀπὸ μιὰ αὐλή, ἀπὸ μιὰ γειτονιά, ἀλλὰ ἔξασια παρατηρημένες καὶ ψυχολογιμένες. Κάθε μιὰ ἦταν ἔνας μικρόκοσμος καὶ πλασμένος, καὶ σχεδὸν αὐτὲς ἡ ἴστορίες είχαν τὴν ἐπιμέλεια τοῦ συγγραφέως, γιατὶ κάθε πρόσωπο εἶχε τὴ θέσι του κι' ἔφαντονταν δσο ἐπρεπε. Δὲν εἶχα ποτὲ μου ἀκούσει ἀνθρώπο νὰ διηγῆται μὲ τέτοια τέχνη. "Αλλὰ μήτε καὶ ἀνθρώπο νὰ πρόσεξε τόσο πολὺ στὴ ζωὴ τῆς Ἀθήνας, νὰ εἴδε τόσο βαθειά. "Απὸ τὴς ἴστο-

ρίες τοῦ Κλαρᾶ, ἀναπτυδοῦσαν ἔξαφνα τύποι, ποῦ ἄνοιγες τὸ πνεῦμα νὰ τοὺς ἀγκαλιάσῃς, τόσο παράδοξοι ἦσαν καὶ τόσο ἀληθινοί. Οἱ ἀνθρώποι ποῦ ἔρθουν νὰ διηγοῦνται εἰνε σπάνιοι, κι' ἔπειδη ἡ διηγῆσι είνε μιὰ τέχνη, τὴν κατέχουν ἀνθρώποι ποῦ πρόσεξαν πολὺ στὴ ζωὴ. "Αλήθεια ὑπάρχουν κατὶ μάτια ἀνθρώπων ἔρευνητικά, ποῦ ἀπὸ ἔνα παράδυσο βλέπουν δλόκληρη γειτονιά, δπως ἀπὸ μιὰ τρύπα κλειδονιᾶς βλέπεις δλόκληρη πόλι. Αὐτοὶ οἱ ἀνθρώποι ἔχουν μάντικό, κι' ἔνα κίνημά σου ἀρκεῖ νὰ σὲ νοιώσουν. Τοῦ Κλαρᾶ ἡ ἴστορίες είχαν πάντοτε ἔνα σαρκασμό. "Ἐβλεπε παντοῦ τὸ ἀστεῖο καὶ τῷ βραχίας στὸ φῶς. Σὲ δ, τι μοῦ διηγήθη ὑπῆρχαν τὰ πλέον παράδοξα, τὰ πλέον εὔθυμα πράγματα, ἀνθρώποι σὰν μεγάλες γελοιογράφιες ποῦ γίνονται στὸν τοίχο μὲ τὸ φῶς τῆς λάμπας, καὶ δμως ἡ ἀλήθεια ὑπῆρχε σὲ δλους καὶ σὲ δλα. Δὲν μποροῦσα νὰ ἔξηγήσω τόση εὔθυμια, σὲ ἀνθρώπῳ ποῦ αὔριο θὰ πεθάνῃ. "Ομως ὁ Κλαρᾶς ἔξυπνος γελῶντας καὶ πλάγιας γελῶντας. "Ηταν καὶ τοῦτο μιὰ ἀντίστασι πρὸς τὸν θάνατο. Πολλὲς φορὲς ἀφοῦ ἔπειτα ἀπὸ γέλοια τρομαχτικὰ ἐπέφταμε νὰ κοιμηθοῦμε, μοῦ φώναζε ἀπ' τὴν καλύβα του. (Η καλύβα του ἦταν δέκα βήματα μόλις ἀπ' τὴ δικῇ μου μακριά).

— "Ακούσε !

— "Ακούώ.

— Στὸ χορὸ τῆς κυρα - Ψάθενας ἷταν κι' ἔνας δεκανέας ποῦ χόρευε μὲ τὸ σπαθί. "Εφριξε κάτου δυὸ τρεῖς.

— "Ἐπειτα τὴν ὥρα ποῦ νόμιζα πῶς είχε πλέον ἀποκοιμηθῆ, ἐφώναζεν ἔξαφνα.

— "Ἐκανε κομπλιμέντα κι' ἡ ντάμες τοῦ ἔλεγον. «Τί λέτε, σᾶς περικαλῶ».

Ποτέ του δὲν τὸν ἐπίκραιναν ἡ χαρὲς τῆς ζωῆς. "Απεναντίας ἦθελε νὰ τὴν βλέπῃ. Στὸ γάμο ἐνὸς νέου βλάχου τῆς στάνης ἔχόρεψε πρωτος, ἀναγκάστηκεν δμως νὰ σταματήσῃ γιατὶ τὸν ἐπιασε βηλκας. Μετὰ λίγες μέρες ἐφώναξε τὸ βλάχο μαζὶ μας, τὸ ωμαλέο φουστανελᾶ μὲ τὰ κόκκινα μάγουλα καὶ τὴς πεταχτὲς ἀντζες. Τὸν ωστοῦνσε ἀν περνᾷ καλὰ τὰ μελίμηνα. Οἱ χωριανοί μου εἴνε τόσο εὔθυμοι ἀνθρώποι, ποῦ δὲν δυσκολεύονται νὰ πάρουν στὸ ἀστεῖο τὴν εύτυχια των, καὶ ἔρθουν δσο πέρασαν ἀπὸ κεὶ, τί γίνεται καὶ τί λέγεται στοὺς γάμους, πόση εὔθυμια χύνεται ἀληθινὰ ἀνθρώπινη. Εἶπαν μὲ τὸ γαμπρὸ πολλά. "Ο βλάχος ἷταν εὔθυμος κι' ὁ Κλαρᾶς ἐφώναζε. «Νὰ μοῦ ζήσης, γαμπρέ, νὰ μοῦ ζήσῃς! » "Ἐνα ἀστεῖο

ρᾶς ἔστριβε τὰ μάτια του. Ἡ ζωή του ἐγίριζε. Ἡ ζωή του ἤθελε νὰ πιαστῇ ἀπὸ τῆς φύσεως τῶν δένδρων, ν' ἀνατριχιάσῃ μαζὶ μὲ τῆς λευκες νὰ κυνηγήσῃ τὸν κότουφα ποῦ χτυποῦσε τῆς φτερούγες του στὰ νερά. Φανερὸς ἦταν πῶς δῆλα τὰ ἔνοιωθε γύρω του κι' δῆλα τὰ ποθοῦσε. Τὸ σῶμα του ἀρχισε πλέον νὰ εἰνε πτῶμα, κι' δῆμως μέσ' τὸ πτῶμα ἔμενε κάποια αἴσθησι, ή αἴσθησι τοῦ ἀνθρώπου ποῦ φεύγει τελευταία ἀπὸ τὴ γῆ, ποῦ εἰνε δύσκολο νὰ πεθάνῃ, ποῦ λέγεται ἀγάπη, χαρά, ποιὸς ξέρει; Ὁ τσοπάνος ποῦ τὸν ἔκλαιγε προτήτερα, τὸν ἐπλησίασε καὶ τὸν κύτταζε κατάματα. Ὁ Κλαρᾶς δῆλι μόνο τὸν ἔγγρωτσε, μὰ θυμήθη καὶ τὸ παρατσούκλι του. Κι' ἀξαφνα ἀκοῦμε νὰ τοῦ λέγῃ.

— Δῶσε μου ἔνα τσιγάρο, Μπιτχαβᾶ!

Ἐκεῖνος εἶπε ποῦ δὲν ἔχει. Ὁ Κλαρᾶς ξανάζητησε μὲ ἐπιμονή.

— Δόστε μου τσιγάρο, θέλω τσιγάρο.

Ὁ τσοπάνος βλέποντας πῶς ἔχει νὰ κάνῃ μὲ ζωντανὸν ἀνθρωπό, ἔγωσε τὰ χέρια του στὸ σιλάχι κι' ἔστριψε χοντρὸν καπνὸν μέσα σὲ γλυκὸ καλαμποκόφυλλο. Τοῦβαλε τσιγάρο στὸ στόμα καὶ τοῦ τὸ κρατοῦσε. Ἐκεῖνος ξαπλώμενος καθὼς ἦταν τὸ κάπνικε μὲ τόση λαιμαργία, τόσο χαμογελοῦσε ρουφῶντας τὸν καπνὸν καὶ χύνοντας ἔνα ἀλαφρὸ ἀδύνατο συννεφάκι πρὸς τὸν οὐρανό, ποῦ δὲν ἤξενόραμε τί νὰ ποῦμε. Ἐβλέπαμε πῶς κι' ἔνα τσιγάρο μπιορεῖ νὰ εἰνε ἡ τελευταία θέλησι, ή τελευταία εὐτύχια ἐνὸς ἀνθρώπου στὸν κόσμο. Ὁ μισοπεθαμένος τὸ κάπνικε τόσο ζωντανά!

— Μή μὲ πέρνετε ἀπὸ δῶ, εἶπε.

Ἄλλὰ σὲ λίγη ὥρα ἔκλεισε πάλι τὰ μάτια του. Ἐναρκώθηκε, ἦταν ἀκίνητος. Καθὼς εἶδαμε ποῦ δὲν πέθανε ἀκόμα, τὸν σηκώσαμε στὸν ὕμο καὶ τραβήξαμε πρὸς τὸ χωριό. Ἐφτάσαμε στῆς δυὸ ὥρες τὸ ἀπόγεια. Η μάννα ἔπεσεν ἀπάνω στὸν τελευταῖο τῆς γενῆς, καὶ τὸν ἔκλαιψε μὲ μιὰ ἀπὸ κεῖνες τῆς τρομερὲς φωνὲς ποῦ ρωτοῦν τὸν οὐρανό. Ἡρόδες δὲ γιατρὸς κι' εἶπε πῶς εἰνε πεδαμένος. Ἠταν ἀλήθεια κάτι

περισσότερο παρὰ νεκρός. Τὸν ἔβαλαν στὸ σπίτι του, κάτω στὸ πάτωμα ποῦ ἤταν ἀπὸ χῶμα. Σκύβοντας ἀπὸ τὴν πόρτα τῆς καλύβας ἔμπαιναν ἔνας - ἔνας οἱ χωριανοί, οἱ πελώριοι γέροι, οἱ τσοπάνοι, ή γρηγές, τὰ πορτίσια. Μὰ δῆταν πλησίαζεν ἡ ὥρα νὰ τὸν πάρουν καὶ νὰ τὸν θάψουν, ἀνοιξε τὰ μάτια του καὶ εἶπε.

— Μάννα! Ἐνα ποτῆρι ωακί.

Ἡ φωνὴ ἔκαμεν δῆλους ἔκει μέσα νὰ σταυροπηθοῦν. Ἐκύτταζαν δὲν ἔνας τὸν ἄλλον. Ἡταν ἀπίστευτο. Κι' δῆμως ἦταν ἀληθινό. Ὁ Κλαρᾶς δὲν εἶχε πεθάνει.

— Παλληκάρι μου, ἐδῶ εἶσαι! εἶπεν η μάννα κλαίοντας. Τώρα νὰ φέρω ωακί.

Κι' ἔτρεξε πρὸς τὸ ντουλάπι. Ὁ Κλαρᾶς ἔστριψε ποὺσε τὰ μάτια κι' ἔβλεπε τὸν χωριανούς. Ἐχαμογέλασε. Κύτταζεν ἔπειτα τὸν παπᾶ μὲ τὴν κάτασπρη πολύμαλη κεφαλή.

— Δὲν εἰν' ὥρα, δέσποτά μου, εἶπε. Κι' ἔκλεισε τὰ μάτια του.

Ἡρόδε τὸ βράδυ, ἀλλὰ δὲν πέθανε οὔτε τὸ βράδυ. Πέρασε η νύχτα, μὰ δὲν πέθανε οὔτε τὴ νύχτα. Κατὰ τὰ χαράματα ἀνοιξε τὰ μάτια του καὶ ζήτησε νὰ φάγη. Ἡρόδε πήττα. Ἡ μάννα σηκώθηκε, ἀναψε φωτιά! Κι' δῆμως ὁ Κλαρᾶς ἦταν τρεῖς φορὲς πτῶμα, χάλασμα σωστό. Τὸ πρωὶ ἔφεξε μέσα στὸ σπίτι. Τὸ λυχνάρι ἔσβυσε. Ὁ Κλαρᾶς ἔλεγεν ἀστεῖα γιὰ τὰ πουλιά ποῦ χιαρετοῦσαν τὸ φῶς μέσα στὸ κλουβί.

Βλέποντας τὸ παράδοξο πρᾶμα οἱ χωριανοί, εἶπαν.

— Νὰ τὸν πάρουμε νὰ τὸν πάμε στὰ Κανάλια.

Τὰ Κανάλια είναι μέρος ποῦ βγαίνει ἔνα ποτάμι. Ἄμα εἶσαι ἀρρωστος καὶ πιῆς ἀπὸ κεῖνο τὸ νερό, ή πεθαίνεις στὴ τσιγμή ή γένεσαι καλά. Τὸν σήκωσαν, πῆραν στὸν ὕμο τὸ φορεῖο, καὶ τὸν πήγαν στὰ Κανάλια.

Ο Κλαρᾶς δὲν ἤπιε νερό. Εἶπε:

— Έχετε γειά.

Καὶ μόνο τότε πέθανε, τότε ποῦ τὸ θέλησε.

Z. A. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

Η ΜΟΥΣΑ

Τὴν ὑστεροῦ μον ὑδροῦ μέρα
μ' ἔνα στεφάνο ἀπὸ μυριά,
καφαλιασμένο ἀπὸ φωτιά
καὶ μαδημέρο ἀπὸ τὸν ἀγέρα.

Καὶ θὰ μοῦ πῆ: — «Γιὰ τὴ γιορτὴ¹
ποῦνε τὰ σύμερα γιὰ σένα,
τὰ φύλλα αὐτὰ τὰ μαραμένα
σου τὰ προσφέρω, ποιητή.»

K' ἀδιάφορος ἔγω ἡ θὰ πάρω
τ' ἀνώφελό της φυλακτό,

K' ἔνα σβυνσμένο «εὐχαριστῶ»
θὰ πῶ γι αὐτὴν καὶ γιὰ τὸ χάρο.

ΠΙΑ ΠΑΝΤΑ

Πρωὶ καρτέρα με, σὰν ξεκοιτάζονται
ἡ καλιακοῦδες στὰ χλωρὰ κλαριά
ὅταν δὲν σκίνος μὲ τὴ λιγαριά
τὴ μυρωδιά τους τὴν παρθένα βγάζονται.

Καρτέρα με τὸ βράδυ, σὰν χλωμάζονται
στὲς κορυφὲς τῆς ἡμέρας τὴ θωριά,
ἡ πονρασμένες ώρες ποῦ βαρειά
τοικους ἔκει μελάγχολους σωρειάζονται.

Κε δταν λουλούδια γύρω σου φυτρώνουν
καὶ μ' ἔρωτες η μέλισσες μαλώνουν
καὶ πόθους ξελαγιάζεις δπον πᾶς,
καρτέρα με, σὰν πέφτουνε τὰ φύλλα
καὶ κλαῖν γυμνὰ στὸν ἄνεμο τὰ έύλα,
καρτέρα με γιὰ πάντ' ἀν' μ' ἀγαπᾶς.

E. ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗΣ

ΑΓΑΝΑΤΑ ΥΠΟ Ο. ΦΟΚΑ — ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΚΘΕΣΙΝ ΤΟΥ ΠΑΡΝΑΣΣΟΥ

ΕΙΣ ΕΝΑ ΜΙΚΡΟΝ ΣΑΤΥΡΟΝ ΤΟΥ ΒΡΕΤΤΑΝΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ

Εἰς τὸν ἀγαπητόν μου
Κωστῆ Παλαμᾶ.

Α'.

Ἐνε πένθιμον τὸ μειδίαμα, ποῦ ἀφῆκεν
ὅ χρόνος εἰς τὴν πλατεῖαν μορφήν σου.
Ἄπομεινάριον καὶ ἀποκρυπτάλλωμα τόσων
πραγμάτων καὶ τόσων συμβάντων, ποῦ ἐσυν-
δέθησαν μὲ τὴν ὑπαρξίν σου εἰς τὸν καιρὸν
τῆς δόξης σου καὶ εἰς τὸν καιρὸν τῆς ἀφα-
νείας σου καὶ τόρα ἀκόμη εἰς τὸν καιρὸν τῆς
περισυλλογῆς καὶ τοῦ μνημοσύνου σου. Εἶναι
πένθιμον, ὡσὰν αἰθρίος οὐρανὸς τὴν ἐπαύ-
ριον καταστροφῆς καὶ ὡσὰν ἥσυχη θάλασσα
τὴν ἐπομένην ναυαγίων καὶ ὡσὰν ἄνθισμα
φυτοῦ κοντὰ εἰς ἔρειπτα καὶ ἀκόμη ὡσὰν μει-
δίαμα γυναικὸς μετὰ κορεσμὸν ἥδονῆς. Διότι
ἀληθινὰ τὴν ὁραίαν αἰθρίαν, ποῦ σ' ἐγένεντο,
τὴν ἔπνιξεν ἀγρία ἥ καταστροφὴ καὶ τὴν γα-
λήνην τοῦ πνεύματος ἔσβισεν ὁ σκοτασμὸς καὶ
τὴν ἀπόλαυσιν τῶν ιδανικῶν τὴν ἐκατάστρεψεν
ὅ σύντομος χροτασμός. Μέσα σου ὅμως εἰς
τὴν ψυχήν σου καὶ εἰς τὴν ψυχήν μας ἀπο-
μένει ἥ αἰθρία καὶ ἥ γαλήνη καὶ τὸ ἄνθισμα
καὶ ἥ ἀπόλαυσις, πλέον γενικὰ τώρα καὶ πλέον
μεστωμένα παρ' ὅτι ἥσαν τὴν στιγμὴν ποῦ
ἐγένενηθησαν. Τὴν ζωηρότητα τῆς πτηλίνης μορ-
φῆς σου τὴν ἔγλυψεν ἥ δύναμις τῆς μεταλλα-
γῆς καὶ σχεδὸν ἔσβισε τὴν ἐκφραστὸν τοῦ βλέμ-
ματός σου. Τὰ χείλη σου ἔχασαν τὴν δομὴν
τῆς λαγνείας καὶ τὸ μειδίαμα σου δὲν φανερώ-
νει τὴν δίψαν τῆς ἥδονῆς, ἀλλὰ τὴν μελαγχο-
λίαν τῆς ἀναμνήσεως.

Ἄληθινά, ἥσο πλέον φανερὸς τότε, ἀλλὰ
εἶσαι πλέον ψυχικὸς τώρα. Καὶ τὰ δύο χέρια
σου, ποῦ ὁ τεχνίτης μακρὰν τὸ ἐν ἀπὸ τὸ ἄλλο
ἄκοιμπτησεν εἰς τὰς λαγόνας σου, ὡσὰν νὰ
ῆθελε νὰ δεῖξῃ ὅτι γύρω εἰς αὐτὰς ὑπῆρχε τὸ
μυστικὸν καὶ ὁ σκοπὸς τῆς ζωῆς σου, ἔχαλα-
ρώθηκαν ἀπὸ τὸ κορμί σου καὶ μὲ ἀργῆν προσ-
πάθειαν ἀπλώνονται πρὸς τὸν ἔξω κόσμον καὶ
φαίνονται τὸ ἐν πᾶς κρατιέται ἀπὸ τὰ περα-
σμένα καὶ τὸ ἄλλο πᾶς πιάνεται εἰς τὰ τωρινὰ
καὶ εἰς τὰ ἔρχομενα.

Δὲν εἶσαι πλέον ὁ γελαστὸς θεὸς τωρινῆς
λατρείας, ἀλλὰ τὸ σύμβολον ἀπείρων παλαιῶν
ἀναμνήσεων καὶ ἀλογαριάστων ζωντανῶν δυ-
νάμεων καὶ δρῦμων. Σάτυρος θεός, Σάτυρος
ζωὴ καὶ Σάτυρος δημιουργία, ὡς σὺ μικρὸν
πτηλίνον πλάσμα τεχνίτου ἀγνώστου, εἰς τὸν
ὅποιον κανεὶς ὑπολογισμὸς δὲν θὰ ἔδιδε τὴν

δύναμιν νὰ ὑπομέση τὴν τωρινήν σου τύχην.
Ἄς λέγουν οἱ ἀνθρωποι τῆς ἐπιφανείας τῶν
πραγμάτων ὅτι δὲν ἀπορρέουν ἀπὸ τὴν ὑπό-
στασίν σου, ἀλλ' ἀπὸ τὴν ίδικήν μου, ὅλ' αὐτὰ
ποῦ ἥ σκέψις μου ἔσθιπτε ἀπὸ τὴν ἄγλον
πυραμίδα τῆς περασμένης ζωῆς σου. Καλὰ τὸ
γνωρίζομεν καὶ σὺ καὶ ἔγώ, παλαιέ μου ἐρ-
γάτη τῆς ὑπάρξεως μου, καθὼς τὸ γνωρίζουν
καὶ ἄλλοι ἀκόμη, ὅτι αὐτὰ ὅλα καὶ τόσα ἄλλα,
ποῦ ἀμυδρὰ φαίνονται καὶ σχεδὸν ἀσύληπτα
εἰς τὸν δρῖζοντα τῆς σκέψεως, ἀποτελοῦν τὴν
ὑπαρξίν σου, τῆς ὅποιας πυρήνας εἶναι τὸ μι-
κρὸν ἀπόλειμμα τοῦ ἐργασμένου πηλοῦ, τὸ φυ-
λαγμένον μὲ αὐστηρὸν καὶ σχεδὸν βάρβαρον
τάξιν εἰς μίαν ὑαλόφρακτον θήκην σκυθρωποῦ
κτιρίου.

— Ἐχασες τὸν ἀπειρον καὶ γαλανὸν οὐ-
ρανόν σου, ἐστερεήθηκες τὸ περισσὸν φῶς τοῦ
ἡλίου σου, δὲν ἔχεις πλέον συντρόφους ἀγα-
πητοὺς καὶ στολίσματά σου τὰς χρυσολεύκους
πέτρας καὶ τὰς δάφνας καὶ τὸν θύμους καὶ
τὰς ωροσίγας, μέσα εἰς τὰ δόποια ἐγεννήθης,
καὶ ὡσὰν μὲ ἀπορίαν βλέπεις μολύβδινον τὸν
οὐρανὸν καὶ τὸν θερμοδότην πατέρα, ἀσὰν
χάλκινον δίσκον ἀνίκανον νὰ διαλύσῃ τὸ σκό-
τος· ἐνῷ γύρῳ σου βούβιζει παράξενη κίνησις
καὶ σφύζει κουρασμένη ζωὴ ἀντὶ τῆς ἀρμονίας
τοῦ κελαρόύσματος τῶν ρυακίων καὶ τοῦ φυλλι-
ρίσματος τῶν δασῶν τῆς νεότητός σου. Αἱ στυ-
γναὶ μορφαὶ Ἀσσυρίων θεῶν καὶ τὰ κακό-
χρωμα ξόανα τῶν ἀπολιτίστων, πολὺ κοντά σου
τώρα, αὐξάνουν ἀκόμη περισσότερον τὴν ἀπο-
ρίαν σου καὶ δίδουν ἀκόμη μεγαλειτέραν ἐκ-
φραστὸν εἰς τὴν ζωήν σου.

Πῶς θὰ ἥμελα νὰ γνωρίζω μὲ πόσα συν-
δέεται τώρα ἥ ζωὴ σου αὐτῇ καὶ ποῦ θὰ κα-
ταλήξῃ ὅταν ἔξαφανισθῇ ὡς ὑπόστασις ἀπτή,
ποῦ θὰ ἥσαι τότε πραγματικὰ ζωντανὸς πε-
ρισσότερον παρὰ ποτέ, ὡς μικρὲ ἀφανισμένε
Σάτυρε!

Τὴν ιδίαν ἡμέραν ποῦ τὸ πλατύ μειδίαμά σου
ἔφωτισε τὸν νοῦν μου καὶ ἐκέντησε τὴν σκέψιν
μου, ὅταν ἀναγνωρίσθημεν ὡσὰν παλαιοὶ συ-
γγενεῖς καὶ ἀνανεώσαμεν τὰς τρέσεις τῆς συγ-
γενείας μας, ἐδημιουργήσαμεν, ὡς μικρὲ ἀφανι-

σμένε Σάτυρε, νέαν ὑπόστασιν καὶ νέαν ὑπαρ-
ξιν, τὴν ὅποιαν εἶναι ἀδύνατον ν' ἀντιληφθοῦν
οἱ ὄφιθαλμοὶ τῶν ταπεινῶν. Τόσον εἶναι με-
γάλη καὶ τόσον εἶναι ὑψηλὴ καὶ ἀπὸ εὐγενι-
κὴν οὐσίαν ἥ νέα αὐτὴ ὑπαρξίς μιας, ποῦ θὰ
ἔχῃ ἐπίδρασιν καὶ θὰ ἔχῃ διάρκειαν ἀνάλογον
μὲ τὴν δύναμιν μου καὶ τὴν ίδικήν σου.

Εἶμαι τόρα πλησίον σου κοντὰ εἰς τὰς ὅχθας
μαυρισμένου ποταμοῦ καὶ ἥ ἐπίδρασίς σου μὲ
ἡλεκτροῦς καὶ μὲ δυναμόνει, δπως σὲ ἡλέκτρισε
καὶ σ' ἐδυνάμωσεν ἥ ίδική μου ἐπίδρασις! Άλλὰ
καὶ ὑπεροχα, ὅταν φεύγοντας ἀπὸ τὸν ἀνηλίους
δρυμοὺς καὶ τὰ παγωμένα βουνά καὶ τὰς σκο-
τεινὰς θαλάσσας θὰ ενδιόσκωμαι εἰς τὴν ζωὴν
ποῦ μᾶς ἐγεννήσει, πλέον κοντὰ εἰς τὴν ἀρχέ-
γονον πατρίδα μας, δὲν θὰ χαλαρώθωσην οἱ
δεσμοί μας, δπως τὸ βεβαιώνουν καλὰ αἱ σκέ-
ψεις μου αὐταὶ — ὅμνοι μαζὲν καὶ θρηψδίαι
ψυχῆς γενικῆς καὶ συγκεντρωμένης. Δὲν μοῦ εἴ-
σαι καὶ δὲν θὰ μοῦ ἥσαι ποτὲ ἀγνώριστος καὶ
παράξενος, δπως ὁ ζωντανὸς ἀδελφός σου εἰς
τὸν στρατιώτας τοῦ Λατίου, ὅταν τὸν ἐσύλ-
λαβαν εἰς τὰ πλούσια δάση τῆς Κιλικίας. Καὶ
δὲν θὰ ὑπάρξῃ ποτὲ ἀνάγκη εἰς τὴν εὐγενῆ
ὑλήν, ποῦ συγκεντρώνει τώρα ἥ ὑπαρξίς μου,
νὰ εἴπῃς τὸν ἀπόλογόν σου διὰ νὰ σ' ἐννοήσῃ.
Εἶναι μέσα μου ὅλος ὁ κόσμος τῶν Σατύρων
καὶ πετῷ εἰς τὸν φωτεινὸν οὐρανὸν τῆς ψυ-
χῆς μου, ὡσὰν οἱ ἄγγελοι τοῦ Ἐβραϊκοῦ οὐ-
ρανοῦ γύρῳ εἰς τὸν θρόνον τοῦ Ἱερωβᾶ.

— Αλήθεια! τώρα γνωρίζεις καὶ σὺ τὸν σκο-
τεινὸν θεὸν τῆς Φοινίκης, τὸ γέννημα τῆς Ἑρ-
οᾶς Ἀσσυριακῆς σκέψεως. Διότι ἔφθασε μέχρι
τῆς αἰσθήσεώς σου ἥ φωνή του, μετοχευ-
μένη εἰς τὴν δυσαρμονικὴν αἰσθητικότητα τῶν
Σαξωνικῶν γενῶν. Τὸν γνωρίζεις, δπως καὶ
ἐγὼ τὸν γνωρίζω, τὸν στυγνὸν θεόν, ἀλλὰ δὲν
λησμονεῖς τὸν τόπον τῆς γεννήσεώς σου καὶ
τὰ ιδανικὰ τῆς πίστεώς μας. — Ελο, παρὰ τὸν
ποταμὸν τῆς ὁμιχλώδους πόλεως ν' ἀναρτή-
σωμεν τὰς αἰολικάς μας λύρας ἐπὶ τῶν γυμνῶν
δρυῶν καὶ νὰ κλαύσωμεν εἰς τὴν ἀνάμνησιν
τοῦ μικροῦ ξηροῦ βράχου, ἐπάνω εἰς τὸν δ-
ποιον ζωντανὰ σώζονται τὰ ἵγη τῆς θείας
πνοῆς, ὡς μικρὲ γαλήνιες Σάτυρε.

Β'

Μέσα εἰς τὴν ὁμιχλήν, ποῦ σὲ περιβάλλει
τόρα, ἔμεινες σὺ φωτεινὸς καὶ φωτοβόλος, ὡς
μικρὲ Σάτυρε. Χωρὶς τὸν θρόνον ποῦ προ-
καλεῖ τώρα ἥ ζωὴ διὰ νὰ πεισθῇ εἰς τὴν ὑ-

παρεξίν της, καὶ χωρὶς τὸ κούρασμα ποῦ ἐπέ-
βαλαν εἰς τὸν σημερινοὺς λατρευτάς σου αἱ
νέαται Ἀξίαι, συγκεντρώνεις εἰς τὴν γενικὴν ψυ-
χὴν σου δλην τὴν ζωὴν καὶ δλας τὰς Ἀξίας,
ἀρθραστος καὶ ἀπόκρυφος ἀπὸ τὸν σημερινοὺς
καὶ τὸν συνήθης εἰς τὸ ἀπεριόριστον μεγα-
λεῖον σου. Σὲ στολῆς, ωσάν φωτεινὸς στέφα-
νος, κάθε προσπάθεια ὑπεροχῆς καὶ κάθε ἀ-
γάπης καὶ κάθε δρμή πολαιαὶ καὶ νέα. Καὶ γύρω
σου, ωσάν σύμβολα τῆς δυνάμεως καὶ τῆς ὑ-
περοχῆς σου, εὐρίσκονται οιγμένα μέσα εἰς τὰ
ἔρειτα τῶν παλαιῶν Αἰγυπτιακῶν τειχῶν καὶ
τῶν καταστρεμένων Ἰνδικῶν εἰδώλων καὶ τῶν
συντριμμένων Ἀσσυριακῶν τειχῶν καὶ τῶν
καταστρεμένων Ἀσσυριακῶν ἀγαλμάτων καὶ ναῶν
τὰ δργανα τῆς Παραβατῆς καὶ τῆς Τσι-
δος καὶ τῆς Μελίτας καὶ τοῦ Βήλου καὶ τῆς
Ἀστάρτης καὶ τοῦ πτερωτοῦ Ἐφωτοῦ. Εφωτος, τοῦ εὐ-
γενοῦς θεοῦ τῆς ὁραίας καὶ ὑψηλῆς φυλῆς.
Τὰ σύμβολα τῆς δυνάμεως σου ἐφευμίζουν ἀ-
κόμη κάθε ταπεινὸν καὶ κάθε ὑπέροχον, ἐνῷ
οἱ ὅμνοι τῆς δόξης σου εἶναι ἥ ἀπόκοσμος
συμφωνία, ἥ δποια λικνίζει τὴν ἀπόλαυσιν.

Καὶ σύ αἰκούραστος πάντοτε εἰς τὴν ὁραίαν
τῶν ὑπερτάτων ἀγώνων καὶ γαλήνιος εἰς τὰς
στιγμὰς τοῦ μεγίστου καμάτου ἐμφυσάς πνοὴν
ζωῆς εἰς τὴν ταπεινὴν ὑλήν, πλάτεις μὲ τὸ
γαλήνιον βλέμμα σου δλονὲν ὁραιοτέρας ὑπάρ-
ξεις καὶ ωυθμίζεις μὲ τὴν ἐσωτερικήν σου δύ-
ναμιν τὸ οεῦμα τῆς νέας δημιουργίας.

— Εἰς τὰς στιγμὰς τοῦ κορεσμοῦ καὶ εἰς
τὰς στιγμὰς τῆς γαλήνης διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν
τοῦ καθήκοντος οἱ ἀνθρωποι διέκριναν μέσα
εἰς τὸ πλῆθος τῶν δυνάμεων τὴν δύναμιν,
ποῦ ἀποτελεῖ τὴν ὑπόστασιν σου. Καὶ ὑπῆρξαν τα-
πεινοὶ λατρευταὶ αὐτῆς, υμνηταὶ τῆς ἀδεξιοὶ
καὶ σκοτεινοὶ, ὅως οὖν ἥ ὄρμονία τῶν χωμά-
των καὶ τῶν σχημάτων καὶ τῶν ἥχων, ἥ δποια
ἔθρεψε τὴν ὑπέροχον φυλήν, ἐφανέρωσε μέσα
εἰς πολὺ φῶς ἀκεραίαν τὴν ὑπόστασιν σου. Δι'
αὐτὸδ ἀφοῦ ἐλατρεύθης μὲ δλην τὴν ἀχρεό-
τητα τῆς λαγνείας εἰς τὰ μέρη ποῦ ὁ ἡλιος
ἔδυναμον τὰς σαρκικὰς ὄρμας τόσον, ωστε νὰ
τὰς χωρίζῃ ἀπὸ τὴν συναίσθησιν τῆς ὁραιό-
τητος, ἐδοξάσθης ἔπειτα ὡς ὁ θεὸς τῆς φύσεως
καὶ ὡς ὁ θεὸς τῆς ἀτελειώτου παραγωγῆς.

— Εκεὶ, εἰς τὰ παράλια τῆς γηραιᾶς ἡπείρου,
εἰς τὰ δποια ἐφθασαν αἱ τελευταῖαι πνοαὶ
τοῦ ἐκπνέοντος παναρχαίου πολιτισμοῦ, διὰ νὰ

μεταδοθοῦν ὡς ζωογόνος αὖρα εἰς τὴν κοιμωμένην Ἑλληνικὴν γῆν, ὑπῆρξαν, ὃ γαλήνιε Σάτυρε, αἱ πρῶται ἀληθιναὶ ἀντιλήψεις τῆς ὑποστάσεώς σου. Καὶ εἰς τὰ παράλια ἐκεῖνα, ὅπου ἥκουσθη πρώτην φορὰν μαγευτικὴ ἡ Αἰολικὴ λύρα καὶ ὁ Τονικὸς ρυθμός, ἔγεννήθησαν οἱ ἀληθινοὶ ὕμνοι τῆς δυνάμεως καὶ τῆς δόξης σου, δῆπος τὴν ὀνειροπόλησαν οἱ δίλγοι δυνατοὶ τῆς σκέψεως παρὰ τὸν Ἰνδὸν καὶ παρὰ τὸν Νεῖλον. Θεὸς ἔγινες τότε μέγας καὶ ὡς ἐνδιαιτήματα σοῦ ἐδόθησαν τὰ δάση, ὅπου ἡ φύσις ἐκδηλόνει ὅλην τὴν ζωογόνον δύναμίν της καὶ τῶν δρέων τὰ ὑψώματα καὶ τῶν ἀβροτέρων ἀνθρωπίνων κατοικιῶν οἱ ἀπλοῖκοι βωμοί. Ὁ κισσός, ποὺ σφίγγει τὴν ζωὴν, γεμάτος αὐτὸς ἀπὸ ζωῆς, ἔχοησίμευσε διὰ νὰ πλεχθοῦν οἱ στέφανοι τῆς δόξης σου, πολὺ πλέον φυσικοὶ καὶ δοξασμένοι ἀπὸ τοὺς ἀκανθίνους στεφάνους τῆς Ἡρᾶς καὶ ἀγόνου χώρας. Καὶ ἄνθη τοῦ ἀγροῦ καὶ καρποὶ πολύχυμοι ἀπετέμησαν εἰς τὸν βωμούς σου ἀπὸ θερμὰς παρθένους καὶ ὁρμητικοὺς νεανίας καὶ ἀπὸ γυναικῶν, μεθυσθείσας πολλάκις ἀπὸ ἥδονήν καὶ ἀπὸ ἄνδρας συνειθισμένους εἰς τὴν ἀπόλαυσιν καὶ ἀπὸ γραίας καὶ γέροντας ζωογονημένους διὰ τῆς ἀναμνήσεως. Ἡσαν δέ, ὃ λατρευμένες Σάτυρε, τὰ ἄνθη καὶ οἱ καρποὶ θυσία τῆς ζωῆς καὶ θυσία πρὸς τὴν ζωήν, πολὺ πλέον γενικῇ καὶ ἀγαπητῇ ἀπὸ τὴν θυσίαν τοῦ αἵματος, εἰς τὴν ὅποιαν παρεκίνησαν τὸν ἀνθρωπὸν ὅλαι τοιοῦτον καὶ κατώτεροι ἀπὸ σὲ δυνάμεις, θεότητες ὑπερασπίζουσαι τὴν ἀτομικὴν ὑπόστασιν.

Σὺ δὲ προστάτης καὶ ὁ δημιουργὸς τῶν γεννῶν, τοῦ ὅποιον τὰ σύμβολα οἱ σοφοὶ ἱερεῖς τῆς Μέμφιδος ἔθεσαν ἐπὶ τῶν τειχῶν ἀλεξίκακα καὶ προστατευτικὰ τῆς εἰρήνης τῶν πόλεων καὶ τῆς ἀπολαύσεως, σύ, γαλήνιε θεὲ τῶν δρυμῶν καὶ τῶν συστάδων, δὲν εἰχες ἀνάγκην πολεμικῆς ἀγριότητος καὶ ὅχληραι σοῦ ἐφαίνοντο αἱ ἴασαι τῶν μαχῶν. Δὲν ἦκανον δὲ ποτὲ διὰ νὰ σ' ἐπικαλεσθοῦν οὔτε τῶν Ἐκατομπύλων τὰ τύμπανα, οὔτε τῆς Ιεριχοῦ αἱ σάλπιγγες, ἀλλὰ μόνον ὁ ἥρεμος ποιμενικὸς αὐλός, ἐναρμονισμένος μὲ τὴν πολύφωνον βοὴν τοῦ δάσους καὶ τὴν πλουσίαν τῶν ὀρεινῶν σχισμάδων ἥχω.

Διότι ἐλατρεύθης ἀληθινά, δταν οἱ ἀνθρώποι ἀνακουφίσαντες τὰς πρῶτας ἀτομικὰς ἀνάγκας, ἐλαττώσαντες τὴν δρμὴν τοῦ πολέμου πρὸς ὑπερασπισιν τοῦ ἔγω, ἐσπρώχθησαν ἀπὸ τὴν συνθετικὴν δύναμιν τῆς φύσεως εἰς τὴν διαρκεστέραν ἀπόλαυσιν τῆς βαθυτέρας ἥδο-

νῆς — ἐκείνης ποὺ ὁσάνναν νύμφῃ ἀγαθῇ καὶ πλουτοδότειρα μᾶς ἀναγκάζει ὅλους νὰ μαζεύωμεν θησαυροὺς αἰσθημάτων καὶ εὐγενῶν ὁρμῶν καὶ ὑψηλοτέρων βλέψεων διὰ τοὺς προστατευομένους αὐτῆς, διὰ τὰς ὑπάρξεις τοῦ μέλλοντος, τὰς δόποιας σκεπάζει ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν μας ὁ μαρικὸς αὐτῆς πέπλος.

Οταν σ' ἐλάτρευσαν πραγματικά, ὃ ἥρεμε καὶ γελαστὲ Σάτυρε, πλέον προστατευμένοι καὶ πλέον πλούσιοι, δταν διέκριναν εἰς τὴν ὑπαρξίν σου ὅχι πρόσκαιρον κορεσμὸν ὁρμῆς, ἀλλὰ διαρκές ἀγαθόν, τότε σὲ ἀνακήρυξαν προστάτην καὶ δημιουργόν. Καὶ ἔδωκαν εἰς τὴν ὑπαρξίν σου μορφὴν πλήρη χαρᾶς, ὁρμῆς, δυνάμεως καὶ γαλήνης· καὶ ἔδωκαν εἰς κάθε μέλος σου ἀδράν, σχεδὸν χονδροειδῆ μορφήν, εἰς ἀνάμνησιν τῆς καμπυλότητος τῶν ἀγρῶν δταν ξεσπᾶ ὁ στάχυς καὶ τῶν δένδρων δταν ἑτοιμάζωνται νὰ προβάλουν οἱ βλαστοί καὶ τῶν ζωῶν δταν ἐπωάζουν. τὸ σπέρμα ἡ ἐναγκαλίζωνται, μ' ἐναγκαλισμοὺς φιλότητος καὶ παραγωγῆς. — Εως οὖ, ἔπειτα, εἰς τὰς στρογγυλότητας, τὰς ἐμφαντικὰς τῆς δυνάμεως σου, ἔδωκαν περιπάθειαν καὶ ἀβρότητα, ὁστε νὰ παραστῆς εἰς τὸν νοῦν αὐτῶν ὡς παιδίον μὲ τὴν ψυχὴν πλήρη χαρᾶς συνάμα καὶ πονηρίας καὶ δυνάμεως καὶ πάθους, παιδίον πτερωτόν, ὅχι πλέον διαιτώμενον μέσα εἰς τὰ δάση καὶ εἰς τὰς σχισμὰς τῶν βουνῶν, ἀλλὰ εἰς τὸν ἀέρα, μέσα εἰς τὸ ἀπειρον γαλανόν, τὸ δποῖον ἐμψυχῶν τὰ ἀφθονα δσον καὶ λεπτὰ σπέρματα τῆς κοσμίου δημιουργίας. — Τότε σὲ συναισθάνθησαν ὅχι μόνον ὡς δύναμιν παραγωγῆς, ἀλλὰ καὶ ὡς αἱ οὐδημα ἔξευγενιστικὸν καὶ ἔξωραστικόν, θεὸν συγκινοῦντα εἰς τὰς ὁρας τῆς ἐνεργείας καὶ ταράσσοντα τοὺς ἡσύχους ὑπονούς καὶ ἔξεγεροντα τοὺς δημιουργικοὺς ορθασμούς. Αἱ πτέρυγές σου τότε δὲν ἦσαν λιπόσαρκοι, καθὼς τῶν πτερωτῶν θειδίων, τῶν ἵπταμένων ματαίως περὶ τὸν θρόνον τοῦ Ἱερωβᾶ, ἀλλ' ἀπαλαὶ καὶ χνιώδεις διὰ νὰ θωπεύουν τὰ ὠραῖα πρόσωπα καὶ νὰ προσκαλοῦν φρικίασιν τῶν ἀβρῶν στήθων καὶ νὰ ἐρεθίζουν τὰ εὐγραμμα μέλη. — Τότε δέ, ὃ ἰσχυρὲ Σάτυρε, δταν σοῦ ἰδανίκευσαν τὴν μορφήν, δταν ἔπλασαν τὸν ἀπόγονόν σου, σ' ἔβαλαν πλησίον του, ὡς παλαιόν, κάπως λησμονημένον πλέον καὶ κάπως ἀνεξιχνίαστον θεόν.

Ἐκεῖ, εἰς ἓνα οἰκιακὸν βωμὸν τῆς Σικελίας ἡ τῶν Μεγάρων, τῆς Ἐλευσίνος Ἰσως ἡ τῆς Κορίνθου, θὰ σὲ εἰχεν ἀποθέσει μετὰ σε-

βασμοῦ δ παλαιὸς λατρευτής σου πλησίον τοῦ Ἐρωτος καὶ τοῦ Πανὸς καὶ τῆς Ἀφροδίτης, ἐως οὗ δ βωμὸς ἐσωρεύθη εἰς ἐρείπια καὶ δ χῶρος πέριξ σου ἐρήμωσε καὶ ἡ γῆ ἐκάλυψε σὲ καὶ τὰς συγχρόνους σου ὑπάρξεις μὲ τὸ βραδὺ ἀόρατον κῦμα της, ὃ μικρὲ γαλήνιε Σάτυρε. Καὶ δπως τὸ κῦμα φέρει ἀπὸ τὰ βύθη τοῦ πόντου εἰς κάθε τρικυμίαν ἀποσταθμένας ὑπάρξεις, ἀλλο τῆς γῆς κῦμα ἐπανέφερε καὶ σὲ εἰς τὸ φῶς, δταν μία ἀξίνη σ' ἐπέταξεν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν ἐνδος ὁργοῦ μαζὶ μὲ σα βόλον χώματος, διὰ νὰ σὲ παραλάβουν ἀνθρώποι, ποὺ δὲν αἰσθάνονται πολλοστημόριον τῆς εὐγενοῦς ὑπάρξεως σου καὶ νὰ σὲ ἀποθέσουν εἰς μίαν γωνίαν σκυμμρωποῦ κτιρίου, τὸ δποῖον δὲν είναι πλέον γαδὸς τοῦ αἰσθημάτος, ἀλλὰ Συνα-

γωγὴ τῆς ἐρεύνης. Κάτι ψυχρὸν καὶ περιωρισμένον καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον ἀξωγόνητον.

Σύγνεφον σκοτεινόν, σύγνεφον ποὺ ἐσχηματίσθη ἀπὸ τὸν καπνὸν τοῦ πυκνοῦ θυμιάματος πρὸς τὸν θεὸν τῆς Ἰουδαίας, ἐκάλυψε τὰς ὁραίας γραμμὰς καὶ τὴν πλουσίαν ἔκφρασιν τῆς μορφῆς σου, ὡστε οἱ ἀνθρώποι νὰ μὴ τὴν ἀναγνωρίζουν πλέον καὶ νὰ τὴν ἐκλαμβάνουν διὰ χυδαίαν καὶ ποταπήν. Είσαι ὅμως, σύ, μεγάλος πάντοτε καὶ ἰσχυρὸς καὶ αἰώνιος, ὡστε νὰ ὑπάρξῃς μέχρι Συντελείας καὶ ν' ἀναδειχθῆς μὲ δλην τὴν αἴγλην τῆς παντοδυναμίας σου, δταν αὐτὸς καὶ κάθε ἀλλο σύγνεφον σκορπισθῇ ἀπὸ τὴν μυστικὴν ἀκτινοβολίαν σου, ποὺ θερμαίνει ἀκόμη καὶ θὰ θερμαίνῃ κάθε ὑπάρξιν καὶ κάθε ζωήν.

IΩ. ΖΕΡΒΟΣ

ΑΠΟ Τ ΑΘΗΝΑΪΚΑ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ

ΤΟ ΚΑΚΟΥΡΓΟΔΙΚΕΙΟΝ

Εἰς μίαν πρωτεύουσαν, δπου ἐδρεύει ὑπουργείον Δικαιοσύνης καὶ Ἀρειος Πάγος, δὰ ἔλεγε κανεὶς δτι τὸ Κακουργοδικείον περιπίπτει εἰς κάποιαν ἀφάνειαν. Καὶ ὅμως ὅχι Διατηρεῖ, καὶ εἰς τὰς Ἀθήνας ἀκόμη, δλον τὸ ἐπαρχιακὸν γόητρον καὶ δλην του τὴν ἔλειν. Ο ἔνος, δ δποῖος πιθανὸν νάδιαφορῷ διὰ τὰλλα δικαστήρια, τὸ Κακουργοδικείον θὰ τὸ ἐπικεφαλῇ. Καὶ δ λαὸς συγνάζει. Η φύσις τῶν ὑποθέσεων αἱ δποῖαι τὸ ἀπασχολοῦν καὶ προπάντων δ τρόπος μὲ τὸν δποῖον δικαῖει, τὸ ἐξυψόνουν εἰς τὴν φαντασίαν, εἰς τὸν σεβασμόν. εἰς τὴν περιέργειαν, εἰς τὴν συγκίνησιν, εἰς τὸν φόβον. Τόσον εἰς τὰς Ἀθήνας δσον καὶ εἰς τὴν μικρὸν ἐπαρχιακὴν πόλιν, τὴν τρέφουσαν μόνον πρωτοδίκας, δ αἴθουσα τοῦ Κακουργοδικείου εἶνε κατ' ἔξοχὴν τὸ ιερὸν τῆς Δικαιοσύνης, δπου δ εἰσερχόμενος νομίζει δτι βλέπει ἐνθρονισμένην τὴν θεὰν μὲ τὴν δρμήν περιτριγυρισμένην κατὰ τὸ παλαιὸν σχέδιον, ἀπὸ ἔγινον ἐξώστην, (τὸ κλασπικὸν χαριάτι) δ δποῖος ὑποβαστάζεται ἀπὸ στήλας. Πρὸν ἔξέλθη κανεὶς εἰς τὴν αὐλήν, ἀριστερῷ, συναντᾷ τὴν κλίμακα. Η κλίμαξ δδηγεῖ ἐπάνω εἰς τὸ χαριάτι. Γύρῳ εἰς τὰς τρεῖς πλευράς, αἱ θύραι καὶ τὰ παράθυρα τῶν δωματίων, τὰ δποῖα χρησιμεύουσαν διὰ τοὺς γραφεῖς, τοὺς μάρτυρας, τὸν κατηγορούμενον. Δεξιῷ, πρώτη-πρώτη, δημητρίης, μιᾶς λαιμητόμοιν.

2

Ἡ αἰθουσαὶ αὐτή, χαμηλή, εὐρυνθεῖσα προφανῶς διὰ τῆς καταρρίψεως ἐνὸς μεσοτοίχου, φωτίζεται ἀπὸ τρία παράθυρα πρὸς τὸ δρόμον καὶ διαιρεῖται εἰς τρία μέρη. Ἡ ἐσχατιά, χωρίζομένη δὲν διὰ πεντροῦ ἔυλινον κιγκλιδώματος καὶ ἔχουσα ἴδιαιτέραν μύραν, εἶνε διὰ τὸ κοινὸν ἀκροατήριον, διὰ τὸ πλῆθος τὸ μέσον, τὸ εὐρύτερον μέρος, εἶνε διὰ τὸ ἐπίσημον ἀκροατήριον, τοὺς δικηγόρους, τοὺς δημοσιογράφους, τὰς κυρίας κτλ. Τὸ ἔδωλον τοῦ κατηγορούμενου καὶ ἡ μικρὰ ἔξεδρα τῆς ὑπερασπίσεως δὲν χωρίζονται μὲν κανένα φραγμὸν ἀπὸ τὸ ἀκροατήριον τὸν τμῆματος τούτου. Τέλος, ὑπάρχει μία μεγάλη ἔξεδρα, χωρίζομένη μὲν κομψὸν κάπως διάζωμα καθ' δλον τὸ πλάτος τῆς αἰθουσῆς, δπον ἀνέρχεται τις δι' ὅλιγων βαθμίδων. Τὸ μέρος τοῦτο εἶνε διὰ τοὺς δικαστὰς καὶ τοὺς ἐνόρκους.

Τὰ ἔπιπλα εἶνε πτωχὰ καὶ παληγά. Σαθρὰ καὶ χιολὰ τὰ τραπέζια, καὶ τὰ ὑφάσματα κουρελιασμένα. Οὔτε ὕγνος παραπετάσματος. Μόνον ἡ ἔξεδρα τῶν δικαστῶν εἶνε στρωμένη μὲ τάπητα. Τὸ «ἔδωλον» τοῦ κατηγορούμενου ὑπενθυμίζει πάγκον ταβέρνας. Ἡ εἰκὼν τοῦ Βασιλέως ἐντὸς χρυσοῦ πλαισίου, καὶ τὸ

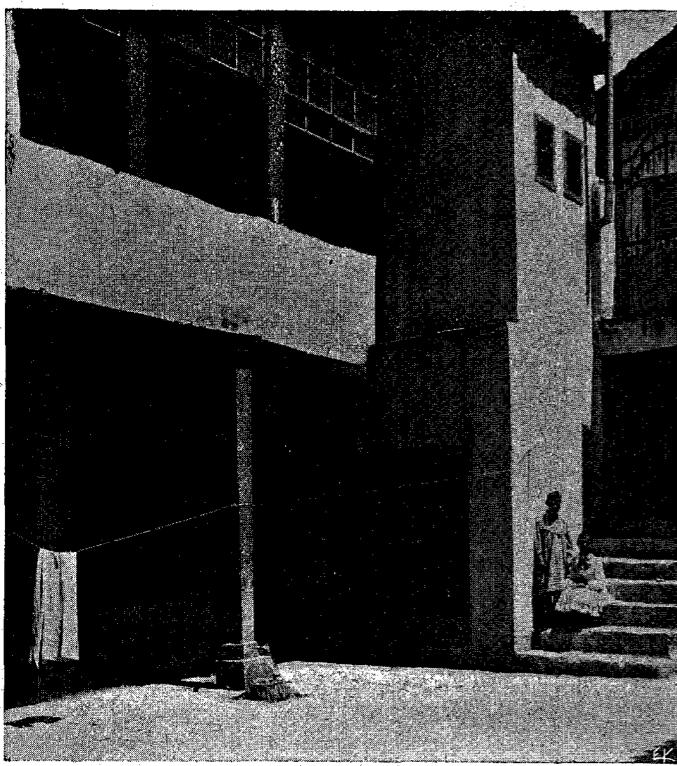
πολύφωτον, εἶνε τὰ μόνα στολίσματα τοῦ πεντροῦ αὐτοῦ ἐσωτερικοῦ, μὲ τοὺς γυμνοὺς τοίχους, τὸ σκεβδωμένον πάτωμα, τὴν ἀσβεστόχριστον ὁροφὴν καὶ τὰ ἐλεεινὰ παμπάλαια παραθυρόφυλλα, ἐν τῶν δποίων εἶνε τρυπημένον διὰ, νὰ περνᾶ ὁ κατασκωριασμένος σωλὴν τῆς κατασκωριασμένης θερμάστρας... Ἐνθυμοῦμαι ἀκόμη τὸ ὑποπτὸν βλέμμα τὸ δποῖον ἐρωπίτεν δ κ. Μπουφίδης, πρὸν καθήσῃ εἰς τὴν ἔδραν τοῦ συνηγόρου, πρὸς τὸ δπισθέν του ἀτελῶς κλειδόμενον παράθυρον... Ὁμολογούμένως τὸν χειμῶνα ἡ αἰθουσαὶ εἶνε ψυχροτάτη, καὶ ἐκτὸς τῶν δικαστῶν, οἱ δποῖοι ἔχουν καλὰ προφυλαγμένα τὰ νῶτα, οἱ ἄλλοι ὑφίστανται δλα τοῦ κόσμου τὰ ρεύματα. Ὁ δυστυχῆς κατηγορούμενος δὲν τρέμει μόνον ἀπὸ συγκίνησιν καὶ ἀγωνίαν...

Ἐκ πρώτης ὅψεως ἡ ἐντύπωσις εἶνε οἰκτρά. Ἡ αἰθουσαὶ τοῦ κακουργοδικείου τῆς πατρίδος μου, τῆς μικρᾶς ἐπαρχιακῆς πόλεως, εἶνε ἀσυγκρίτως μεγαλοπρεπεστέρα καὶ εὐπρεπεστέρα.

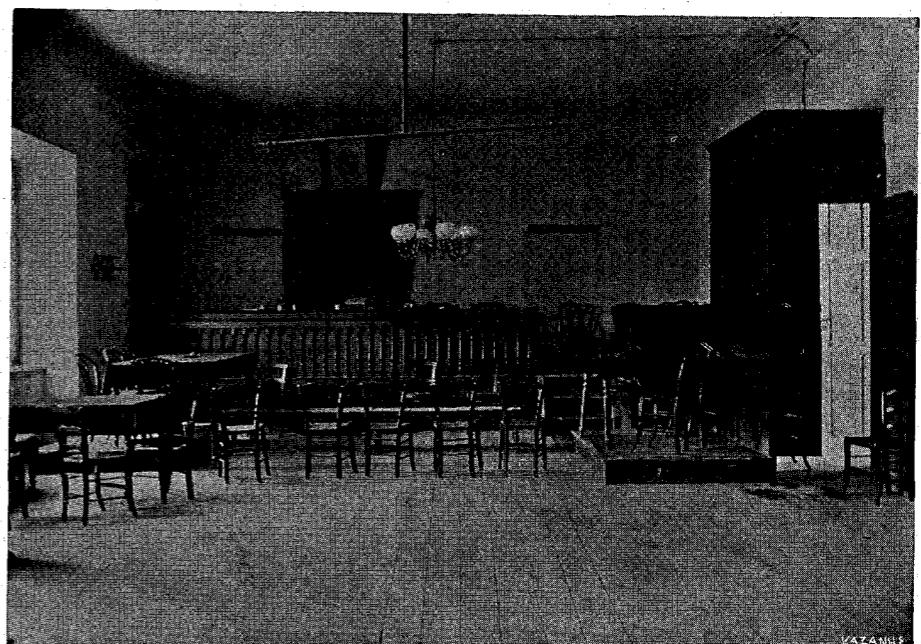
Ἄλλα καὶ ἡ διεξαγωγὴ τῆς δίκης γίνεται μὲ δλην τὴν νεοελληνικὴν ραθυμίαν καὶ ἀφέλειαν.

Πρὸ τῆς ἐνάρξεως, καπνίζονται δλοι ἐντὸς τῆς αἰθουσῆς, καὶ μολονότι μὲ τὸν κωδωνισμὸν τοῦ κ. Προδέδου, βγαίνοντα τὰ καπέλα καὶ σβύνονται τὰ σιγάρα, ἡ αἰθουσαὶ ἔξακολονθεῖ νὰ πνίγεται ἀπὸ καπνούς. Ὁ συνειδισμένος εἰς εὐρωπαϊκὴ δικαστήρια, δπον δικαστὰς καὶ δικηγόροι παρίστανται μὲ ἴδιαιτέρας στολάς, μὲ ἐπισημότητα καὶ μὲ μεγαλοπρεπειαν, θὰ ἔξεπλήσσετο μεγάλως βλέπων τοὺς Ἑλληνας θεμιστοπόλους συνεδριάζοντας μὲ μετριόφρονα καὶ πολλάκις δχι ἀμεμπτὸν ἐνδυμασίαν περιπάτου. Ἄλλα καὶ ἀπὸ τὴν στάσιν τῶν, ἀπὸ τὰ πρόσωπά των καὶ ἀπὸ τοὺς τρόπους των ἐν γένει, λείπει ἡ ἐπισημότησκείνη, ἡ δποία καὶ χωρὶς στολάς, ἡμποροῦσε νὰ ἐπιβάλλεται.

Καὶ δμως τὸ Δικαστήριον εἶνε Δικαστήριον! Ἀρκεῖ, νομίζεις, τὸ Εὐαγγέλιον, τὸ δεσπόζον τῆς δικαστικῆς ἔξεδρας, ὑψηλὸν καὶ πάνοπτον, διὰ νὰ κάμνῃ τὸν χῶρον ἰερόν. Καὶ ἡ Θεά, ἡ ἴδεα τῆς Δικαιοσύνης, ἐφορεύει πάντοτε ἀόρατος κ' ἐπιβλητική.

Ἡ αὐλὴ τοῦ Κακουργοδικείου Ἀθηνῶν — Φωτογρ. Σ. Κοκκόλη.

Ἡ αἰθουσαὶ τοῦ Κακουργοδικείου Αθηνῶν — Φωτογρ. Σ. Κοκκόλη

ΚΑΖΑΝΗΣ

Πολλάκις παρέστην εἰς συνεδριάσεις τοῦ Κακουργοδικείου ὃς ἔνορκος, καὶ πολλάκις ἡσθάνθην, μὲ δλα αὐτὰ τὰ πτωχὰ καὶ ἀτελῆ μέσα τοῦ περιβάλλοντος, τὴν συγκίνησιν μιᾶς ἀληθινῆς ἱεροπραξίας.

Ἡ στιγμὴ προπάντων, κατὰ τὴν δποίαν, μετὰ τὴν συνδιάσκεψιν τῶν ἐνόρκων, ἐμφανίζεται τὸ Δικαστήριον, καὶ κρούεται ὁ κώδων, καὶ προσέρχεται ὁ κατηγορούμενος διὰ νὰ τῷ ἀπαγγελθῇ ἡ ὑπερτάτη ἀπόφασις, πάντοτε ἡ στιγμὴ αὐτὴ προξενεῖ ρῆγος συγκινήσεως.

Καὶ ἐνῷ δραμματεὺς ἀναγινώσκει τὴν ἐπιμηγορίαν, καὶ οἱ ἔνορκοι ἵστανται σοβαροὶ καὶ αὐστηροί, καὶ οἱ δικαστὰς συμβουλεύονται τοὺς κώδικας διὰ νὰ δρίσουν τὴν ποινήν, καὶ κλίνει τὴν κεφαλὴν ἀγωνιώδης δ κατηγορούμενος, δ δποῖος μετ' ὅλιγον θὰ εἴνε

καταδίκος,—ἡ αἰθουσαὶ προσλαμβάνει ἀμύθητον ἔκτασιν καὶ μεγαλοπρέπειαν, κάθε ἀσχημία τῆς καὶ πεντρούποτης ἔξαφανίζεται, καὶ νομίζει κανεὶς δτι παρευρίσκεται εἰς τὸ ἀχειροποίητον Ιερὸν τῆς Θεᾶς, ἡ δποία προφέρει τὴν τελευταίαν λέξιν.

Ἐπειτα οἱ κόπανοι τῶν τουφεκιῶν βροντοῦν ὑποκώφων εἰς τὸ πάτωμα, αἱ ξιφολόγχαι κλαγγίζουν, καὶ ὁ καταδίκος ἀπάγεται. Ἡ συνεδρίασις ἐλύθη καὶ οἱ δικαστὰς φεύγουν. Ἡ αἰθουσαὶ ἀναλαμβάνει τὴν γυμνότητά της καὶ τὴν πτωχείαν τῆς. Ἄλλα κάτι διατηρεῖ ἀκόμη, μυστηριώδως, ἀπὸ τὸ μεγαλεῖον τῆς ιεροτελεστίας! Καὶ βλέπεις μὲ συγκίνησιν, ἀκόμη καὶ τὸν τρυπημένον ὑαλοπίνακα, ἀπὸ τὸν δποῖον περνᾶ δ σκωριασμένος σωλὴν τῆς σκωριασμένης θερμάστρας...

ΦΑΙΔΩΝ

ΣΕΛΗΝΗΣ ΧΑΡΙΣΜΑΤΑ

— Από τα «Πεζά Ποιήματα» —

Η σελήνη, που είνε αύτή ή φαντασιοπληξία, έκπταξε μέσ' άπο τὸ παράθυρον ἐνῷ ἔκοιμασι εἰς τὸ λίκνον σου, καὶ εἶπε: — «Ωραία κόρη, μοῦ ἀρέσει».

Καὶ κατῆλθε μαλακὰ τὴν κλίμακα τῶν νεφῶν καὶ ἐπέρασε χωρὶς κρότον μέσ' άπο τὰς ὑάλους. Ἐπειτα ἔξηπλώθη ἐπάνω σου μὲ τὴν λιγνηρὰν στογὴν μητέρας καὶ ἀπέθεσε τὰ χρώματά της ἐπάνω εἰς τὴν δύνην σου. Αἱ κόραι τῶν ματιῶν σου ἀπέμειναν ἀπὸ αὐτὰ γλαυκαί, τὰ μάγουλά σου ἐπτάκτως χλωμά. Μὲ τὸ νὰ κυπτάζουν τὴν ἐπισκέπτριαν αὐτὴν τὰ μάτια σου ἐμεγάλωσαν τόσῳ ἀλλόκοτι· καὶ σ' ἔσφιξε μὲ τόσην λαχτόραν· τὸν λαιμὸν ὥστε σοῦ ἔμεινε διὰ πάντα, ἡ διάθεσις νὰ κλαῖε.

Ως τόσον, μὲ τὴν ἀγαλλίασιν τῆς ποῦ ἔξεχύνετο ἡ Σελήνη ἐγέμιζεν ὅλον τὸν θάλαμον ὥστε ἀτμοσφαιρὰ φωσφορίζουσα, ὥστε δηλητήριον φαεινόν· καὶ ὅλον αὐτὸν τὸ φάσις ἐσκέπτετο καὶ ἔλεγε:

«Θὰ ὑφίστασαι αἰωνίως τὴν ἐπιρροὴν, τοῦ φιλοῦ μου. Θὰ ἦσαι ὄραια ὅπως ἐγὼ ἐννοῶ τὸ ὄραιον. Θ' ἀγαπᾶς ὅτι ἀγαπῶ καὶ ὅτι μὲ ἀγαπᾶς· τὸ ὕδωρ, τὰ νέφη, τὴν σιωπὴν καὶ τὴν νύκταν τὸν πόντον τὸν ἀτέρμονα καὶ γλαυκὸν τὸ

ὕδωρ τὸ ἄμυρφον καὶ πολύμυρφον τὸν τόπον ὃπου δὲν θὰ ἦσαι· τὸν ἔραστὴν ποὺ δὲν θὰ γνωρίσῃς· τὰ τερατώδη ἄνθη· τ' ἀρώματα ποὺ ἐπιφέρουν παραληρήματα· τὴν γάταν ποὺ ἐκλύεται ἐπάνω εἰς τὸ κλειδούμβαλον καὶ ποὺ στενάζει ὥστε γυναῖκα μὲ φωνὴν βράχνην καὶ γλυκεῖαν!

Καὶ θὰ σὲ ἀγαποῦν οἱ ἀγαπῶντες με καὶ θὰ σὲ περιέποιν οἱ περιέποντές με. «Η βασίλισσα θὰ ἦσαι τῶν ἀνδρῶν μὲ τὰ γλαυκὰ μάτια, ποὺ τοὺς ἔσφιξα καὶ αὐτῶν τὸν λαιμὸν ἐπάνω εἰς τὰ νυκτερινὰ μου χάδια· ἐκείνων ποὺ ἀγαποῦν τὸν πόντον, τὸν πόντον τὸν ἀτέρμονα, τὸν ταραχώδη καὶ γλαυκόν, τὸ ὕδωρ τὸ ἄμυρφον καὶ πολύμυρφον, τὸν τόπον ποὺ δὲν εἶναι, τὴν γυναῖκα ποὺ δὲν γνωρίζουν, τ' ἄνθη τὰ ἀπαίσια ποὺ διμοιάζουν μὲ θυμιατήρια θρησκείας ἀγνώστου, τ' ἀρώματα ποὺ ταράττουν τὴν θέλησιν καὶ τ' ἄγρια καὶ ἡδυπαθῆ ζῶα ποὺ εἶνε τὰ ἐμβλήματα τῆς παραφροσύνης των...».

Καὶ δι' αὐτό, παραχαϊδεμένο γλυκὸ κακόπαιδο, εἶμαι τώρα πλαγιασμένος· τὸ πόδια σου καὶ ἀνάξιτω εἰς ὅλον σου τὸ ἀτομον τὴν ἀντανάκλασιν τῆς φοβερᾶς θεότητος, τῆς θεσφάστου ἀναδόχου, τῆς Τροφοῦ δηλητηριαστρίας ὅλων τῶν σεληνολήπτων.

[Μετάφρασις Χ. Δ.] CH. BAUDELAIRE

Ο ΚΟΚΚΙΝΟΣ ΒΡΑΧΟΣ*

Γ'.

ΤΗ νύκτα ἔκαμψε δροσιά. Ο "Αγγελος" ἔκλειψε μόνο τὶς γρίλλιες τῶν παραθύρων του καὶ ἀφίνε τὰ γυαλιά ἀνοικτά. Ἐκείνη τῇ νύκτᾳ τοῦ ἐφάνηκε πῶς κάμνει ζέστη πολλή. Κ' ἐσηκώθηκε καὶ διαπλάτωσε τὶς γρίλλιες.

Συνήθως σκεπάζόταν μὲ τὸ σεντόνι καὶ μὲ μιὰ κουβέρτα λινή. Ἐκείνη τῇ νύκτᾳ τοῦ ἐφάνηκαν τὰ σκεπάσματα βαριά. Κ' ἐσηκώθηκε, κ' ἐπέταξε τὴν λινὴ κουβέρτα κ' ἐσκεπάσθηκε μόνο μὲ τὸ σεντόνι.

Τοῦ κάκου. Οἱ ὁρες περνοῦσαν κ' ἦταν ἀδύνατο νὰ κοιμηθῆ. Ἐπιτέλους τοῦ ἐφάνηκε πῶς κρύνονται καὶ ξανασηκώθηκε νὰ κλείσῃ τὶς

γρίλλιες. Πέρφτωντας ὑστερα· τὸ κρεββάτι, ξαναπήσε μαζί του τὴν κουβέρτα καὶ τὴν ἀπλωσε. Ἀλλὰ πρὶν καλοπέση καὶ πρὶν καλοσκεπασθῆ, ἔμεινε ἀκίνητος, συλλογισμένος, μὲ τὰ μάτια ἀνοικτά, ὡρα πολλή.

Ἐπεισε, σκεπάσθηκε, ἔκλεισε τὰ μάτια, ἔχωσε τὸ πρόσωπό του· τὸ δροσερὸ μαξιλάρι, ἐπάσχησε ν' ἀποκοιμηθῆ, — ἀδύνατο, ἀδύνατο! Ή ἀγρύπνια τὸν εἶχε πιάσει ἀπ' τὰ μαλλιά. Τὸ ἥξενρε· ἔτσι θὰ παράδεονται τὸ πρώτον.

Ἐπῆρε τὴν ἀπόφρασί του. Σηκόντει, ἀνάβει τὴν λάμπα του, — ἡ ὄρα δύο καὶ τέταρτο, — φορεῖ ἔνα σακάκι ἐπάνω ἀπὸ τὴν νυκτικιά του, καὶ πιάνει ἔνα βιβλίο νὰ διαβάσῃ. Σὲ λίγο τὸ ἔκλεισε... Οὔτε αὐτό!

* Συνέχεια ἀπὸ τὸ τεῦχος τῆς 15-30 Ιουνίου.

Τί νὰ κάμη; Συλλογίσθηκε νὰ ντυθῇ καὶ νὰ βγῇ ἔξω. Ἀλλὰ φοβήθηκε μὴ τὸν ἀκούσουν κι' ἀνησυχήσουν...

"Επιασε τὸ μέτωπό του ἔκαιγε φλόγα." Εβαλε τὸ χέρι τὸν καρδιά του κτυποῦσε σφυρί. Ἐκύτταξε τὸ πρόσωπό του τὸν καθρέπτη τῆς τουαλέττας· ἦταν χλωμὸ σὰν ὄγιοκέρι, καὶ τὰ μάτια του ἔλαμπαν σὰν ἀναμμένα.

Τέτοια βασανιστικὴν ἀγρύπνια, τέτοια ἔξεγερσι, πρώτη φορὰ τὸν ζωή του τὴν ἐδοκίμαζε. Ἡ χθεσινὴ δύπτασία τὸν ζάλασσα τὸν εἶχε τρελάνει. Στιγμὴ δὲν μποροῦσε νὰ τὴν ἔχασῃ· στιγμὴ δὲν μποροῦσε νὰ διώξῃ ἀπὸ τὴν φλοιογιμένη του φαντασία τὸ γυμνὸ σῶμα δπως τὸ εἶχε ίδῃ νὰ κολυμπᾷ καὶ νὰ τὸν πλησιάζῃ· τὸ χιονάτο στήθος ποὺ ξέβγαινε ἀπὸ τὸ νερὸ μὲ τὰ μυστικὰ ἀδυτά του, καὶ τὸ πρόσωπο, ὅ! τὸ πρόσωπο, μὲ τὰ γλαρωμένα ματάκια καὶ τὸ ηδονικὸ λαχάνιασμα...

Εἶχε νικηθῆ σὲ τέτοιο βαθμό, ποὺ ἔπιψε πιὰ ν' ἀγωνίζεται νὰ διώξῃ τὴν εἰκόνα τοῦ σκανδάλου, καὶ προσπαθοῦσε ἀπεναντίας νὰ τὴν φέρνῃ ζωηρότερη καὶ καθαρότερη. Καὶ μὲ τὴ φαντασία, τὴν ἀπολάμβανε. Ἐνόμιζε πῶς τὴν ἐκρατοῦσε τὸν ζωγραφικὸν ἀγκαλιά του, καὶ τὴν ἔσφιγγες γυμνὸς κ' ἐκείνος μέσ' τὸν θάλασσα...

Πῶς τὸ μετανοοῦσε τώρα ποὺ δὲν τὸ εἶχε κάμει! ποὺ τὴν εἶχε ἀκούσει, ποὺ τὴν εἶχε φοβηθῆ!.. Γιατί δ' ἀνόητος; "Ισως θὰ περνοῦσε κι' αὐτὸ μαζὶ μὲ τὰλλα χάδια, καὶ τὰ παιγνίδια, καὶ τὰ δικαιώματα τὰ συγγενιακά... Νὰ γνωρέψῃ νέα εὐκαιρία; 'Επικίνδυνο. "Ο τι δὲν ἐτόλμησε νὰ κάμῃ τὴν πρώτη φορά, ποὺ θὰ φαινόταν φυσικό, δὲν μποροῦσε νὰ τὸ κάμῃ τὴ δεύτερη χωρὶς ἔαφνισμα. "Ω, ἀν δὲν ἐφοβόταν αὐτὸ τὸ ξάφνισμα! 'Απόφε, τώρα, καθὼς ἔκοιμόταν ἀφρά γε ἡ μήπως εἶχε ξυτνήσει; "Οχι, θὰ ἐκοιμόταν. Τοῦ εἶχε πῆ μιὰ μέρα πῶς τὸν ὑπνὸ τὸν πέρνει μονορρούφι ώς τὴν αὐγή.. . Καὶ τὴν ἐφαντάσθηκε κοιμισμένη τὸν κρεββάτι της, μισοσκέπαστη, ἔτεράχηλη ώς τὴν ἀρχὴ τοῦ στήθους, — δπως ἐκοινυποῦσε, — μὲ τὰ μπράτσα σὰν κάτασπρο κρινοστέφανο γύρω τὸν ξανθό κεφάλι, μὲ τὸ ἀγνὸ χυστάρι ποὺ ξέφωλημε τὸν ζωγραφικὸν τῶν λακκάκια, ἀνάμεσ' ἀπὸ τὴ δανιέλλα ἐνὸς ξεμάνικου νυκτικοῦ...

Τί τοῦ συνέβη κατόπι, δ' ίδιος δὲν θὰ μποροῦσε νὰ τὸ πῆ. Χωρὶς νὰ ἔχῃ πάρει καμμιάν ἀπόφασι, χωρὶς καλὰ-καλὰ νὰ ξέρῃ τὶ πράττει, κάτι δυνατό, πολὺ δυνατώτερό του, ἀκατανίκητο, τὸν ἐσπρωχνε πρὸς τὴν πρᾶξη. 'Ασυνείδητα τὰ κινήματά του, ἦταν μολοντοῦτο σοφά λογαριασμένα. "Εφθασε ώς τὴν πόρτα του σιγά, καὶ τὴν ἀνοίξει μὲ κάθε προφύλαξι νὰ μὴν τοξεῖ, νὰ μὴν ἀκουσθῇ.

Ἐβγῆκε τὸν διάδρομο, τὸν σκοτεινό. Στὸ μεγάλο παράθυρο τῆς σκάλας, — φωταγωγὸ μὲ λευκὰ καὶ κόκκινα γυαλιά. — Η νύκτα δὲν εἶχε ἀσπρίσει ἀκόμη παρὰ τόσο λίγο, ώστε μόλις νὰ ξεχωρίζεται τὸ παράθυρο μέσα τὸν ζωγραφικὸν τῶν λακκάκια, ἀρχή της σκοτεινιά. "Έκαμε πέντε-έξη βηματάκια, ἀρχά, δειλά καὶ πνιχτά, γιὰ διάστημα ποὺ μποροῦσε νὰ τὸ περάσῃ μὲ τρία μόνο, κ' ἔ-

φθασε ἀπέξω ἀπὸ τὴν πόρτα τῆς Φωτεινῆς. Δεξιά, ἡ πρώτη, — ὅχι, κανένα λάθος δὲν εἶχε κάμει.

Ἡ καρδιά του ἔπαιψε πιὰ νὰ σφυροκυτυπᾷ. Τὸ ἀσυνείδητον εἶχε κατανικήσει ἀκόμη καὶ τῇ συγκίνησι. Καὶ χωρὶς νὰ βιάσῃ καθόλου τὴν θέλησί του, ἐπασπάτεψε 'στὸ σκοτάδι, ἔπιασε τὸ χεροῦλι τῆς πόρτας καὶ τὸ ἐσπρωξε θαρ-θετά, μὲ δύναμι.

Ἡ μηχανὴ ἔτριξεν ἑλαφρά. Αἰσθάνθηκε ὁ Ἀγγελος τὸν μικρὸν σύρτη ποὺ τραβήχθηκε ἀπὸ τὴν θέσι του. 'Αλλὰ ὅταν ἐσπρωξε πρὸς τὰ μέσα τὸ φύλλο γιὰ ν' ἀνοῖξῃ, ηὗρε ἀντίστασι. Ἡταν, φαίνεται, κι' ἄλλος μικρὸς σύρτης, πιὸ κάτω, ποὺ αὐτὸς δὲν εἶχε τραβήχθη μὲ τὸ στρήψιμο τοῦ χερουλιοῦ. Ἄ! ἡ πόρτα ἥταν κλειδωμένη ἀπὸ μέσα...

Αὐτὸς ἔφθασε νὰ τὸν ξυπνίσῃ, ὅπως ξυπνᾶ-ενας ὑπνοβάτης ποὺ πέφτει 'στὴν θάλασσα, μόλις αἰσθανθῆ τὸ ψυχος τοῦ νεροῦ. Ἀπὸ τὸν τρόμο του, ἄφισε τὸ χεροῦλι νὰ ξαναγυρίσῃ μόνο του, μὲ κρότο. Ποὺ ἐπήγαινε... Τί ἔγυ-ρενε;... Ἀν τὸν ἔβλεπε κανεὶς ἐκεὶ ἀπέξω, τέ-τοια ὥρα, τί θὰ ἔλεγε; Ἀν ἐτύχαινε ξεκλείδωτη ἡ πόρτα τοῦ κοριτσιοῦ, κι' ἔμπιανε μέσα, καὶ τὴν ἔξυπνος;.. Φρίκη! Φρίκη!.. Σὰν κλέ-φτης, σὰν φονηᾶς, ξαναγύρισε 'στὴν κάμαρά του κι' ἔκλεισε τὴν πόρτα του μὲ παλμούς. Στὸ κούφωμα ἐστάθηκε κάμποση ὥρα, μὲ ταῦτια προσεκτικὰ πρὸς τὰ ἔξω. Τίποτα, δόξα σοι ὁ θεός... Κανένας κρότος, ταραχὴ καμμιά. Φαί-νεται πῶς κανεὶς δὲν τὸν εἶχε ἀκούσει.

Ἡσύχασε. 'Αλλὰ μὲ τὸ αἴσθημα τοῦτο, ἥλθε μαζὶ κι' ἡ χαλάρωσις τῶν δυνάμεων, ποὺ εἶχαν κρατηθῆ τόσην ὥρα, σὲ νευρικὴ ὑπε-ρέντασι. Μόλις κατόρθωσε νὰ συρθῇ ὡς τὴν πολυμόρφον του, δην κι' ἔπεισε κατατακισμένος, πτῶμα μοναχοῦ. Ὁλα μέσα του λὲς κι' εἶχαν στα-ματήσει, ἀκόμη κι' ἡ σκέψη. Ὁ μηχανισμὸς τοῦ κρανίου του ἀπόμεινε ἀκίνητος, προβάλλωντας 'στὴ συνείδησί του μιὰν εἰκόνα σταθερὴ κι' ἐπί-μονη: «Τί πήγα νὰ κάμω!... τί πήγα νὰ πά-θω!...». Κ' ἡ εἰκόνα αὐτή, ἡ τελευταία σκέψη, ἥταν σὰν τὸ σχῆμα ποὺ πέρονον 'στὴν ἀφρο-σκέπαστη ἐπιφάνεια τῆς θάλασσας τὰ μύρια συντρίμμια, ἀφοῦ κοπάσῃ ἡ τρικυμία κι' ἔπειτα.

ΕΜΕΙΝΕ ἔτσι ὡς ποὺ ἀρχισε νὰ ξημερώνῃ. Οἱ γρίλλιες ἔφεγγαν τώρα μὲ γραμμὲς μαρ-γαριταρένιες, καὶ 'στὴν ἐρημικὴ σιγαλιὰ ἀντη-χοῦσαν τὰ πρῶτα σαλπίσματα τῶν πετεινῶν.

Λίγο-λίγο ὁ Ἀγγελος συνῆλθε, ἀνάγησε. Μπόρεσε ν' ἀφίσῃ τὴν πολυμόρφον καὶ νὰ πέσῃ 'στὸ κρεββάτι. Ἀργοδούλευε τώρα κι' ὁ νοῦς του μὲ εἰκόνες ημερώτερες, ἀμυδρὸς ὅμως κι' ἀκατά-στατες ἀπὸ τὴν νύστα. Ἐπιτέλους τὸν ἐπῆρε ὁ ὑπνος κι' ἐκοιμήθηκε σχεδὸν ἀδιάκοπα ὡς τὸ πρωΐ.

Ἐξύπνησε ἡσυχος. Ὁ αὐγινὸς ὑπνος τοῦ εἶχε κατευνάσει ὀλότελα τὰ νεῦρα. Ὅλο τὸ ψυ-χικὸ δρᾶμα τῆς νυκτός, — ἡ ἔξεγερσις, ἡ ἀγω-νία, ἡ ἀναισθησία, — τοῦ φαινόνταν σὰν ὄνειρο κακό. Τῶκαμε ἀλήθεια, ἡ τῶνειρεύθηκε; Ἡταν στιγμές, πλημμυρισμένες ἀπὸ τὸ ἀλαρὸν φῶς τῆς ημέρας, ποὺ ἀποροῦσε γι' αὐτὸν σοβαρά. Κι' ἀν ὁ πόνος του ἔμενε πόθος σφοδρός, κι' ἀν τὴν εἰκόνα τῆς Φωτεινῆς τὴν χθεσινή, τὴν ἔφερνε καὶ τώρα ἐμπρὸς 'στὰ μάτια του, ἀλλὰ ἥταν κάτι γλυκύτερο, γαληνότερο, ποὺ τούλα-χιστο δὲν τοῦ ἔκαμνε πόνο. Ἡ ἰδέα πῶς τὴν εἶχε τόσο κοντά του, δίπλα του, δύσιστο ἀπὸ ἔνα τοῖχο, — ἰδέα ποὺ τὴν νύκτα τὸν ἐφρένιαζε, — τώρα τοῦ ἔδινε μόνο παρηγοριὰ καὶ χαρά. Καὶ συλλογίσθηκε πῶς σὲ λίγο, — ἡ ὥρα ἔξη, — ἡ ἐξαδέλφη του θὰ ἐρχότανε κατὰ τὴν συνήθειά της νὰ τὸν ξυπνίσῃ.

Ἀλήθεια ὅμως, — ἀν δὲν ἥταν ὄνειρο, — γιατὶ ἡ πόρτα της ἥταν κλειδωμένη; Ποιὸν καὶ τί νὰ φοβόταν μέσα 'στὸ σπίτι της, 'στὴν ἀγκαλιὰ τῶν δικῶν της, 'στὴ βίλλα τὴν περι-τείχιστη σὰν κάστρο, τὴν προφυλαγμένη μὲ κάγιγελα καὶ φυλαγμένη ἀπὸ σκυλιὰ κι' ἀπὸ ἀνθρώπους, — γιὰ νὰ κλειδόνται ἔτσι ἡ βασι-λοπούλα τοῦ πύργου, σὰν φτωχὴ δουλίτσα ποὺ φοβᾶται τὴν ἐπίθεσι τ' ἀφεντικοῦ της; Αὐτὸς δὲν θὰ τὸ ἐπίστευε ποτὲ γιὰ μὰ Φωτεινή, καὶ μο-λονότι ἔκεινη τὴν νύκτα τὸν ἔσωσε, ἀλλὰ τίποτα δὲν τὸν ἐμπόδιζε νὰ τὸ βλέπῃ σὰν ἀσχημὰ καὶ σὰν παραφωνία. Ἀν μάλιστα, — καθὼς τοῦ ἐπέρασε ἀπὸ τὸν νοῦ μὰ στιγμή, — ἡ κάμαρα τῆς κόρης κλειδονόταν ἀφότου ἥλθε δίπλα της αὐτός, τὸ πρᾶγμα καταντοῦσε ἀποτρόπαιο, σχε-δὸν βδελυρό..

Ἄλλα νά, τοῦ ἔφανηκε σὰ νάκουσε 'στὸ δι-πλανὸ βήματα... Ἡ Φωτεινὴ ἐστηκώθηκε, ντύ-νεται, ἔφθασε... Σήμερα, τὸ φοβότανε πολύ, δὲν θὰ τοῦ ἥταν δυνατὸ νὰ κρατηθῇ... Καὶ θυμήθηκε τὸ σχέδιο του, — ἔνα σχέδιο ποὺ χί-λιες φορὲς τὸ εἶχε βασανίσει, — κι' ἐπῆρε τὴν ἀπόφασι: Θὰ τὴν ἐγέμιζε φιλιά, τρελὰ φιλιά, κι' ἀν τυχὸν τὴν ἔξαφνιζαν πάρα πολύ... ἔτε-λείωσε! θὰ τῆς ἔλεγε «σ' ἀγαπῶ!»

Κ' ἐμπῆκε ἡ Φωτεινὴ σὰν τὸν ἥλιο, ώραία,

πρόσκαρη, ἀνύποπτη, κι' ἔξυγωσε δπως πάντα 'στὸ κρεββάτι τοῦ ἐξαδέλφου της, κι' ἐκεῖνος, φευτοκιμισμένος, πρὸν προφθάση νὰ τὸν φι-λήσῃ, ἔξύπνησε τάχα σὰ νὰ ἐτρόμαξε, καὶ τὴν ἀρπαξε ἔσαφνικά, καὶ τὴν ἀγκάλιασε, καὶ τὴν ἔφιλησε. μιά, δυό, τρεῖς, δέκα φορές, 'στὰ χείλη, 'στὰ μάγουλα, 'στὰ βλέφαρα, δπως ἔφθανε.

Ἄλλὰ καμμιὰ δὲν εἶδεν ἀνάγκη νὰ τῆς πηγ «σ' ἀγαπῶ», — γιατὶ ἡ κόρη δὲν ἔσαφνισθηκε καθόλου. Τὰ φιλιά του τὰ ἐπῆρε γιὰ παιγνίδια, γιὰ συνέχεια τοῦ φεύτικου ὑπνου, γιὰ συμ-πλήρωμα τοῦ ἀστείου του κι' ἀν παραξενεύτηκε γιὰ τίποτε, παραξενεύτηκε εὐχάριστα μόνο γιὰ τὴν ἔκτακτη πρωϊνή εὐδιαθεσία τοῦ ἐξαδέλφου της. Κ' ἐγέλασε μὲ τὴν καρδιά της, καὶ τοῦ ἔδωκε δπίσω δυὸς τρία φιλιά, πρόσχαρη, ώραία, ἀνύποπτη καὶ ἀθώα δπως πάντα. Ἄ, ὅχι ούτε σήμερα δὲν θὰ τῆς ἔλεγε τὸν μεγάλο του λόγο.

Ἡταν ἀλήθεια. Τὸ φάρεμα ποῦ τὶς πρῶτες ημέρες τὸν εἶχεν ἐνθουσιάσει, ἔπαινε σιγὰ-σιγὰ νὰ τὸν εὐχαριστῆ. Τὸ πάθος ποῦ προσιθάν-θηκε, μόλις ἀρχισε νὰ τὸν ἐγγίζῃ, δὲν ἐπό-φθασε νὰ οιχώσῃ μέσα του. Κι' ὁ πρῶτος ὄνει-μος τὸ συνεπῆρε.

— "Αστατε! ἐμονορμούρισε ἡ Φωτεινή· κι' ἔγω ἔιχα τὴν ἐλπίδα πῶς θὰ σὲ κάμω τέλειο φαρᾶ!

Ἐπέρασαν λίγες στιγμὲς μὲ σιωπή.

— 'Αλήθεια, εἶπεν ἔσαφνα ὁ Ἀγγελος· γιατὶ κλειδόνεις τὴν νύκτα τὴν κάμαρά σου;

— Μπᾶ!

— Σ' ἔρωτῶ, γιατὶ χθὲς τὸ βράδυ, καθὼς ἔρχομον νὰ κοιμηθῶ, ἐπέραστ' ἀπὸ τὴν πόρτα σου, καὶ μὰ στιγμὴ... εἶτο... μοῦ ἥλθε ἡ ίδεα νάνοίζω καὶ νὰ σὲ τρομάξω.

— "Α! καὶ λοιπόν;

— Λοιπόν, ἔκαμα νάνοίζω καὶ δὲν ἀνοιγε. Κλειδόνεσαι ἀπὸ μέσα;

— 'Εγω; ἔκαμε ἡ Φωτεινὴ μὲ τὴ μεγαλή-τερη ἀπορία. Τρελάθηκα; Πρῶτο καὶ κύριο, δὲν ἔχω κλειδί... 'Αλλὰ ἔρεις τί τρέχει; γιὰ νάνοίζει κανεὶς τὴν πόρτα μου, πρέπει νὰ τὸν γνωρίζῃ. Σφηνόνει πολύ, καὶ δὲν κοννιέται ἀν δὲν τὴν σπρώχεις μὲ δύναμι.

— Ο Ἀγγελος εἶχε συνέλθει 'στὴν ἐντέλεια. Ἡταν πιὰ τόσο βέβαιος πῶς ή νυκτερινὴ σκη-νὴ δὲν ἥταν ὄνειρο κακό! Κι' δταν ἀκουσε τ' ἀπλᾶ καὶ φυσικὰ λόγια τῆς Φωτεινῆς, ἐσυλλο-γίσθηκε μὲ τοῦδο σὲ πόσο μικρὸ καὶ τυχαίο πρᾶγμα χωστοῦσε τὴ σωτηρία. Λίγο ἀκόμη ἀν ἐσπρωχνε τὴ σφηνωμένη πόρτα, ἀλλούμονο!... Νὰ ποῦ ἡ βασιλοπούλα τοῦ πύργου δὲν ἐτρε-λάθηκε γιὰ νὰ κλειδόνται ἀπὸ μέσα τὴ νύκτα, σὰν δουλικό... .

— Καὶ τ' εἶν' αὐτὲς οἵ βεγγάλες; — Τὶς βεγγάλες δὲν ἔρεις! "Α, εἶνε τὰ ὀραιότερα τριαντάφυλλα... μὰ νὰ τὰ βλέπῃς μόνο, κι' ἀπάνω 'στὴ μάνα τους. Γιατὶ δὲ μυ-ρίζουν σχεδὸν καθόλου, κι' ἄμα τὰ κόψης, χά-νουν δῆλη τὴ χάρι ποὺ ἔχουν ἔτσι, κρεμασμέν' ἀπὸ τὰ μαριούνα τους λυγερὰ κλωνιά. — Φαντάζομαι... τί ἀρδία νὰ εἶνε! εἶπε ὁ Αγγελος, ποὺ τοῦ ἀρεσε πάντα νὰ φιλονεικῇ μὲ τὴν ἐξαδέλφη του γιὰ τὶς εὑμορφίες τῶν διαφόρων λουλουδιῶν.

— Καλά, καλά. Θὰ τὰ ἥλης καὶ μοῦ λέσ... Εέρεις δμως κάτι ἄλλο; Χάλασε δ καιρός. 'Εκεῖ πέρασε δπότων νάκουσε τὸν νοῦ μὰ στιγμή, — Δὲν εἶνε καθόλου πα-ράξενο νὰ βρεῖῃ... — Χμ! χμ! ἔκαμε ἡ Φωτεινή. Νὰ ξέροης δμως πῶς δὲν φοβοῦμαι... Κι' ἀφοῦ εί-σαι τέτοιος, θὰ σὲ σκιάζω καμμιὰ μέρα γιὰ καλά... Νά, στὸ εἶπα κι' ἔχε τὸ νοῦ σου!

— ΕΙΧΕ τελειώσει ἀπὸ χθὲς τὸ κεντητὸ ἐκεῖνο σκέπασμα γιὰ τὴν Ἀγία Τράπεζα τῆς ἐκκλη-σούλας. 'Επιτέλους!

— Πᾶμε κιόλα νὰ τὸ στρώσουμε; ἐπρότεινε 'στὸν "Αγγελο, ἀφοῦ τὸν ἀνάγκασε νὰ θαυμάσῃ τὶς βεγγάλες τοῦ κήπου της.

Ο "Αγγελος φυσικά έδέχθηκε μὲ προθυμία. Φορώθηκε τὸ δέμα καὶ τὸ κλειδί,— ποῦ κατὰ τὴν παρατήρησί του, ἡταν πολὺ μεγαλείτερο ἀπὸ τὴν ἐκκλησούλα, — κ' ἔξεκίνησαν οἱ δυό τους ἀπὸ τὸ μονοπάτι τοῦ ληστασιοῦ.

Τὰ σύννεφα ποῦ εἶχαν φανῆ τὸ πρωΐ κατὰ τὴ δύσι, ἀραιώσαν κ' ἐσκορπίσθηκαν· 'ό διὸ τὸν οὐρανό, μεγάλοι λεκέδες ἐπάνω 'τὸ καθαρό του γαλάζιο, στακτεροὶ 'τὴν μέση μὲ χρυσᾶ κρόσια τριγύρω. Μερικοί, οἱ μεγαλείτεροι, 'τὴν μέση εἶχαν χρῶμα μολυβιοῦ. Καὶ γιὰ κάμποση ὥρα, ἔνας ἀπ' αὐτοὺς εἶχε σκεπάσει τὸν ἥλιο.

— Λέες νὰ βρέξῃ; ἐρωτοῦσε η Φωτεινή.

— Δὲ βαρυέσσα! ἀνοιξιάτικα συννεφάκια, σὰν κοπάδι. προβάτων περαστικό.. Δὲν κυττάξ; διὸ φεύγουν..

— Ναί· μ' ἀπὸ 'κεῖ-κάτω διὸ κ' ἔχονται.

Ο "Αγγελος δὲν εἶπε τίποτι. Έκύτταξεν ἔνα γυρὸ τὴν τοποθεσία, ποῦ πρώτη φορὰ τὴν ἔβλεπε μὲ σκεπασμένον ἥλιο, καὶ τοῦ ἐφάνηκε ἀκόμη ὠραιότερη, καθὼς ἔξεχώριζεν, ἀθάμπωτες, καθαρώτατες ὅλες οἱ γραμμές της. 'τὸ μέτριο φῶς. Καὶ τὰ στακτερὰ κομμάτια τούρανοῦ ἀνάμεσα 'τὰ γαλάζια, ἐπάνω ἀπ' τὴν ἀσημένια φυλλώματα, ἔδιναν μιὰν ἐντύπωσι γλυκειᾶς, πολὺ γλυκειᾶς μελαγχολίας, ποῦ τὸν ἔκαμε ἀδέλητα νὰ συλλογισθῇ πῶς ποτὲ ὁς τῷρα δὲν εἶχε ἵδη τὴν Φωτεινὴ λιγάκι λυπημένη. Κ' εἶπε μὲ τὸν νοῦ του, διὰ λίγα χρυσόκροσσα συννεφάκια 'τὴν ἔστερη γαλανὴ εὐμορφιά της, ίως θὰ τῆς ἐπήγαναν θαυμάσια.

Τὸ δρόμο-δρόμο, καθὼς περνοῦσαν ἀπὸ ἀνθοστόλιστους ὄχθους, δὲ νέος ἔκοβε μαργαρίτες καὶ ἀνεμῶνες, καὶ μιλῶντας, καὶ παῖδωντας, τὶς ἔπλεκε σὲ στεφάνη. "Οταν ἔφθασαν κοντὰ 'τὴν ἐκκλησούλα, τὸ στεφάνι ἡταν ἔτοιμο. Κ' ἔξαφνα τὸ ἔφροςε 'τὸ κεφάλι τῆς Φωτεινῆς.

— Στάσου... γιὰ νὰ ἴδω, πῶς σου πάει;

Η κόρη ἔκαμε μορφασμὸ σαρκαστικὸ κ' ἐπῆρε στάσι κωμική. Τὸ ἀνθοστεφάνωμα ἔγελοιοποιήθηκε.

— "Ε! πῶς σου φαίνομαι; ἐρώτησε.

— Γιὰ τὰ πανηγύρια! εἶπε ο "Αγγελος.

Η Φωτεινὴ ἔβιασθηκε νὰ βγάλῃ ἀπὸ πάνω της τὸ στεφάνι καὶ νὰ τὸ περάσῃ 'τὸ χέρι της. "Ο μορφασμός της ἔλεγε: «Δὲν βαρυέσσα! Τέτοια σκέρτσα δὲν τὰ κάνω ἔγω. Εἰνε γελοία!»

Πραγματικῶς. Ποτὲ δὲν τὴν εἶχε ἵδη ο "Αγγελος νὰ πάρῃ μιὰ πόζα, τάχα μὲ ἀφέλεια, νὰ δείξῃ μιὰ φιλαρέσκεια, νὰ ἐπιζητήσῃ

μιὰν ἐντύπωσι προσχεδιασμένη. Τὸ ἀνθοστόλισμα πρὸ πάντων τῆς κεφαλῆς τὸ εἶχε γιὰ κάτι ὑπεροφομαντικό, προσποιημένο, ξιπασμένο, ἀνάξιο γιὰ κόρη ἀναστημένη 'τὴν ἔξοχή. Λίγη φεζεδά, λίγοι μενεγέδες 'τὸ στῆθος, αὐτὸ διὰ τὸν διό. Κεράσια κρεμοῦσε κάποτε 'τ' αὐτιά της· ἀλλὰ γιὰ μιὰ στιγμή, 'τὸ τραπέζι, ἀπὸ συνήθεια ποῦ τῆς θύμιζε τὰ παιδακίσια της. Καὶ τὰ λουλούδια ποῦ τ' ἀγαποῦσε γιὰ τὴ μυρωδιά, — μπονγαρίνια, γιασεμιά, λουζία, καριοφύλλι, — πάντα τάχρυβε κατάσαρκα 'τὸν κόρφο.

ΕΞΚΛΕΙΔΩΣΑΝ καὶ μπῆκαν 'τὴν ἐκκλησούλα.

Η Φωτεινή, μὲ γορήγορους σταυρούς, ἐπροσκύνησε τὴν εἰκόνα τῆς Αγίας, ἐστόλισεν ἔνα μανούναλι μὲ τὸ στεφάνι τῶν μαργαριτῶν, ἀναψεν ἔνα κεράσι, καὶ ἔπειτα, μὲ τὴ μεγαλείτεο ἀφέλεια τοῦ κόσμου, ἐπαρακάλεσε τὸν "Αγγελονά της κάμη τὴ χάρι νὰ μπῆ 'τὸ Ίερό καὶ νὰ στρώσῃ τὸ σκέπασμα.

— Τί ἔκαμε λέει; εἶπε ο "Αγγελος κατάπληκτος. Νά, νά, παιδί μου, ἔγω δὲν ξέρω τέτοια. Πάρο το καὶ στρῶσε τὸ ὅπως θέλεις.

Καὶ τῆς ἐπρόσφερε τὸ δέμα. Εκείνη δὲν τὸ 'πῆρε.

— Αστειεύεσαι; τοῦ εἶπε.

— Γιατί; καθόλου!

— Μά δὲν τὸ ξέρεις πῶς οἱ γυναῖκες δὲν κάνει νὰ μπαίνουν 'τὸ Ίερό;

— "Οχι δά!

— Βέραμα, εἶνε ἀπαγορευμένο..

— Κ' ἐπιτρέπεται σὲ μένα!! ἐφώναξε ο "Αγγελος. "Έγω δηλαδή εἶμαι λιγώτερο ἀμαρτωλὸς ἀπὸ σέ!.. ἔτσι;

— Φυσικά, ἀφοῦ εἶσαι ἄνδρας!

— Σώπα, σώπα μὴ μᾶς ἀκούσῃ η Αγία Φωτεινὴ καὶ φέγη τὸ ταβάνι της καὶ μᾶς πλακώσῃ! Μόν' ξέπα 'τὸ Ίερό θαρρετά, κ' ἔγω σὲ περιμένω ἔδω... "Ελα, μὴ φοβᾶσαι. Πέρων ἀπάνω μου τὸ κρῖμα!

— Αδύνατο! εἶπε η Φωτεινή.

— Αδύνατο! καλλίτερα νὰ ἔπειτε τὸ ταβάνι 'τὸ κεφάλι της, παρὰ νάθετησῃ η Φωτεινὴ ἔνα κανόνα τῆς θρησκείας της. Καὶ δὲ νέος βρέθηκε εἰς τὰ στενά.

Τί νὰ κάμῃ; 'Εσήκωσε τὸ παραπέτασμα τῆς θύρας, καὶ μ' ὅλη τὴν δειλία, μ' ὅλη τὴν τρομάρα ὅτι ἀμαρτωλὸς αὐτὸς καὶ μολυσμένος ἔβεβήλονε τὰ "Αγια τῶν Αγίων, μπῆκε 'τὸ Ίερό,

φωτισμένο μυστηριώδῶς ἀπὸ μικρὴ ἀνατολικὴ θυρίδα, μὲ γαλάζια καὶ κόκκινα γυαλιά.

Ἐπροχώρησε σαστισμένος, φοβούμενος καὶ νὰ κυττάξῃ γύρω του ἐλεύθερα. Κ' ἐδοκίμασε ἀληθινὸ μαρτύριο ψυχῆς, ως νὰ σηκώσῃ ἔναντι τὰ πράγματα τῆς Αγίας Τραπέζης, — ἀπὸ τὸ βελουδένιο καὶ χρυσοστόλιστο Εὐαγγέλιο ἔως τὸ συντεφένιο βάζο τοῦ λιβανιοῦ μὲ τ' ἀσημένιο κουταλάκι, — γιὰ νὰ στρώσῃ βιαστικά τὸ καινούργιο σκέπασμα ἐπάνω 'τὸ παλιγό.

Η Φωτεινὴ στεκόταν ἀπέξω, σιμὰ 'τὸ παραπέτασμα, καὶ παρακολουθοῦσε τὴν ἐργασία τοῦ προσεκτική.

— "Ε! ἔ! τί κάνεις; τοῦ ἐφώνοξεν ἔξαφνα. Σκέπασες τὸ ἀντιμήσιον! Βγάλε το γλήγωρα!

Κατατρόμαξεν ο "Αγγελος, μὲ τὴ λέξι προπάντων, καὶ καθὼς ἐτράβηξε τὸ καινούργιο σκέπασμα, εἶδε πραγματικῶς ἐπάνω 'τὸ παλιγό, καταμετῆς, ἔνα κόκκινο ψαρισμένο ζέθωρο, διπλωμένο καὶ πατικωμένο, σὰ χάρτης φοδραφισμένος καὶ κλειστός. Απὸ τὴ βία του δὲν τὸ εἶχε προσέξει.

— Τ είνε τοῦτο; εἶπε.

— Νά, ο παπᾶς τὸ ξεδιπλόνει 'τὴ λειτουργία. Απὸ μέσα ξεχει μιὰν εἰκόνα, ζωγραφισμένη οὐρανό. "Ενα σύννεφο βαρύ, μολυβένιο, σχεδὸν μαῦρο, χαμηλότερο, σχιστὸ 'τὶς ἀρκες σὰν ξεφτισμένο, προχωροῦσε πρὸς τὸ ζενίθ, σκεπάζωντας τᾶλλα μὲ πεῖσμα καὶ θυμό. Θὰ ἔκαναν φρόνιμα νὰ γυρίσουν 'τὸ σπίτι πρὸς πιάση καμιά μπόρα.

Καὶ ξεκίνησαν νὰ γυρίσουν. Περπατῶντας πάλι σιγά, εἶχαν κάμει τὸ μισὸ διάστημα, ὅταν εἶδαν ἀπὸ μακρού μιὰ γάτα νὰ τρέχῃ φρενισμένη. Σὲ λίγο ἀφισαν νὰ τσιρίζουν καὶ τὰ πουλιά. Κ' οἱ πρῶτες στάλες τῆς βροχῆς ἀκούσηκαν νὰ τυποῦν ἀρρών 'τὰ φυλλώματα.

Ἐτάχυναν τὸ βῆμα 'τὸ στενὸ μονοπάτι τοῦ ληστασιοῦ. Η ψιχάλα ἐδυνάμωσε. "Αρχισαν τότε νὰ τρέχουν καὶ γελοῦν. Κάμπτοσ διάστημα τὸ ἐπέρασαν ἔτσι, δερνόμενοι μὲ χαρά τοὺς ἀπ' τὶς χονδρὲς στάλες, ποῦ τοὺς ἐρρίχνε ορμητικὰ τὸ μαῦρο σύννεφο

Αλλὰ ἔξαφν' ἀντήγησε θόρυβος τόσο δυνατός, ποῦ λέσσι καὶ ἐσπηκώθηκε ἀέρας. Οἱ στάλες ἀφισαν ἀπότομα νὰ γίνωνται κρουνοί ἀδιάκοποι, ἀτελείωτοι. "Οσο καὶ νὰ ἔτρεχαν τώρα δὲν φέρουν 'τὸ σπίτι χωρὶς νά γίνουν «παπιά». Κ' ἐβιάσθηκαν νὰ ζητήσουν πρόσχειρο καταφύγιο.

— Στὸ σπιτάκι τοῦ μπάρμ 'Αναστάση! ἐφώναξε ο "Αγγελος.

λοσπάντων, μπορεῖ νὰ ἥταν κι ἀνοησία του. 'Αλλὰ ξέχωρ' ἀπὸ τὸν παράλογον ἐκεῖνο φόρο ποῦ αἰσθάνθηκε σαστισμένος, φοβούμενος καὶ νὰ κυττάξῃ γύρω του ἐλεύθερα. Κ' ἐδοκίμασε ἀληθινὸ μαρτύριο ψυχῆς, ως νὰ σηκώσῃ ἔναντι τὰ πράγματα τῆς Αγίας Τραπέζης, — ἀπὸ τὸ βελουδένιο καὶ χρυσοστόλιστο Εὐαγγέλιο μὲ πορούσης ν' ανοίγη διάπλατα τὰ "Αγια τῶν Αγίων, καὶ νάφινη ἔξω ἀπὸ τὸ μυστικὸ παραπέτασμα τῆς Σκηνῆς, μιὰ παρθενικὴν Αθωότητα.

ΜΟΛΙΣ βρέθηκαν πάλι 'τὸ ξέφωτο κι ἀφίσαν πίσω τους τὴν ἐκκλησούλα, δ 'Αγγελος, κατὰ τὴν συνήθεια του, ἐλησμόνησε καὶ τὴ βεβήλωσι καὶ τοὺς φόρους της.

Ἐκαμεν τὸν τακτικὸ τους πρωϊνὸ περίπατο κι' εἶχαν φθάσει δῶς τὴν ἀλλή ἀκόη τοῦ κτήματος. Ο "Αγγελος εἶχε ὅρεξι νὰ περπατήσῃ ἀκόμα. Ο μεγάλος ἔξοχικὸς δρόμος, κοκκινωπός, καθαρώτατος, διλόστρωτος, μὲ τοὺς ἀνθισμένους του ὄχθους, ποῦ ἐστρηφόγρυζε κ' ἀνέβαινε ἀνάμεσα 'τὸν λόφους, τὸν ἐκαλούσε. 'Αλλὰ η Φωτεινὴ τοῦ ἐδείξει τὸν συννεφιασμένο οὐρανό. "Ενα σύννεφο βαρύ, μολυβένιο, σχεδὸν μαῦρο, χαμηλότερο, σχιστὸ 'τὶς ἀρκες σὰν ξεφτισμένο, προχωροῦσε πρὸς τὸ ζενίθ, σκεπάζωντας τᾶλλα μὲ πεῖσμα καὶ θυμό. Θὰ ἔκαναν φρόνιμα νὰ γυρίσουν 'τὸ σπίτι πρὸς πιάση καμιά μπόρα.

Καὶ ξεκίνησαν νὰ γυρίσουν. Περπατῶντας πάλι σιγά, εἶχαν κάμει τὸ μισὸ διάστημα, ὅταν εἶδαν ἀπὸ μακρού μιὰ γάτα νὰ τρέχῃ φρενισμένη. Κάμπτοσ διάστημα τὸ ἐπέρασαν ἔτσι, δερνόμενοι μὲ χαρά τούς ἀπ' τὶς χονδρὲς στάλες, ποῦ τοὺς ἐρρίχνε ορμητικὰ τὸ μαῦρο σύννεφο

Αλλὰ ἔξαφν' ἀντήγησε θόρυβος τόσο δυνατός, ποῦ λέσσι καὶ ἐσπηκώθηκε ἀέρας. Οἱ στάλες ἀφισαν ἀπότομα νὰ γίνωνται κρουνοί ἀδιάκοποι, ἀτελείωτοι. "Οσο καὶ νὰ ἔτρεχαν τώρα δὲν φέρουν 'τὸ σπίτι χωρὶς νά γίνουν «παπιά». Κ' ἐβιάσθηκαν νὰ ζητήσουν πρόσχειρο καταφύγιο.

— Στὸ σπιτάκι τοῦ μπάρμ 'Αναστάση! ἐφώναξε ο "Αγγελος.

— Ποῦ!... είνε μακριά! "Ελ' από 'δω!

"Η Φωτεινή, καθώς ἔτρεχεν ἐμπρός, ἐλοξόδρομησε. Ἐκεῖ κάπου ἡταν μιὰ γέρικη ἐληγά, τὸ τραντέρο δένδρο τοῦ ληστασιοῦ, μὲ κορμὸν θεόρατο, κούφιο, σκαμμένο σὰν σπηλιά. Πρὸς τὸ δένδρο αὐτὸν ἔτρεξε ἡ Φωτεινὴ κ' ἐτρύπωσε 'τὴν κουφάλα, σὰν Ἀμαδρυάδα κυνηγημένη ἀπὸ Νεφέλες.

Ο "Αγγελος τὴν ἀκολούθησε.

— "Εχει τόπο καὶ γιὰ μένα;

— Τόπο λέει; Δὲ βλέπεις; 'Εδῶ - μέσα, μάτια μου, μπορεῖ νὰ χωρέσῃ μιὰ χαρὰ ὄλα-καιρη ἡ εὐμορφοφαμίλια!

"Ηταν ἵσως ὑπερβολή. Ἄλλα δύο ἀνθρωποι ἀγαπημένοι μπροσθιαν νὰ καθήσουν ἀναταυτικώτατα μέσα 'τὴ σπηλιὰ καὶ νὰ περισσέψῃ καὶ τόπος. Κάτω - κάτω, οἱ τραχεῖες καὶ ἀνωμαλεῖς φίλες ἐσχημάτιζαν ἔξογκώματα σὰν ἀξεστά σκαμνιά. Σὲ μερικὰ μέρη, ἐπρόβαλλε ἀνάμεσά τους τὸ χῶμα γυμνό, ἀλλοῦ πάλι ἐφύτωναν κι' ἀγριολογούλουνδα. Τὰ τοιχώματα είχαν μιὰ - δυὸ σχιμάδες σὰν παραδυράκια, κ' ἐμπρός, τὸ μεγάλο ἄνοιγμα, ἡ δραμάνοικη πόρτα τῆς σπηλιᾶς, ἔχασκε μ' ἕνα παράξενο στρογγυλευτὸ σχῆμα, στενώτερη πρὸς τὰ κάτω, πλατύτερη πρὸς τὰ ἐπάνω, σὰν καρδιά.

Η περιπέτεια τοὺς ἐνθουσιάζε. Ο "Αγγελος μάλιστα, ἀσύνηθιστος σὲ τέτοια, ἵσσο ἀκούγε τὴ φραγδαία βροχὴ νὰ μαστιγόνη ωνθυμικὰ κι' ἀλύπητα τὰ δένδρα, μ' ἀντίλαλο δυνατό δόσο ἀγνάντευε ἀπὸ τὸ ἄνοιγμα τὸ ληστάσι, θολὴ βρεχούμενην εἰκόνα, δλο κορμούς, μέσα 'τὰ δικτυωτὰ τῶν ἀμέτρητων κρουνῶν· δσο αἰσθανόταν τὸν ἑαυτό του μὲ τὴν ἀγαπημένη του, ἐγωϊστικά, ἥδονικὰ προφυλαγμένους κάτω ἀπὸ τὸν ἀδιαπέραστο θόλο, ἐνῷ γύρω, ἡ ἐσκεπτή φύσις ὑπόφερε δεινὰ ἀπ' τὸν υμύδο τοῦ μαύρου συννέφου, — δο "Αγγελος ἐγινόταν εὐθυμότερος, τρελότερος. Τὸν είχε πλημμυρίσει χαρὰ καθαυτὸ παιδική, καὶ καθὼς ἐκρατοῦσε τὸ χέρι τῆς ἐξαδέλφης του, τῆς τῶσφιγγε κάθε τόσο κ' ἐχασκογελοῦσε κ' ἐξεφωνίε, χωρὶς νὰ συλλογίζεται τίποτε κακό.

Ἄλλ' ἀφοῦ ἐπέρασε λίγη ὥρα, — μὰ πολὺ λίγη, — ἀρχισε νὰ αἰσθάνεται τὴν ἐρεθιστικὴ μυρωδιὰ τοῦ βρεγμένου χώματος, μαζὶ μὲ τὴν ἐλαφρότατα ἰδιωμένη ἀπότνοια τῆς ἀφράτης σάρκας ποῦ ἰδρωνε κατά του. Κι' ὅταν ἐγύρισε μιὰ στιγμὴ κ' ἐκύτταξε πάλι τὰ βυσινοκόκκινα χνουδωτὰ μάγουλα, ἀμέσως τὸν ἔξωσε ἡ ἀνατριχίλα τοῦ πειρασμοῦ, δο πόθος του ἐξύπηνησε ἀγριοις κ' ἐσηκώθηκε μέσα του ἐπανά-

στάσι. « Θὰ τὴν τρελάνω 'τὰ φιλιά, ἐσυλλογίσθηκε κι' ἀν ἔαφνισθῇ, θὰ τῆς 'πῶ σάγαπῶ ».

Τότε ἀξαφνα τῆς ἐσφιξε τὸ χέρι δυνατώτερα κ' ἐξεφώνισε σὰν τρελός:

— "Α, τί ἐμμορφα ποῦ είνε! μέσα σὲ κουφάλα δένδρου, κ' ἔξω ἐρημιὰ καὶ κατακλυσμός! Μοῦ φαίνεται σὰ νὰ εἶμαι ἀγριάνθρωπος. . . ἀνδρωποφάγος . . . καὶ μούρχεται νὰ σὲ φάω . . . νά, ἔτοι! ἔτοι!

Τὴν ἀρπαξε καὶ τὴν ἀρχισε 'τὰ φιλιά. Φιλιά ἀπανωτὰ 'τὰ μάγουλα, 'τὸ πηγοῦνι καὶ 'τὸν λαιμό, φιλιά βαθειά, μακρινά, ἀτελείωτα . . .

Στὴν ἀρχή, ἡ Φωτεινὴ τὰ ἐδέχθηκε χωρὶς ἀντίστασι. Ἐπειτα δύμως ἀρχισε νάντιστέκεται, νάποτοραίται, νὰ κρύψῃ τὸ πρόσωπό της πρὸς τὸν λαιμό, νὰ βάζῃ μπροστὰ σὰν ἀστίδα τὰ χέρια της. Γιατὶ τὴν ἐγαργάλευαν, τὴν ἀνατρίχιαζαν, τὴν ἐπονοῦσαν. « Σύχασε λοιπόν! μὰ τὶ ἐπαθεῖς σήμερα; » 'Στὸ τέλος τοῦ ἐσφυγῆ καὶ ὄρμησε, σὰν νὰ ἥθελε νὰ πεταχθῇ ἔξω. Ἄλλα δχν' ἐσταμάτησεν ἔκει στὸ ἀνοιγμα, ἀκούμπησε τὸ χέρι της στὸ ἔνα πλάγιο του, ἐσκυψε τὸ σῶμα κ' ἐπρόβαλεν ἔξω μόνο τὸ κεφάλι της.

Οὕτε υμωμένη ἡταν, οὔτε καὶ ἔαφνισμένη. Μήπως 'ς δλο τὸ διάστημα τῆς πάλης, δὲν ἐγείρουσε τρελά;. . . Κι' ὅταν, σκυμμένη 'τὸ ἄνοιγμα τῆς σπηλιᾶς, ἀντίκρυσε τὴ βροχή, πάλι γελαστὴ καὶ ἡμερη, ἐπροσκάλεσε τὸν ἐξάδελφό της, ποῦ τὸν είχε ἀφίσει 'τὸ βάθος ζαλισμένο κι' ἀνήσυχο, νὰ πλησιάσῃ κι' αὐτὸς γιὰ νὰ χαρῇ τὸ θέαμα:

— Κύτταξε, "Αγγελε.

— Ετοι τὸ « σ' ἀγαπῶ » τοῦ τὸ ἐφύλαξε γι' ἀλλη φορά.

ΕΣΙΜΩΣΕ ἀπὸ πίσω. Εστάθηκε καντά της κολλητά, ἀκούμπησε τὸ χέρι του 'τὴ φράχη της, ἐσκυψε κι' αὐτὸς πρὸς τὰ ἔξω καὶ ἐβλεπε, πότε κάτω ἀπ' τὰ ἔανθρα της μαλλιά, τὴ φοδοκόκκινη κατατομή, πότε ἐπάνω ἀπ' τὰ ἔανθρα της μαλλιά, ἔνα μέρος τοῦ βρεχούμενου ληστασιοῦ.

Η βροχὴ είχε δυναμώσει ἀκόμη. Ωραία βροχὴ ἀνοιξιάτικη, ἔαφνική, παιγνιδιάρα καὶ περαστική, ποῦ εἰαμνε τὸ χόρτο καὶ τὸ δένδρο νάναγαλλιάζῃ. Δὲν ἐφυδοῦσε καθόλου, καὶ οἱ κρουνοί, πυκνοί, καὶ χονδροί, ἐπεφταν ἵσιοι, κατακάθετοι. Τὸ χῶμα, φρυγμένο ἀπ' τὸν μαγιάτικος ἥλιους, ἔπινε, ρουφοῦσε 'τὴν ἀρχὴ μὲ λαχτάρα, χωρὶς νάφινη σταλιά. Επειτα ὅμως τὸ νερό, ἀφθονώτερο ἀπὸ τὴ δύψα της

γῆς, τὴν ἐπλημμυροῦσε, τὴν ἐξέπλινε, τὴν ἔσκαφετε καὶ ἐσχημάτιζε ρυάκια πυκνά, ποῦ ἐτρέχαν τριγύρω 'τοὺς κορμοὺς σὰν φείδια. Καὶ τὰ φείδια αὐτὰ ἡταν κόκκινα. Ενόμιζες πῶς βρέχει αἷμα! Η κοκκινάδα τοῦ ληστασιοῦ είχε γίγει ἀκόμη πιὸ κόκκινη, κ' ἔμοιαζε τώρα μὲ τὰ υμωμένα πλάγια τοῦ Βράχου, δπως φαινόνταν ἀπὸ τὴ θάλασσα.

— Επρεπε νὰ φωνάζουν γιὰ νάκουώνται. Η φραγδαία μουσικὴ τῆς βροχῆς τοὺς ἐξεκούφαινε. Οἱ κρουνοὶ ἐκεῖνοι λὲς κ' ἡταν τόσες χροδές, ποῦ τῆς ἐκράδιαναν ἀρδατα δοξάρια, κ' ἐσκορποῦσαν μύριες μελωδίες μὲ τὸν ίδιο μονότονο υμύδιο. Ἄλλα ἐκτὸς ἀπὸ τὴ μεγάλη, τὴν καθολικὴν ἀντὶ μουσική, ἐξεγώραζες πιὸ κοντὰ καὶ τραγουδάκια μὲ υμύδιο δικό τους. Ἐδῶ, ἀπὸ τὰ χαμόκλαδα τοῦ δένδρου ἐπεφταν σταλαγματίες μὲ πνιγμένον ἥχο ἐπάνω 'τὰ φύλλα τοῦ μικροῦ ἑβλαστήματος, ποῦ ἐφύδονε κοντὰ 'τὴ φίλα: ἄλλον, σταλαγματίες ἀραιότερες, ἀπὸ τὰ φύλλα τοῦ θάμνου, ἀντηχοῦσαν 'τὸν μικρὸ μελῳδικότατο βάλτο τῆς στιγμῆς.

Η Φωτεινὴ ἐκύτταξε τώρα κι' ἀκούγε ἀμίλητη. Ἀπὸ πίσω της δο "Αγγελος ἐβλεπε τὰ μακριὰ τόξα τῶν βλεφαρίδων τῆς ἀνυψωμένα πρὸς τὰ φρύδια, καὶ φανταζόταν τὰ μάτια της ὀλάνοικα κ' ἐκστατικά. Ἐπειτα, καθὼς ἀλλαξε μιὰ στιγμὴ στάσι καὶ τὸ βλέμμα του ἐπέρασε ἀπὸ τὴ μασχάλη της, εἰδε τὸ στῆθος της ἀπὸ τὸ πλάγιο, πειρασμὸς ἀκίνητος, νὰ τεντόνη τὸ φόρεμα ὡσὰν μὲ γορόθο. Ἐ πάλη τοῦ νέου, — φόβος καλλίτερα, — ἐβάσταξε λίγα δευτερόλεπτα. Καὶ μ' ἀπόφασι εὐθὺς ἐσυλλογίσθηκε κατὰ τὴ συνήθεια του: « . . . "Αν υμώση, θὰ τῆς 'πῶ σάγαπῶ ».

Τότε μὲ πρόφασι πῶς κάτι τῆς λέγει, πῶς κάτι τῆς δείχνει, τὸ χέρι του ἀπὸ τὴ μέση της ἀνέβηκε σιγὰ πάρα πάνω, ἐγκύστησε πρὸς τὰ ἐμπρός κ' ἐστάθηκε. . . Ἀπὸ τὴ συγκίνησί του μόλις ἀγγίζε, ἀπὸ τὸ φόρμο του ἐκύτταξε τὸν ἀλλού, κι' ἀπὸ στιγμὴ σὲ στιγμὴ ἐπερίμενε κάτι τρομερό. . .

Τίποτα! Η Φωτεινὴ δὲν ἐδειξε τὸ παραμικρό. Καμιαὶ προσοχὴ 'τὸ τολμηρὸ χάδι τοῦ ἐξαδέλφου Τὰ μαλλιά της ἀπλῶς νὰ τῆς ἐχάιδενε, δὲν θὰ ἐκύτταξε μὲ τόσην ἀταραξία τὴ βροχή. Κι' δο "Αγγελος ἐπῆρε υάρρος μεγαλείτερο. . .

— Η Φωτεινὴ τίποτα. Πέρα βρέχει! Στὸν ώμο της ἀπλῶς νὰ είχε ἀκούμπησε τὸ χέρι του, η κόρη δὲν θάκονγε μὲ περισσότερη ἀταραξία τὴ βροχηνή μουσική. Κι' δο "Αγγελος ἐπῆρε ἀκόμη μεγαλείτερο δάρρος. . .

Τίποτα, τίποτα! Καὶ ἵσα-ἵσα τὴ στιγμὴ ποῦ ἐκεῖνος ἐπερίμενε πιὰ τὸ « τρυμερό », — ποὶς ξέρει τί κίνημα υμοῦ, τί λόγια μομφῆς η κ' ἐντροπῆς δάκρυα βουβά, — η Φωτεινὴ ἀπλωσε τὸ χέρι της ἀφελέστατα πρὸς τὰ ἔξω καὶ εἶπε:

— "Αγγελε, ίδες, ίδες ἐκεῖ-πέρα ἔνα γάιδαρο πῶς βρέχεται! Βῆμα νὰ μὴν κουνιέται ὁ ἀκαμάτης!

Κ' ἐγέλασε.

Ο "Αγγελος τότε αἰσθανόταν ἀλλὰ χαρὰ ποῦ τὸν ἐκαμε τρελό. Μὲ τὴν πρόφασι πῶς κ' αὐτοὶ δὲν βρέχονται λιγότερο ἀπὸ τὸν ἀκαμάτη, τὴν ἐτράβηξε 'τὸ βάθος τῆς σπηλιᾶς, ἐκάθιδης κατὰ, τὴ φίλα ποῦ ἔμοιαζε μὲ σκαμνί, καὶ τὴν ἀνάγκασε νὰ καθήση ποῦ κοντά του. Κουβεντιαῖς κατὰ, μὲ κόπο γιὰ χίλια πράγματα, — ἐφοβόταν ἀκόμη νὰ σωπάσῃ, τὴν ἀγκαλιασθεσε σκαμνὶ ἀρκετό, τὴν ἐβάλε νὰ καθήση ἐπάνω του. Καὶ κουβεντιαῖς κατὰ, μὲ τὴν δριμὴ ποῦ βρέχεν 'έξω, τὴν ἐσφιγγε ὀλόκορη μητὶν ἀγκαλιά του . . . Σὲ λίγο δμως, δὲν μπροσθεσε πιὰ νὰ τῆς μιλῇ. Τότε, μὲ τὴν πρόφασι πῶς ἡ βροχὴ τὸν γλυκονανορεῖ, ἀποκύπησε τὸ κεφάλι του 'τὸν ώμο της κ' ἐπλεισε τὰ μάτια του τάχα πῶς θὰ κοιμηθῇ.

— Ετοι ἐμειναν 'τὴν εὐτυχισμένη σπηλιὰ ὡς ποῦ ἐπέρασε ἡ ἀνοιξιάτικη μπρός, — ἀλλὰ χωρὶς νὰ τῆς 'πῆ σάγαπῶ ».

ΤΗ χαρὰ ἐκείνη ποῦ τὸν ἐκαμε τρελό, δο "Αγγελος τὴν αἰσθανόταν ὅλη τὴν ἡμέρα. "Αν είχε χρῶμα, θὰ ἡταν τὸ χρῶμα τῶν βροχινῶν ρυάκιων τοῦ ληστασιοῦ: ἀν είχεν εὐωδία, θὰ ἡταν ἔνα κράμα ἀπὸ ίριδα καὶ ἀπὸ νέα σάρκα ξανθή. . . Λές κ' είχε σηκωθῆ κανένα βάρος ἀπὸ πάνω του, κ' ἐπετοῦσε. "Εμοιαζε μὲ τὴ γῆ ποῦ είχε ξεδιψάσει, κι' ἀναγαλλιασμένη, μὲ τὰ χόρτα της, μὲ τὰ δενδρά της, λαμποκοποῦσε τώρα 'τὸν ήλιο. Μὲ τὰ χαρούμενα μάτια του, πρώτη φορὰ ἐβλεπε τὴ φύσι τοῦ Κόκκινου Βράχου 'τοι πανεύμορφη κ' εὐτυχισμένη. Τ' ἀπομεινάρια τῶν συννέφων είχαν στρυμωχθῆ μακριά, χαμηλά, κατὰ τὴν ἀνατολή, κι' δλος ὁ οὐρανὸς ἀστραφτε πάλι μὲ τὶς χρυσές του γαλαζιές. Χαρὰ θεοῦ.

Ο "Αγγελος ἐμακάριζε τὴν τόλμη του ποῦ τὸν είχε ήσυχισει. Δὲν ἡταν μόνο γιὰ τὶς κρυφόγλυκες στιγμὲς ποῦ ἐδοκίμασε 'τὴν κουφάλα μιᾶς γέρικης ἐληγᾶς. ήταν προπάγτων γιατί τὸν

εἶχε ἀφίσει δὲ ἀδριστος φόβος κάποιου κινδύνου μεγάλου, ποῦ τὸν ἐπλάκονε σὰ βραχνᾶς ὅλες ἔκεινες τὶς ἡμέρες. "Ἡξευρε τάχα ὡς ποῦ μποροῦσε νὰ τὸν σπρώξῃ δὲ ἀδάμαστος πόθος του, καὶ τί ἀποτέλεσμα μποροῦσε νὰ ἔχῃ τὸ τόλμημά του; Ἀλήθεια, ἐθάρρωνε ἀντα μὲ τὴν ἰδέα νά της πῆ «σ' ἀγαπῶ», τὴν πρώτη στιγμὴ ποῦ θὰ τὴν ἔβλεπε τυχὸν θυμωμένη ἀλλὰ τί θὰ τὸν ὠφελοῦσε δὲ λόγος, ἀν ἔκεινη δὲν τὸν ἀγαποῦσε ὡς τὴν ὥρα, κι' ἀν δὲν δὲν θὰ ἥθελε νὰ τὸν ἀγαπήσῃ ποτέ;

Νὰ λοιπόν, ἡ Φωτεινὴ τὸν ἀγαποῦσε καὶ κάθε φόβος του ἐδείχθη μάταιος. "Ἡταν βέβαιος, βεβαιότατος τώρα, πῶς δὲ μαγνήτης τῶν ματιῶν του εἶχε πάλι μανιματουργῆσει. "Οσο ἔξαδέλφη του κι' ἀν ἥταν ἡ Φωτεινή, δοσο ἀπονήρευτη καὶ ἀθώα,— πῶς θὰ μποροῦσε νὰ δεχθῇ δπως ἐδέχθηκε τὰ ἐκ φραστικῶτα χάδια του, ἀν δὲν τὴν ἔκαμνε ἀθέλητα ὑποτακτικὴ μιὰ κρυφὴ κι' ἀνέκφραστη ἀγάπη;

"Στὴν πρωϊνὴ σκηνὴ τῆς σπηλιᾶς ὑπῆρχε μολονιόπιο καὶ κάτι παραξένο, σκοτεινό, πολύ, πάρα πολὺ δυσκολοξήγητο: Ἡ ἀδιαφορία, ἡ ἀπάθεια τῆς Φωτεινῆς πρὸς τὰ χάδια τοῦ ἔξαδέλφου. Θὰ ἔλεγες πῶς τὰ δεχόταν σὰν παιδί, ποῦ δὲν εἶξενρει τί σημαίνουν, γιὰ νὰ μὴν ἀντιστέκεται καὶ νὰ μὴ διαμαρτύρεται, παρὰ μόνο γιὰ τὸν σωματικὸ πόνο, γιὰ τὴν ἐνόχλησι τῶν φιλιῶν, χωρὶς ἔχοντας ἐντροπῆς, καὶ τὸ χειρότερο, χωρὶς ἔχοντας ἐρωτικῆς διαθέσεως. Κάποιος θὰ ἡμποροῦσε νάνησυχήσῃ, νὰ ὑποψιασθῇ... "Ἡταν τάχα προσποίησις, ἔξοχη πονηριά, ἡ ἀναισθησία, κουταμάρα ζώου ἀγαθοῦ; Ἀλλὰ σήμερα, πρώτη ἡμέρα τῆς εὐτυχίας του, δὲ Ἀγγελος δὲν ἔβλεπε παρὰ τὶς μεγάλες τῆς γραμμές, καὶ γι' αὐτὸ δὲν ἥταν σὲ θέσι νὰ τὴν ψιλολογήσῃ.

"Ἡ ἰδέα πῶς ἡ Φωτεινὴ τὸν ἀγαποῦσε, τὸν ἔκαμνε ἥσυχο καὶ ὑπομονητικό. Διαμιᾶς, ἡ βασανιστικὴ ἀγωνία ποῦ αἰσθανόταν σὰν ἔλειπε ἡ κόρη ἀπὸ κοντά του, ἐκόπηκε μὲ τὸ ἡμέρωμα τοῦ πόθου του. Καὶ τὸ ἵδιο ἀπόγευμα πρωτοβρήκε τὴ δύναμι νὰ τὴ χωρισθῇ μὲ τὴ θέλησι του, νὰ κατέβῃ μόνος του 'στὴ χώρα, νάνταμώσῃ κάποιον φίλο του ποῦ τὸν εἶχε γελάσει τόσες φορές, καὶ νὰ ἐπισκεφθῇ μαζί του τὶς παληγές ζακυνθινὲς ἐκκλησίες, τὰ Μουσεῖα

αὐτὰ μὲ τὸν ζωγραφικὸν καὶ ξυλογλυπτικὸν θησαυρούς.

Μόνο τὸ βράδυ ἐγύρισε 'ετὸν Κόκκινο Βράχο. 'Εδείπνησε μὲ τὴν οἰκογένεια παρὰ ποτε φαιδρός, βρήκε τὴ Φωτεινὴ παρὰ ποτε φαιδρή, καὶ ἔπαιξε μὲ τὰ ξαδέλφια του χλιαρά παιγνίδια, ὡς τὴν ὥρα ποῦ καλονύκτισαν καὶ ἀνέβηκαν 'ετὰ δωμάτιά τους. "Ἡταν ἀκόμη νωρίς, καὶ ἔκεινος, ἀν καὶ ἐνύσταζε ἀρκετά, ἐπροτίμησε νάγρυπνηση λίγο 'ετὸ μπαλκόνι, διλούμαχος.

'Εκεῖ τὸν ἐπῆρε δὲ ὑπνος. 'Εξύπνησε δμως γρήγορα μὲ τὸν κρότο τῆς καγγελόπορτας, ποῦ τὴν ἔκλεινε δι μπάρμπ' Αναστάσης, καὶ τότε ἀποφάσισε νὰ πέσῃ. Μὲ τὴ λάμψι μόνο τὸν σιγάρου του, ἀνέβηκε ἥσυχα-ἥσυχα τὴ σκάλα καὶ ἔφιμασε 'ετὴν κάμαρά του. 'Επροχώρησε ὡς τὸ κομμιδῖνο καὶ ἔτριψεν ἕνα σπίρτο νάνάψη τὸ κερί. Κάποιος δγκος ἔπανω 'ετὸ κρεββάτι του, ἀσυνήθιστος, ἐτράβηξε ἀμέσως τὸ βλέμμα του λοξά. Εἰδε, κι' ἀνατριλίχα τρόμου τὸν ἐπερίζωσε.

Δυὸ ματάκια δλόμαυρα κι' δλάνοικτα, ξαγρυπνισμένα, μ' ἄγρια ἔκστασι, ἥταν προσηλωμένα 'ετὸ κενό. Δυὸ μαγουλάκια χλωμοκόκκινα, παχουλά, 'ετὸ μαξιλάρι του, καὶ ἔνα σύννεφο χρυσοῦ ἀπὸ σγουρὰ μαλλάκια...

'Ο τρόμος του, — μικρὴ τιμωρία, — ἐκράτησε μόλις ἕνα δευτερόλεπτο. 'Εκύτταξε καλλίτερα, εἶδε τί ἥταν τὸ φάντασμα, καὶ ἔγέλασε:

"Ἡ Φωτεινή, γιὰ νὰ τὸν τρομάξῃ, εἶχε ξαπλώσει κάτω ἀπὸ τὰ σκεπάσματα τοῦ κρεββατιοῦ, τὴ μεγάλη της κούκλα.

— Μάνα μου! ἐφώναξε, βέβαιος πῶς ἡ ἔξαδέλφη του ἐπερίμενε ἀγρυπνη τὸ ἀποτέλεσμα.

— Απὸ τὴν πλαγινὴ κάμαρα ἀκούσθηκε ἀμέσως μιὰ φωνὴ τάχα ἔκπληκτη:

— Τί ἔπαθες, Ἀγγελε;

— Κατεργάρα!... νὰ ἔλθω τώρα μέσα νὰ σου δείξω;

Ἡ Φωτεινὴ ἐσπαρτάρισε ἀπὸ τὰ γέλια.

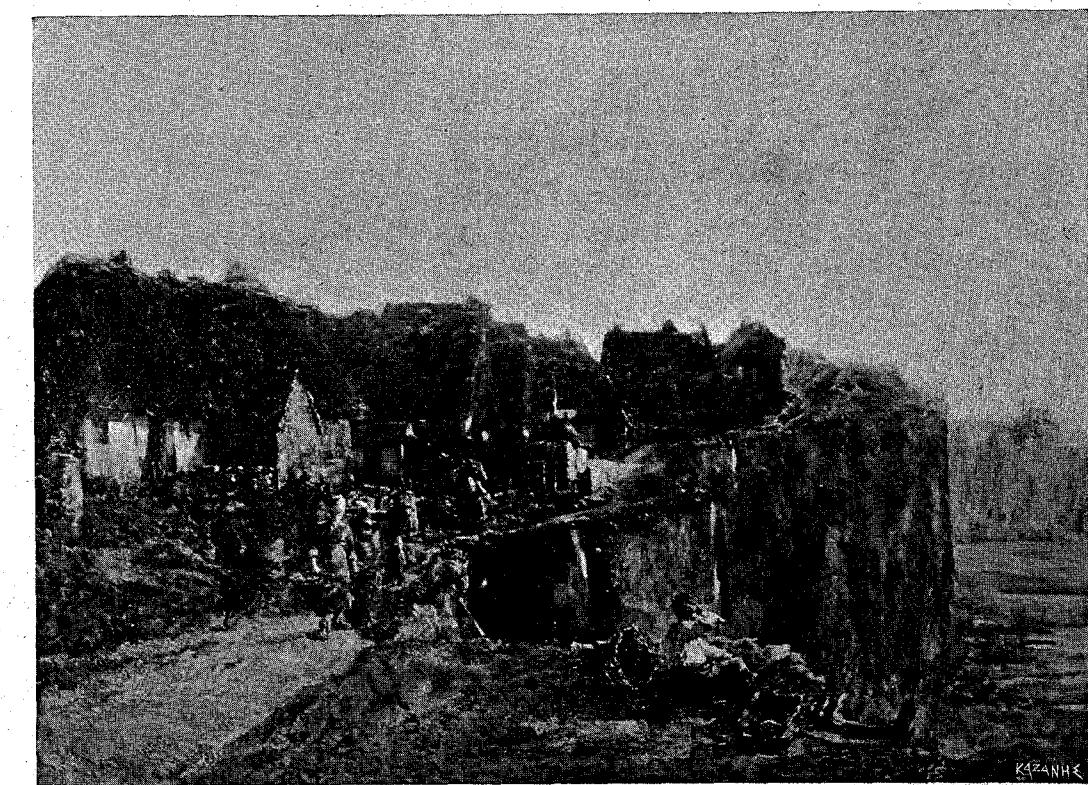
— Τρόμαξες ἀλήθεια; τὸν ξαναφώτησε.

— Τρόμαξα λέει; Καλὲ κόπηκαν τὰ γόνατά μου!

— "Ε, σᾶρεσε; Αὐτὸ ἥταν γιὰ νὰ μάθης ἀλλη φορά... χμ!

Τί νὰ μάθη; Ἡ Φωτεινὴ δὲν ἀποτελείωσε τὴ φράσι της. 'Αλλὰ καὶ ἔτσι, δὲ Ἀγγελος δὲν ἀστεῖο της χαριτωμένο.

"Ἐπεται συνέχεια] ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΣΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΟΛΔΑΝΑΙΚΟΝ ΧΩΡΙΟΝ ΥΠΟ G. KUEHL — ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΚΘΕΣΙΝ ΤΟΥ ΠΑΡΝΑΣΣΟΥ

ΜΑΡΟΚΟΝ Ἡ ΜΕΡΡΑΚΕΚ

Τὸ Μαρόκον, τὸ μῆλον τῆς γαλλογερμανικῆς ἔριδος αὐτῶν τῶν ἡμεδῶν, ὀνομάζετο μὲ τὸ ἀρχαῖον του ὄνομα Μερρακέκ. Κατὰ τὸν ΙΒ' αἰῶνα, ἡτο πόλις σχεδὸν ἀποκλειστικῶς στρατιωτικὴ καὶ θρησκευτικὴ, ἀνταξία μητρόπολις τοῦ μυστουλμάνου Κρόμβελλ, τὸν Γιουσούφ μπὲν Τακφίν. Τὰ φρούρια της, οἱ δρόμοι της, τὰ τεμένη της, αἱ οἰκίαι της, τὰ πάντα ἥσαν πλούσια καὶ πολυτελῆ, ἀλλὰ μὲ τὴν ἀρρενωπὴν πόλιτελειαν τῆς Νίκης. Ἡ πειθαρχία τῶν Ἀλμοράβων, αὐτηστρατή, ἐπέτρεψεν εἰς τοὺς κατακτητὰς αὐτοὺς τῆς ἔρημου νὰ κάμουν τὴν Ισπανίαν ἐπαρχίαν τῆς Ἀφρικῆς· καὶ διὰ τῆς Ἀφρικῆς, ἡ πολιτικὴ των, πολεμικὴ καὶ θρησκευτικὴ, ἐπραγματοποίει τὴν ἐνωσιν τοῦ Ι-

σλάμ, τὴν δποίαν ἐσκόπουν νὰ ἐπεκτείνουν καὶ μέχρι τῆς Αίγυπτου.

Οἱ Ἀφρικανοὶ ἀναμορφωταί, τοὺς δποίους ἡ ὑποδουλωμένη Ισπανία ἔχαιρετα ὡς σωτῆρας, μολονότι ἐχθροὶ τῆς μαλθακότητος, δὲν ὑπῆρξαν καὶ βάνδαλοι καταστροφεῖς μνημείων. 'Απεναντίας ἀνήγειραν καὶ ἄλλα. Ἡ ἀραβικὴ τέχνη εἰσήλθε δὲ αὐτῶν εἰς νέαν περίοδον, τὴν δποίαν δυνάμεδα νὰ χαρακτηρίσωμεν ὡς ἐκφράζουσαν μένος πολεμικόν. Ἡ Ισήνις ἐγέννησεν ἐνθουσιασμόν, χαρὰν ζωῆς καὶ μεγαλομανίαν, ἐκδηλωθεῖσαν κυρίως εἰς τὴν ἀνακαίνισιν τοῦ μεγαλοπρεποῦς Μερρακέκ, προτύπου μητροπόλεως ἐμπνευσμένης ἀπὸ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Κορανίου, μὲ τὰς κρήνας της,

τὰ φιλανθρωπικά της καταστήματα, τοὺς ξενῶνας της, τὰ νοσοκομεῖα της κτλ.

Ἐν τούτοις τὸ Μερρακέκ, ἀν καὶ διετήρει πάντοτε τὴν ἀρχαίαν θησηκευτικήν καὶ στρατιωτικήν του φήμην, ἔγινετο δλονὲν πλουσιώτερον. Κατὰ τὸν ΙΓ'. αἰδῶνα φθάνει εἰς περίοδον χαρακτηριστικήν, κατὰ τὴν διποίαν δὲν εἶνε πλέον ἀφρικανικόν, ἀλλὰ ποιδανικόν. Περιωρισμένον πρὸς βορρᾶν, στρέφεται πρὸς νότον. Οἱ ἡγεμόνες του κατέρχονται εἰς τὴν ἔρημον τῶν προγόνων των, κατακτοῦν τὸ Τομπούκτον, καὶ, μὴ δυνάμενοι πλέον νάντλοῦν ἀπὸ τὴν Ἰσπανίαν τ' ἀναγκαιοῦντα εἰς αὐτοὺς πλούτην, πηγαίνουν νὰ τὰ ζητήσουν, δι' εὐτόλμων ἐκστρατειῶν, ἀπὸ τὸ Σουδάν, τὸ διποίον εἶνε δὲν αὐτοὺς διὰ τὴν Ἀμερική διὰ τοὺς συγχρόνους βασιλεῖς τῆς Καστίλλης: ἡ χώρα τοῦ Χρυσοῦ, τὸ Ἐλδοράδον τοῦ Ἰσλάμ. Ἐκτοτε, τὴν περίοδον τῆς Ἰσπανικῆς ἐπιφροῦς, διαδέχεται περίοδος ἐπιφροῦς σουδανικῆς. Καὶ τὸ Μερρακέκ ἐνδυναμόνει δλονὲν τὸν νιγρητικόν του χαρακτῆρα, τὸν διατηρούμενον μέχρι σήμερον, οὗτως ὅστε οἱ περιηγηταί, ἐν τῷ μέσῳ τῶν τειχῶν του καὶ τῶν κατοίκων του, νὰ νομίζουν διτενόριονται εἰς τὸ Τομπούκτον.

Ἄμα τῇ ἀναρρήσει του εἰς τὸν θόρον, δὲν Ἐλ-Μανσούρ ὁ περιφανέστερος Σουλτάνος τῆς ἐποχῆς, ἀγγέλλει εἰς τοὺς ἡγεμόνας τὸ εὐτυχὲς γεγονός, δὲ πασᾶς τοῦ Ἀλγερίου, δὲν βασιλεὺς τῆς Πορτογαλλίας, δὲ πρίγκιψ τῆς Καστίλλης καὶ δὲν βασιλεὺς τῶν Φράγκων, ἀποκρίνονται διὰ συγχαρητηρίων πρεσβειῶν. Οὕτω δὲν Ἐλ-Μανσούρ συμφιλιοῦται μὲ δλα τὰ κράτη τῆς Μεσογείου, διότι δὲν θὰ ἐκστρατεύῃ πλέον πρὸς βορρᾶν, ἀλλὰ πρὸς νότον. Τὴν μεταβολὴν αὐτὴν τῆς πολιτικῆς του τὴν ἔξηγει δὲν διότι εἰς τοὺς περὶ αὐτὸν: «Εἶνε ἀληθές, διμολογεῖ, διτενὸριον τοῦ Ἀλμοράβοι περιωρίσθησαν μέχρι τοῦδε εἰς τὸ νὰ κατακτήσουν τὴν Ἀνδαλουσίαν καὶ νὰ πολεμήσουν κατὰ τῶν Φράγκων καὶ ὄλλων Χριστιανῶν. Ἀλλὰ σήμερον δὲν δρόμος τῆς Ἀνδαλουσίας μᾶς ἐκλείσθη, διότι τὴν χώραν ταύτην κατέκτησαν ἐξ δλοκλήρου ἔχθροι μας. Τὸ Σουδάν εἶνε ἡ μόνη χώρα, πρὸς τὴν διποίαν πρέπει νὰ διευθύνεται τοῦ λοιποῦ πᾶσα ἡ πολεμική μας προσπάθεια».

«Ἀν κρίνῃ κανεὶς ἀπὸ τὴν ἀντίπραξιν τῶν αὐλικῶν, ἡ ἐπιχείρησις ἐφάντη ἀσύνετος, μέλλουσα νὰ ἐλαττώσῃ μᾶλλον τὴν εὐημερίαν τοῦ Μερρακέκ. Ἐφοβοῦντο τὰς μυστηριώδεις ἐκτάσεις

τῶν ἔρημων καὶ τὴν σκληρότητα τῶν μάυρων λαῶν, τὸν διποίον κανεὶς Σουλτάνος τοῦ Μερρακέκ δὲν εἶχε τολμήσει ἔως τότε νὰ προσβάλῃ. Ἀλλ' δὲν Ἐλ-Μανσούρ ἐπιμένει. Καὶ ἔξερχεται ἀπὸ τὴν μητρόπολιν, ἐν μεγάλῃ πόμπῃ, στρατὸς ἀποτελούμενος ἀπὸ τὸν ἀνδρειστέρους πολεμιστάς, ἀπὸ εὐρώστους καμήλους καὶ κέλητας ἐκλεκτούς. Ἐπὶ κεφαλῆς βαδίζουν τὰ συντάγματα τῶν Ἀνδαλουσίων, οἱ διποίοι θὰ διηγήσουν εἰς νέας νίκας πρὸς νότον τοὺς ἀρχαίους κατακτητὰς τῆς Χερσονήσου των.

Αἱ δρὰς τῶν μαύρων ἀπεκρούσθησαν, ἡ λώθη τὸ Τομπούκτον καὶ δὲν Ἐλ-Μανσούρ ἐδωκε τριήμερον ἐօρτήν. Καὶ ἔψαλλον τὴν περιφανῆ νίκην οἱ ποιηταί: «Ο στρατὸς τῆς Ἡμέρας ὀρμήσε κατὰ τοῦ στρατοῦ τῆς Νυκτὸς καὶ ἡ λευκότης ἐκείνου ἐξήλειψε τὴν μελανότητα τούτου . . .»

Εἰς τὸ Μερρακέκ ἐφθαναν καθημερινῶς ἀπὸ τὸ Τομπούκτον ὅστειροι ἀμύνθητοι, χρυσόκονις, ἔβενος, ἐλεφαντόδοντον, δέρματα, δούλοι. Ἡ πόλις ἀντηχοῦσεν ἀπὸ κραυγάς ἐνθουσιασμοῦ καὶ ἀπὸ τοὺς ἥχους 1400 σφυρῶν, αἱ διποίαι μετέβαλλον τὸν χρυσὸν τῆς λείας εἰς νομίσματα. Τὰ χρυσᾶ κοσμήματα καὶ τὰ χρυσᾶ εἴδωλα τοῦ Σεδάν ἐχωνεύοντο εἰς τὰ σιγηλὰ χρυσοχοεῖα. Τὸ Μερρακέκ ἔγινετο ἡ χρυσαποθήκη τῶν ἔρημων, τῶν ἐκτεινομένων ἀπὸ τῆς Νουβίας μέχρι τοῦ Ἀτλαντικοῦ. Καὶ δὲν Ἐλ-Μανσούρ ἐπωνομάζετο δὲν Χρυσοῦς.

Διὰ νὰ λάμψῃ εἰς τοὺς λαοὺς τῆς Μεσογείου τὸ Μερρακέκ ὡς ἡ παρουμιώδης πόλις τοῦ χρυσοῦ, — δπως τὸ Μερρακέκ αὐτὸ ἐφαντάζετο ὄλλοτε τὸ Τομπούκτον, — δὲν Ἐλ-Μανσούρ διεκόσμησε τὴν ἄμμον τῆς δάσεως του μὲ μνημεῖα λαμπρὰ καὶ θαυμάσια. Τὸ θαυμαστότερον ὑπῆρξε τὸ Ἀνάκτορον Βέδι ἡ Θαύμα, περὶ τοῦ διποίου δὲ ποιητῆς εἶπε: «Τὸ Μαρόκον ὄφελει εἰς τὸ Βέδι τὴν ἀμέτρητον δόξαν του καὶ χάρις εἰς αὐτὸ δέξα του θὰ διατηρηθῇ ἐπὶ αἰώνας». Ἡ οἰκοδόμησις διήρκεσε δεκαέξι ἔτη, κατὰ τὰ διποία δὲν Ἐλ-Μανσούρ ἐτρέφεται τὰ τέκνα τῶν ἐργατῶν, διὰ νὰ μὴ περισπῶνται ἀπὸ ξένας φροντίδας! Ἡ τετράγωνον οἰκοδόμημα μὲ θόλους, μεγάλους καὶ μικρούς, κατεσκευασμένον ἀπὸ ὄνυχα, μάρμαρον λευκὸν καὶ μαύρον, στιλπνὰς πλίνθους τῆς Καρδάφας καὶ χρυσόν. «Ἀπέραντον οἰκοδόμημα, — λέγει δὲ ποιητής, — ἐγειρόμενον ἐπὶ τῶν βάσεων τῆς Εὐσεβείας». Τφόντι, αἱ ἐπι-

γραφαί, αἱ σκαλισταὶ ἡ ἀνάγλυφοι ἡ ζωγραφισμέναι ἐπὶ τῶν τοίχων, ἐδοξολόγουν παντοῦν τὸν ἀληθινὸν Θεόν, ὑπενθυμίζουσαι καὶ τοὺς πολέμους, εἰς τὸν διποίον ὀφείλετο δὲ πλούτος ἐκεῖνος. Μία ἐπιγραφὴ ἐπὶ τοῦ θόλου ἔλεγε: «Φλόγες ἀνέθρωσκον ἀπὸ τὰ λαμπρά των δόρατα καὶ ἡ λάμψις των ἐλεύκαινε τὰς κόμας τῶν λαῶν τῆς Αἰνιοπίας». Ἀλλοῦ: «Διὰ κειδὸς διποίος ἔγγνωριζε γραμματικήν, ρητορικήν, λογικήν, ἀριθμητικήν καὶ εὐκλίδειον γεωμετρίαν, ἐθεράπευεν ἐπίσης καὶ τὴν ποίησιν. Ὡς ἔξης, παραδείγματος κάριν, ἔζητει ἐν φίλημα ἀπὸ τὴν ἐφωμένην του: «Ἀφες τὸ σίελον τοῦ στόματός μου νὰ ἐπαλείψῃ τὴν ροδόχρου αὐτῆν παρειὰν καὶ νὰ μεταβάλῃ οὕτω τὸ ρόδον εἰς κυνόρροδον». Ἀλλ' ὅταν δὲν ἐνεπνέετο τὰς παρομοιώσεις του ἀπὸ τὸν ἀνθρώπαν τὸν Βέδι, δὲν νικήτης τοῦ Σουδάν μετεχειρίζετο παρομοιώσεις πολεμικὰ καὶ παρέβαλλε τὸν πόθον, τὸν ἔρωτα καὶ τὸν γυναικεῖον δράματος πρὸς ἔγχειριδια. Μία πραγματεία του ἀρχίζει οὕτω: «Ἐχομεν ἀνάγκην, διὰ νὰ τελειοποίησωμεν τὰς φυσικὰς δυνάμεις τῆς ψυχῆς μας, νὰ τὰς γυμνάσωμεν διὰ τῶν ἀληθειῶν τῆς ἐπιστήμης. Ἄς ἀρχίσωμεν λοιπὸν τὴν περὶ τούτου μελέτην καὶ ἂς συναδροίσωμεν τὸ ἴππικὸν καὶ τὸ πεζικὸν ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης τοῦ βιβλίου τούτου».

Ἐκεῖ ἔωρτάζετο λαμπρῶς τὸ Ραμαζάν. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ, συνηθροῦντο δλοὶ οἱ μουεζῖνοι τοῦ Μαρόκου. Τὴν προτεραίαν, μεγάλη συνοδεία, ἀκολουθούμενη ἀπὸ τυμπανιστὰς καὶ σαλπιγκτάς, μετέφερεν εἰς τὸ Βέδι, «δλόκληρον δάσος» κηρίων πολυχρώμων ώς τὰ ἀνύ. Καὶ τὴν ἡμέραν τῆς ἐօρτης, τὸ πλήθος τῶν μεγιστάνων καὶ τοῦ λαοῦ, τὸ συρρέον ἐντὸς τοῦ καταχρύσουν Ἀνάκτορου - Τεμένους, στολισμένου παντοῦν μὲ ψηφάσματα πλούσια καὶ εὐωδιασμένου ἀπὸ ἀφθονα δυμιάματα, ἀπετέλει θέαμα ἔξοχον καὶ μοναδικόν. Περιηγητής, περιγράφων μίαν ἔξι αὐτῶν τῶν ἐօρτῶν, τῶν διποίων ἡγείτο δὲν Ἐλ-Μανσούρ, λέγει διτενότεροι τοῦ Μερρακέκ καταπίτει. Αἱ σουδανικαὶ ἀποικίαι ἐπαναστατοῦν καὶ ἀποσπῶνται. Η χρυσῆ πόλις βαθμηδὸν ἐλαττοῦνται εἰς πλούτον καὶ εἰς δόξαν. Σήμερον τὸ Μαρόκον, μὲ τὸ θαυμάσιον του δάσος φοινίκων, κατήντησε νὰ είνε αἱ μελαγχολικαὶ, μεγαλοπρεπεῖς καὶ ἡμερημοι Βερσαλλίαι τῶν Σουλτάνων τοῦ Φές!

[Περίληψις ἀρθρου τοῦ MARIUS-ARY LEBLOND]

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΑΚΤ

Ἐκ πρώτης ὅψεως ὁ χαρακτηρισμὸς αὐτοῦ τοῦ ἀρθρου φαίνεται ἀδικαιολόγητος. Ὁλίγη ὑπομονὴ θὰ σᾶς πείσῃ περὶ τοῦ ἐναντίου.

Ἡ ζωὴ μας αὐτῇ, ἡ νεωτέρα, τόσον διάφορος, τόσον χωρισμένη ἀπὸ τὸν δέκατον ὅγδοον αἰῶνα μὲ τὰς βραδείας ταχυδρομικὰς ὅμαξες του καὶ τὴν μεγαλοπρεπῆ νωθρότητά του, κατέστη οὐσιωδῶς τηλεγραφική, ὑπερχροδισμένη, ἥλεκτρική. Ἡ φαστώνη ἀνήκει εἰς τὸ παρελθόν.

Ἀνάμεσα εἰς τὰ συμπλεκόμενα φεύγματα τοῦ κοινωνικοῦ χειμάρρου ἡ ἴσορροπία εἶναι δυσκολοκοτόρθωτον πρᾶγμα. Ἡ νέα αὐτὴ πάλλουσα καὶ σφριγῶσα ζωὴ ἡμῶν τῶν νεωτέρων, καθιστᾷ ἀπολύτως ὑποχρεωτικὴν κάποιαν εὐστροφίαν καὶ ἐλαστικότητα εἰς τὰς κοινωνικάς μας σχέσεις, ταχεῖαν τὴν ἀντίληψιν. Εἶναι εὔκολον νὰ παρασυρθῇ τις ἡ νὰ καταποντισθῇ, νὰ περιπλακῇ ἐν τῇ συστροφῇ τῶν ὑδάτων. Διὰ νὰ φθάσῃς ἀσφαλῶς εἰς τὸ τέρμα χρειάζεται νὰ ἡσαι ἐφοδιασμένος μὲ κάρτην.

Καὶ διὰ ν' ἀφήσωμεν τὴν παραβολὴν καὶ ἔλθωμεν εἰς τὰ πράγματα, δὲν εἶναι καθόλου εὔκολον νὰ ζῶμεν ἀνέτως ὑπὸ τὴν πίεσιν τῶν περιστάσεων ἀπὸ τὰς ὄποιας περιστοιχίζομενα. Καὶ ἐκεῖνος δοτὶς τὸ κατορθόνει μὲ τὸν ἀνώτατον ὅρον τῆς ἀπολαύσεως διὰ τὸν ἑαυτόν του καὶ τὸν κατώτατον ὅρον τῆς ἐνοχλήσεως διὰ τοὺς ἄλλους, ἀπέδειξε δύο πρᾶγματα: σοφίαν καὶ ἱκανότητα.

Κατὰ τὴν γνώμην μου ἔνας καὶ μόνος εἶναι ὁ βάσιμος χάρτης πρὸς ἀσφαλῆ θαλασσοπολοῖαν εἰς τὸ κοινωνικὸν πέλαγος, εἰς καὶ μόνος φάρος λάμπει ἡμέραν καὶ νύκτα, ἐν φῶς τὸ ὄποιον δείχνει τὴν πρὸς σωτηρίαν ἄγονσαν. Καὶ αὐτὸν εἶνε: τὸ «tact». (Ἄσ μᾶς δώσῃ ὁ κ. Μιστριώτης τὴν ἀνάλογον λέξιν Ἑλληνιστί). Ταξιδεύων εἰς τὴν ζωὴν μὲ δόηγὸν τὸ ἀστρον «τάκτ», εἶνε σχετικῶς εὔκολον ν' ἀποφύγῃς σκοπέλους καὶ ὑφάλους, θυελλώδη θάλασσαν καὶ τρικυμιώδη καιρόν. Ὅπο τὸ ἀπλετὸν φῶς του πολλὰ διακρίνονται εὐκρινῶς καὶ τὸ πᾶν γαληνοποιεῖται. Ἡ καθημερινὴ καταπόνησις καὶ ἡ ἀναπόφευκτος ἐργασία καταπραύνονται ἀπὸ τὴν ἐπιείκειαν πρὸς τοὺς ὑπηρέτας, τὴν ἀπουσίαν ἔχθρων, τὴν ἀγάπην τῶν φίλων καὶ τὴν στοργὴν τῆς οἰκογενείας.

Διὰ νὰ εἶνε κανεὶς τέλειος καλλιτέχνης τοῦ τάκτ, ἵσως ἀπαιτεῖται διαρκὴς αὐτοκαθυπότα-

ξις. Τοῦτο εἶνε δυσχερεῖς εἰς τὸ πρῶτον στάδιον μόνον ἡ ἔξις γλήγορα γίνεται δευτέρᾳ φύσις. Πολὺ πρὸν φθάσῃ εἰς ἔφηβον ἥλικιαν, τὸ καλῶς γυμνασμένον παιδίον θὰ ἔχῃ μάθει ὅτι εἶναι πράγματι εὐκολώτερον νὰ εἶναι εὐπροσήγορος καὶ χαρίεις παρὰ μακρήγορος φιλόφρων καὶ μειλίχιος παρὰ εὐφυῆς ἀπλοῦς παρὰ εἴρων.

Καὶ τοῦτο μὲ φέρει εἰς τὸ θέμα μου καὶ τὸν τίτλον του. Θέλω νάναγνωρισθῇ ὅτι τὸ τάκτ πρέπει νὰ διδάσκεται συνεχῶς, σοβαρῶς, νὰ τεθῇ εἰς τὴν ἐμπροσθιοφύλακὴν τῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ νὰ λάβῃ τὴν φυσικήν του θέσιν παραπλεύρως τῆς κατηχήσεως.

Ημποροῦσε νὰ διοργανωθοῦν διαγωνισμοὶ κατὰ τοὺς διοικούς ὠρισμένα κοινωνικὰ πλεονεκτήματα νὰ δίδωνται ὡς ἀμοιβαί. Έὰν τοιαῦται ἔξετάσεις ἔγινοντο μέσον τοῦ τηλεγραφικοῦ σύρματος, θὰ ἔξησφαλίζετο τὸ πρῶτον βῆμα τῆς ἐπιτυχίας των. Θ' ἀρκέσῃ ἵσως ἐν παράδειγμα ἡ δύο νὰ φανερώσουν διαυγέστερα τὴν ἔννοιάν μου καὶ νάποκαταστήσουν τὴν θεωρίαν μου ὅτι ὁ ἀνδρας ἡ ἡ γυναικα ἡ δοία ἡμπορεῖ νὰ γράψῃ εὐστόχως ἔνα τηλεγράφημα, ἔμαθε τάκτ, καὶ κατέχει ὅχι μόνον τὴν χρυσῆν κλεῖδα τῆς κοινωνικῆς ἐπιτυχίας, ἀλλὰ καὶ τὸ μυστικὸν τῆς εὐτυχισμένης ζωῆς.

Ἐνας φίλος μου τελευταίως πληχθεὶς ἀπὸ βαρὺ πένθος, ἐλάμβανε ἀναρίθμητα τηλεγραφήματα ἀπὸ φίλους καὶ γνωρίμους. Ἀπὸ τὰ χίλια ἑκατὸν σαράντα αὐτὰ ἔγγραφα, μόνον δύο ἔχουσαν τὴν δρήγην χορδήν. Μεταξὺ σελίδων ὅλων αἰσθηματικῶν, μωρολογικῶν καὶ θρησκευτικῶν, κοινοτοποιῶν, μόνον δύο μυνήματα ἔθιξαν τὴν καρδίαν.

« Ἡτο ἀνθρώπος τὸν ὄποιον ἀγαποῦσα εἶμαι μαζί σας εἰς τὴν λύπην σας », ἔλεγε τὸ ἔνα. Τὸ ἄλλο: « Ἐχάσατε τὸν καλλίτερον σύντροφόν σας τὸν καλλίτερον φίλον σας ἡτο καὶ ἰδιόκος μου ».

Καὶ τὰ δύο ἀπεικόνιζον τοὺς ἀποστολεῖς τῶν τηλεγραφημάτων αὐτῶν ἀνθρώπους μὲ μεγάλην καρδίαν. Άλλ' ἐὰν οἱ ἄλλοι συλλυπηταὶ ἐλάμβανον τὸν κόπον ν' ἀποκτήσουν δλύγον τάκτ, θ' ἀνεπλήρωνταν τὴν ἔλλειψιν αὐτὴν τοῦ μεγέθους τῆς καρδίας.

Προχθὲς πάλιν, κατά τινα ἀπογευματινὴν ἐπίσκεψιν, ἡ φιλοξενοῦσα μὲ θέλουσα ἔνα βιβλίον περὶ τὸ ὄποιον ἐστρέφετο ἡ ὁμιλία μας,

ἐκτύπωσε τὸ ἥλεκτρικὸν κουδοῦνι. Μετὰ δύο λεπτὰ παρουσιάσθη ἡ ὑπηρέτρια μὲ τὸ τσᾶι:

— « Ποιὸς σου εἶπε νὰ φέρῃς τοῦ; » τῆς λέγει ἡ κυρία.

— « Μὲ συγχωρεῖτε, κυρία, ἀλλὰ σκέψθηκα πῶς αὐτὸν θέλατε. »

— « Αἱ, λοιπόν, σὲ παρακαλῶ εἰς τὸ ἔξης νὰ μη σκέπτεσαι. Σ' ἐσυμφώνησα νὰ ἔχοεσαι ἐπάνω ὅταν ἀκοῦσεις τὸ κουδοῦνι νὰ κτυπᾷ. Ο κατύπος τοῦ κουδουνιοῦ αὐτὴ τὴ φορὰ δὲν ἦντον σύνθημα γιὰ κανένα διαγωνισμὸς ἀπὸ αἰνῆγματα. Όταν σὲ θελήσω νὰ δώσῃς ἔξετάσεις αὐτοῦ τοῦ εἴδους, θὰ στέλνω τὴν ἐφημερίδες στὸ μαγειρείο. »

Δὲν παρεξενεύθην νὰ μάθω ὅτι αὐτὴ ἡ κυρία ἀλλάζει συχνὰ ὑπηρέτας. Έὰν ὑπῆρχον καδικοποιημέναι οἰκιακαὶ ὀδηγίαι ἐκδιδόμεναι ὑπὸ τοῦ Σχολείου Τηλεγραφημάτων καὶ Τάκτ ἀλλι γνώριμος μου κυρία δὲν θὰ ὠδύρετο διὰ τὴν ἀπώλειαν πολυτίμου μαγείρου προχθές.

Οἱ κανόνες τοὺς δποίους σχεδιαζῶ εἶναι διὰ μαθήματα « συντόμου ἐκφράσεως », ἐν εἶδος λακωνισμοῦ βαρέα πρόστιμα διὰ τοὺς μαρογόρους, δίαιτα ὑδατος καὶ ἀρτού διαργμὸς διὰ τοὺς φιλανεδότους. 'Αλλ' ἀν ἔξαπολουμήσω αὐτὸν τὸ ἀρθρὸν μου, φοβοῦμαι μὴν ὑποπέσω εἰς τὸ αὐτὸν παράπτωμα τὸ δποίον τόσον ἐλεεινολογῶ. [Ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ] Π. Ν. ΣΤΑΘΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Η ΖΩΗ ΚΑΙ ΟΙ ΕΡΩΤΕΣ ΤΗΣ ΙΟΥΛΙΕΤΤΑΣ ΡΕΚΑΜΙΕ

Ἐνα νέον βιβλίον τοῦ κ. Ἐδούάρδου 'Εριδ περιγράφει τὴν ζωὴν καὶ τὸν ἔρωτας τῆς Ιουλιέττας Ρεκαμιέ. Διὰ τὴν γυναικα αὐτὴν ήτις, μετὰ τῆς κ. Στάλι προσεύκλυσε τὴν προσοχὴν τῆς Ενδρώπης ὀλοκλήρου κατὰ τὸ πρῶτον τρίτον τοῦ δεκάτου ἐνάτου αἰῶνος, ἐγράφησαν ὅχι ὀλίγαι ἴστορικαὶ μελέται. Πλεῖστοι συγγραφεῖς, δ Σαιμπέ, δ Τζών Λεμούν, δ Γκιζώ, δ Βιλλεμαίν καὶ τόσοι ὄλλοι ἀκόμη, διὰ νὰ μὴ ἀναφέρω παρὰ τοὺς διασημοτέρους, ἐνησχολήθησαν μὲ τὴν κ. Ρεκαμιέ. 'Αλλ' ὀλοι αὐτοὶ ὑπέστησαν τὴν γοητείαν τῆς γυναικός, τῆς δοποίας τὴν ζωὴν ἐμελέτησαν, διότι φαίνεται ὅτι εἶνε προνόμιον τῶν γυναικείων προσωπικοτήτων τῶν ἔξερχομένων τοῦ κοινοῦ κύκλου τῶν διμοφύλων των, νὰ ἔξασκουν, καὶ μαρούν τοῦ κόσμου τούτου, ἀπειδόν γοητείαν ἐφ' ὄλων τῶν εἰσερχομένων εἰς τὴν σπουδὴν τῆς ἰδιαιτέρας των ζωῆς. Λέγεται τώρα δος πρὸς τὸν κόπον της ιάκωβος Ρεκαμιέ, ἐπίσης Δυνητής, τὴν ἔξητησεν εἰς γάμον. 'Η γαμήλιος τελετὴ ἔγινε τὴν 24 Απριλίου 1793, τοῦ γαμβροῦ ἀριθμοῦντος τεσσαράκοντα δύο Μαΐους, ἐνῷ ή Ιουλιέττα ἡτο μόλις δεκαπενταετίς.

Ποία τύχη ἀνέμενε τὴν ἔνωσιν αὐτὴν θὰ τὸ ίδωμεν κατωτέρω. Μία ἀνέκδοτος ἐπιστολὴ

της μᾶς τὴν παρουσιάζει τοιαύτην ὡς συνήθως φανταζόμεθα μίαν σύζυγον δειλήν καὶ νεαράν. Μετὰ φράσιν τινὰ ἀφορῶσαν τὸν ἔηλον τῆς ὅπως καταστῆσῃ τὸν σύζυγόν της εὐτυχῆ, προσθέτει :

«Ο ἄνδρας μου εἶνε ἡ μόγη καὶ ἡ γλυκύτερα φροντίς μου. Διότι εἰς αὐτὸν ἔχω ἐμπιστευθῆ τὴν εὐτυχίαν μου».

“Οταν ἔξεφράζετο τοιουτορόπως ἡ κ. Ρεκαμιέ περὶ τῆς οἰκογενειακῆς τῆς εὐτυχίας, οἱ δύο σύζυγοι ἔζων μακράν τῆς κοσμικῆς τύρβης, μόλις δὲ εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ Directoire αἱ διάφοραι κοσμικαὶ συναθροίσεις καὶ αἱ ἐφημερίδες ἥρχισαν νὰ διμιοῦν διὰ τὴν κ. Ρεκαμιέ. Ο «Καθρέπτης» τὴν ἀναφέρει παραπλεύρως τῆς κ. Ταλιάν, συχνάζουσαν δλα τὰ σαλόνια καὶ πανταχοῦ θέλγουσαν μὲ τὴν καλλονήν της. Ίδον πῶς τὴν περιγράφει κατ’ ἑκείνην τὴν ἐποχὴν ἡ ἀνεψιά της κ. Λενοριμάν :

«Ἀνάστημα τελείας σιλφίδος, ὅμοι καὶ τράχηλος σχήματος καὶ ἀναλογιῶν ἐκ τῶν θαυμαστότερων, στόμα μικρὸν καὶ ροδόχρον, δόντια ἀληθῆς πολύτιμος σειρὰ μαργαριτῶν, βραχίονες θελκτικοὶ μολονότι ὀπωδήποτε λεπτοί, μαλλιὰ καστανὰ καὶ φυσικῶς σγουρά, μύτη λεπτοτάτη καὶ κανονικὴ ἀλλὰ τελείως γαλλική, λάμψις ἐπιδερμίδος μοναδική, φυσιογνωμία πλήρης ἀπλότητος καὶ ἐνίστε πονηρίας, τὴν δποίαν ἡ ἔκφρασις τῆς καλούσνης καθιστᾶ ἔξοχως θελκτικήν». Ἐν τέλει ἡ Ιουλιέττα Ρεκαμιέ ἡτο τοιαύτη ὥστε μόνον περὶ αὐτῆς ἐδικαιοῦτο κανεὶς νὰ ἐπαναλάβῃ τοὺς λόγους τοῦ Σαιλ-Σιμόν τοὺς λεχθέντας διὰ τὴν δούκισσαν τῆς Βουργονδίας: ὅτι «τὸ βάδισμά της ἡτο βάδισμα ἀρχαίας θεᾶς ἐπάνω εἰς τὰ σύννεφα». Ίδον λοιπὸν τὰ στοιχεῖα μιᾶς καλλονῆς, τοῦ δποίου τὸ ἀποτελέσματα ἥσθιμησαν ταχύτατα δσοι εἶχον τὴν εὐτυχίαν ἡ τὴν ἀτυχίαν νὰ τὴν πλησιάσουν.

Περὶ τὰ τέλη τοῦ 1798 ὁ Ρεκαμιέ ἐγκατέλειψε τὴν δόδον τοῦ Μαιλ ὅπως ἐγκατασταθῇ εἰς ἓνα μέγαρον τῆς ὁδοῦ τοῦ Λευκοῦ Ὅρους. Ἡ νέα κατοικία, λέγει ὁ Γερμανὸς Ρέχαρδος, ὅτις τὴν ἐπεσκέψθη καὶ τὴν περιέγραψε «δὲν ἡτο ἀρκετὰ εὐρύχωρος, ἡτον δύως πολὺ εὐάερος». Κάθε φορὰν δὲ δπον κυρίᾳ τις μετέβαινε νὰ τὴν ἐπισκεφθῇ, ἡ κ. Ρεκαμιέ τῆς ἔλεγεν ἀφελέστατα. «Μήπως μέλετε νὰ ἰδῆτε τὴν κρεβατοκάμαρά μου;» Καὶ οἱ ἀνδρες τότε ἥκολυνθον τὴν προσκεκλημένην. Καὶ αὐτὸν τὸν

τρόπον καὶ ὁ Ρέχαρδος ἥδυνθη νὰ ἴδῃ τὸ ιερὸν τοῦτο.

«Οι τοῦχοι εἶνε σχεδὸν τελείως σκεπασμένοι ἀπὸ ὑψηλοὺς καὶ εὐρυτάτους καθρέπτας συμπαγεῖς. Μεταξὺ τῶν κατόπτρων καὶ τῶν μεγάλων θυρῶν ἐκ ψηφιδωτοῦ καλλιτεχνικώτατα ἐπεξιργασμένου, λευκὸν σανίδωμα μὲ βαθύχρωμα δικτυωτὰ εἶνε πλῆρες ἀπὸ ὀρειχάλκινα κοσμήματα. Ἀπέναντι τῶν παραθύρων, σχεδὸν διόπλιθον τὸ διάφραγμα τοῦ βάθους ἀποτελεῖται ἐξ ἑνὸς καθρέπτου. Ἡ κλίνη τῆς θεᾶς εἶνε πάλλευκος καὶ καλύπτεται ἀπὸ τὰ λεπτότερα ὑφάσματα τῶν Ἰνδιῶν. Τὸ ξύλον τῆς κλίνης εἶνε ὠραιοτάτου ἀρχαϊκοῦ σχήματος καὶ στολισμένον ἐπίσης μὲ ὀρειχάλκον. Κομφότατα ἀγγεῖα εἶνε τοποθετημένα ἐπὶ τῶν δύο βαθμίδων τοῦ ἀναβάθμου ὅπερ τὴν ὑποβαστάζει. Ἐκ τῶν δποθεν δύο ὑψηλότατα κηροπήγια ἔκαστον ἔξ ἔως δκτὼ φώτων. Τὰ παραπετάσματα τῆς κλίνης εἶνε πάλλευκα. Τὸ δὲ βάθος ἀποτελεῖται ἀπὸ βαρύτατον φανταστικὸν παραπέτσμα τῆς Δαμασκοῦ μὲ τὰς ὠραίας του πτυχάς, καὶ τὸ δποῖον εἶνε πλαγίως ἀνασηκωμένον διάγονον διὰ νὰ μὴ καλύπτῃ τὸν καθρέπτην τοῦ τοίχου, οὕτως ὥστε δταν ἡ κ. Ρεκαμιέ εἶνε ἐπὶ τῆς κλίνης της, νὰ τὴν βλέπῃ τις ἀντικατοπτριζούμενην ἀπὸ τῆς κεφαλῆς μέχρι τῶν ποδῶν».

Νὰ συντάξῃ κανεὶς τὸν κατάλογον δλων δσοι ἐρωτεύθησαν τὴν κ. Ρεκαμιέ, σᾶς βεβαιῶ εἶνε ἔργον μάταιον. «Ολοὶ δσοι τὴν ἐπλήσιασαν ἡ μόνον τὴν είδον, ἥσθιμησαν τοιαύτην ἐντύπωσιν, ὥστε ἀν τελείως ἡ ἐντύπωσις αὔτη δὲν μετεβλήθη εἰς σφοδρότατον ἔρωτα, τούλαχιστον ἥσαν τὰ πρῶτα συμπτώματα τοῦ παιγνιώδους θεοῦ. Καὶ δπως λέγει καὶ ὁ ποιητὴς

*Ἄρ δοι δὲν πεδαίνανε,
Περόλυποι, δλιμμένοι
Σιμά της συχνοφάνονταν
Γιὰ πάντα λαβωμένοι.*

Ἐν τούτοις ἡμεῖς θὰ περιορισθῶμεν εἰς τοὺς ἔρωτας οἵτινες ἐντονώτερον ἔξεδηλωθησαν καὶ πλειότερον διήρκεσαν. Τὴν πρώτην ἀρχὴν ἔκαμε νεαρὸς ἀνεψιός της, ὁ Παύλος Δαυΐδ, δστις κατὰ τὸ 1796 ἐν διαστήματι ὀλιγίστων ἥμερῶν κατελήφθη ὑπὸ τοιούτου πάθους πρὸς τὴν ὠραίαν θείαν του, ὥστε ἐτόλμησε νὰ τῆς γράψῃ μετ’ ἀνηκούστου ἔρωτικῆς παραφορᾶς ἐπιστολήν, ἔχαναγκάσασαν τὴν Ιουλιέτταν νὰ τοῦ δώσῃ μίαν τῶν τρόμερῶν ἐκείνων ἀπαντή-

σεών της, τὰς δποίας διήγηθε μὲ συμβουλὰς σωφροσύνης καὶ αἱ δποῖαι, δπως γνωρίζετε, δὲν κατεπράῦνον τοῦ ἔρωτος τὴν δρμήν.

«Ἡ φιλία μου, λέγει πρὸς τὸν ἀνεψιόν της, οὐδέποτε θὰ μεταβληθῇ. Ἄλλα τὴν στενοχωρεῖτε καὶ καπαστρέφετε καθ’ ὀλοκληρίαν σχέσεις πολυτίμους, διότι ἐπεθύμουν νὰ εῦρω εἰς τὸ αἴσθημα αὐτὸν τῆς φιλίας μας κάτι τι τὸ ἀνύπαρκτον. Εἰς ἡμὲν θὰ συναντήσετε μίαν ἀδελφὴν καὶ ὡς τοιαύτην πρέπει νὰ μὲ βλέπετε, διὰ νὰ εἰσθε βέβαιος δτι θὰ ἔχετε ὀλοκληρον τὴν φιλίαν μου καὶ τὴν ἐμπιστοσύνην μου».

Καὶ δμως ὁ Παύλος Δαυΐδ ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς φιλίας ἔξηκολούθησε νὰ τὴν λατρεύῃ σιωπηλῶς.

Τὸ 1799 ἡ Ιουλιέττα Ρεκαμιέ ἐγγνώρισε εἰς ἓνα γεῦμα τὸν Λουκιανὸν Βοναπάρτην. Εννοεῖται ὅτι ὁ Λουκιανὸς δὲν ἡτο ἀρχάριος εἰς τὰς ἔρωτικὰς ἐπιχειρήσεις. Ἐγνώριζε τὸν δρόμον τὸν φέροντα κατ’ εὐθεῖαν εἰς τὰς καρδίας καθὼς καὶ τὸν τρόπον μὲ τὸν δποῖον συνήθως πρέπει νὰ ὀμιλῇ κανεὶς εἰς τὰς γναῖκας. Τὴν κ. Ρεκαμιέ τὴν ὀνόμαζον Ιουλιέτταν. Χωρὶς νὰ πολυπραγμονήσῃ ὁ Λουκιανὸς ἀπεκάλεσεν ἔαυτὸν Ρωμαῖον καὶ ἐντὸς διάγονου Ρωμαῖος καὶ Ιουλιέττα ἀντήλλαξαν μακροτάτην ἀλληλογραφίαν, τῆς δποίας μέρη τινὰ ἀξίζει νὰ τ’ ἀναφέρωμεν.

«Ἡ τύχη ἡ ὁ ἔρως, γράφει ὁ Λουκιανός, μ’ ἔφερε πλήσιον σας. Μὲ ὑπεδουλώσατε. Μοῦ ἡτο ἀδύνατον νὰ μείνω ἀδιάφορος καὶ νὰ μὴ θαυμάσω τὴν καλλονήν σας, τὸν τόνον τῆς φωνῆς σας, τὴν σιωπήν σας, τὰς κινήσεις σας, αὐτὴν τὴν φυσιογνωμίαν σας τὴν δποίαν ἔξωραίται ἡ γλυκύτατη ἀδιαφορία, διότι γνωρίζετε νὰ κάμνετε θελκτικήν καὶ αὐτὴν τὴν ἀδιαφορίαν ἀκόμη.

«Αναμφιβόλως ὁ Ρωμαῖος σας δὲν θὰ εἰνε παρὸ ἓνα ἐπὶ πλέον θῦμα τῆς ἀδιαφορίας σας. Καὶ δμως, Ιουλιέττα, ὁ Ρωμαῖος ὑποτάσσεται εὑχαρίστως εἰς τὴν τύχην ποῦ τοῦ προετοιμάζεται. Ἄλλ’ ἓνα μόνον σᾶς ἵκετεύω, μὴ τὸν περιφρονῆτε, μὴ τὸν ὑποπτεύεσθε ἐπὶ ἀνειλικρινείᾳ.»

«Ἄλλοτε πάλιν τῆς ἔγραφε:

«Ἡ εὐθυμία σας μὲ φονεύει... „Οταν ἀπούρετε τὸ χέρι σας ἀπὸ τὸ ἰδικόν μου, προκαλεῖτε δάκρυα. Ἀλλοίμονον! δὲν ἀνήκω πλέον εἰς τὸν ἔαυτόν μου ἀλλ’ εἰς τὸν πόνον. Ναί, Ιουλιέττα, εἰς τὸν πόνον, διότι είμαι τόσον ἀσθενής, τόσον διαστολήν, ἔχαναγκάσασαν τὴν Ιουλιέτταν νὰ τοῦ δώσῃ μίαν τῶν τρόμερῶν ἐκείνων ἀπαντή-

μον δὲν ὑπέφερα τόσον πολύ. Πιστεύσατέ με».

Καὶ παρακάτω :

«Δὲν δύναμαι νὰ σᾶς μισήσω, ἀλλὰ δὲν μου εἶνε δύσκολον ν’ αὐτοκτονήσω... „Α! Ιουλιέττα μου, καλλίτερον νὰ μὴ σᾶς ἐπανίδω πλέον, διότι είμαι χαμένος!».

‘Ο ἔρως οὗτος τοῦ Λουκιανοῦ διήρκεσε ἐπὶ ἓν τοῦ πολὺ εἰς σβεσθῆ ἀλλ’ οὐδέποτε ἔξεδικήθη, οὐδέποτε ἐμνησιακήσε ἐναντίον τῆς Ιουλιέττας ή δποία τὸν περιεφρόνησε.

‘Ο Βοναπάρτης εἰς τὰς συγχὰς ἐπισκέψεις τοῦ πλησίον τῆς καλλιμόρφου Ιουλιέττας ἀντεκατέστη διὰ τῶν δύο πρῶτων ἔξαδέλφων, τοῦ Ἀδριανοῦ καὶ τοῦ Ματθαίου Μομορανσύ. ‘Ο ἔρως μὲ ταχύτητα ἀστραπῆς εἰσέβαλε εἰς τὴν καρδίαν τοῦ Ἀδριανοῦ. Καὶ ἔγραψε πρὸς τὴν λατρευομένην:

«Σᾶς ἵκετεύω, σᾶς ἔξορκίζω μὲ τὰ δάκρυα εἰς τὰ μάτια, νὰ μοῦ ἐπιτρέψετε νὰ σᾶς ἰδω ἔστω καὶ μίαν στιγμήν, ἔνα δευτερόλεπτον ἐντὸς τῆς ημέρας. ‘Αναμένω μὲ λαχτάραν τὴν ἀπάντησίν σας».

‘Η Ιουλιέττα δμως παρετήρησεν δτι ὁ ἔρως τοῦ ἡτο πολὺ ἐπικίνδυνος καὶ ἐμερίμνησε, τὸν καλόν μας Ἀδριανὸν νὰ τὸν στείλῃ πρῶτον εἰς τὴν Δαμπιέρ, καπότιν δὲ εἰς τὴν Βρετανήν δπόθεν ἐπέστρεψε πλέον γαλήνιος. Βραδύτερον τῆς ἔγραφε :

«Σέρβομαι καὶ τιμῶ τὸν καρακτῆρα σας καθὼς καὶ τὸν ἰδικόν μου ὥστε δὲν ἡμπορῶ νὰ πιστεύσω δτι δ δεσμός μας εἶνε δυνατὸν ποτὲ νὰ κηλιδωθῇ ἀπὸ μίαν συνήθη φιλίαν.»

Καὶ πράγματι καθ’ ὅλην τὴν ζωὴν τοῦ Ἀδριανοῦ, καὶ δ ἔξαδέλφος του Ματθαίος, ἔμειναν οἱ πιστότεροι φίλοι τῆς Ιουλιέττας, μὲ φιλίαν ἀφοσιωμένην καὶ ἀναλλοίωτον. ‘Ο Ματθαίος μάλιστα ἀφοῦ ἔκαμεν ἐπὶ πολὺν χρόνον τὸν ἥθικολόγον, συνελήφθη καὶ αὐτὸς εἰς τὰς παγίδας τοῦ ἔρωτος.

‘Απὸ τὴν πρώτην αὐτὴν περίοδον τῆς ζωῆς της χρονολογεῖται καὶ ἡ φιλία τῆς Ιουλιέττας Ρεκαμιέ μετὰ τῆς κ. Στάελ. Παρ’ αὐτῆς ἥγορασεν δ Ρεκαμιέ κατὰ τὸ 1798 τὴν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τοῦ Λευκοῦ Ὅρους οἰκίαν του, καὶ αἱ διαπραγματεύσεις αἱ προηγηθεῖσαι διὰ τὴν ἀγορὰν ἐπέφερον τὰς συγχὰς ἐπισκέψεις, αἱ δποία δὲν ἔβραδύναν νὰ καταλήξουν εἰς φιλίαν τὴν δποίαν μόνον δ θάνατος συνέτριψε.

Ἡ ἔξοδία τῆς κ. Στάει ἡγάκασε τὴν Ἰου-
λιέτταν Ρεκαμιὲ νὰ προσχωρήσῃ εἰς τὸ ἀντι-
πολιτευόμενον τὴν κυβέρνησιν τοῦ Βοναπάρ-
του κόμμα. Ἡ πολιτικὴ στάσις της ἐν τούτοις
προεκάλεσε τὴν ἔξοδίαν τῶν φίλων της καὶ
τὴν διάλυσιν τοῦ κοσμικοῦ ἐντευκτηρίου της.
Αἰφνιδίως τότε κατελήφθη ὑπὲν ἀκράτου ἐνθου-
σιασμοῦ διὰ τὸν Μορώ, τὸν ἐβοήθησε δι' ὅ-
λων τῶν δυνάμεών της, καὶ μολονότι τετράκις
ἐκλήθη ἀπὸ τὸν Φουσὲ εἰς τὴν αὐτοκρατορι-
κὴν Αὐλήν, ἥ ἀβρά καὶ πείσμων Ἰουλιέττα ἤρ-
νηθη.

Ἡ ζωὴ τῆς ὅμως δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ διέρχεται πάντοτε ἀλυπος, καὶ κατὰ τὸ 1806-1807 διτὴ συμφορὰ τὴν ἔπληξε, ὁ θάνατος τῆς μητέρας τῆς καὶ ἡ οἰκονομικὴ κιταστροφὴ τοῦ σιγύνγου τῆς.⁷ Εν τούτοις οἱ φίλοι τῆς δὲν τὴν ἐγκατέλειψαν εἰς τὴν δυστυχίαν τῆς. "Ολοι τῆς ἔγραψαν, καὶ αὐτὸι ἀκόμη οἱ διλιγώτεροι οἰκείως διακείμενοι πρὸς αὐτήν.

Μέχρι τοῦ 1807 ἡ ζωὴ τῆς Ἰουλιέττας Ρε-
καμιὲ ἦτο ἀτελεύτητος σειρὰ θριάμβων καὶ τι-
μῶν. Ὁραία, πλουσία, κόλαξ καὶ πανίσχυρος διὰ
τῆς γοητείας τὴν ὅποιαν ἔξησκει τριγύρῳ τῆς,
εἴχε γνωρίσει μόνον τὰς γλυκύτητας τῆς ζωῆς.
Ἡ πρώτη δυσχέρεια τοῦ συζύγου τῆς ἐσημείωσε
νέον βιωτικὸν σταθμὸν δὲ αὐτὴν καὶ ἥρχισε
νὰ γνωρίζῃ ὅχι μόνον τὰς ὑλικὰς στενοχωρίας
ἀλλὰ καὶ τὰς ἡθικάς, τὰς θλίψεις τῆς ἔξορίας,
τοὺς πόνους καὶ τὰς ἄγωνίας μερικῶν ἡμερῶν.
Τὸ 1807 ἀνεχώρησε διὰ τὸ Κόπετ δύον ἔξησε
σχεδὸν ἐπὶ ἔνα ἔτος μὲ τὴν κ. Στάσει. Ἐκεῖ μά-
λιστα ἡ καρδία της ὑπέστη τὴν μεγαλειτέραν
τῶν ἐφόδων. Ὁ ποίγκηψ Αὔγουστος τῆς Πρωσ-
τίας, ἀνεψιὸς τοῦ Μεγάλου Φρειδερίκου, συλ-
ληφθεὶς αἰχμάλωτος τὴν 6ην Ὀκτωβρίου 1806
εἰς τὴν μάχην τοῦ Πρεντέλον μετέβη εἰς τὸ
Κόπετ. Ἡτο μόλις εἰκοσιτετρατῆς τὴν ἥλι-
κιαν καὶ θελκτικώτατος. Ἡ ἀπαθής καὶ ἀδιά-
φορος Ἰουλιέττα ἥσθιανθη βαδύτερα τὰ θέλ-
γητρα τῆς ἄγαπτης τοῦ νεαροῦ πρόγκηπος καὶ
ἀντήλλαξαν τὰς ἀκολούθους πανηγυρικὰς ὑπο-
σγέσεις.

«Ορκίζομαι εἰς τὴν τιμήν μου καὶ τὸν ἔ-
ρωτά μου νὰ διατηρήσω ἐν δλῃ τῇ ἀγνότητί¹
του τὸ αἰσθῆμα αὐτὸ τὸ δποῖον μὲ συνδέει
μὲ τὴν Ἰουλιέτταν Ρεκαμίε. Νὰ προβῶ εἰς δῆλα
τὰ διαβήματα τὰ ἐπιτρεπόμενα ὑπὸ τοῦ καθή-
κοντος δπως συνδεθῶ μετ' αὐτῆς διὰ τῶν δε-
σμῶν τοῦ γάμου, καὶ νὰ μὴ νυμφευθῶ ἄλλην

γυναῖκα ἐφ' ὅσον ἐλπίζω νὰ σινδέσω τὴν τύ-
χην μου μὲ τὴν Ἰδικήν της. »

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ ΤΗΣ ΠΡΩΣΣΙ \Σ

Κόπετ 28 Οκτωβρίου 180

‘Η κ. Ρεκαμιέ ἐπίσης τοῦ ἐπέδωκε τὴν κατωτέρῳ ὑπόσχεσιν, ἣντις πρώτην φορὰν δημοσιεύεται τώρα, εἰς τὸ βιβλίον τοῦ κ. Ἐριό.

«Ουγίζομαι εἰς τὴν ψυχήν μου νὰ διατηρήσω ὅλην τὴν ἀγνότητα τοῦ αἰσθήματος ὅπερ μὲ συνδέει μὲ τὸν πρόγκηπα Αὐγούστον τῆς Πρωσσίας, καὶ νὰ κάμω πᾶν ὃ τι μου ἐπιβάλλει ἡ τιμὴ ὅπως διαλύσω τὸν γάμον μου, νὰ μὴ αἰσθανθῶ ἔρωτα ἢ ἀπλοῦν φιλαρεσκείας αἰσθῆμα διὰ κανένα ἄλλον ἀνδρα, νὰ τὸν ἕδω ὅσον τὸ δυνατὸν τὸ ταχύτερον, καὶ οἰονδήποτε καὶ ἀν εἰνε τὸ μέλλον νὰ ἐμπιστευθῶ τὴν τύχην μου εἰς τὴν τιμήν του καὶ τὸν ἔρωτά του.»

IOYLIETTA PEKAMIE

Κόπετ 28 Οκτωβρίου 180

Μέχρι τοῦ 1809 δ ἡ πρίγκηψ Αὐγούστου διετήρησε μετὰ τῆς Ἰουλέττας συνεχῆ καὶ πλήρη περιπαθείας ἀλληλογραφίαν. Αλλ' ἐὰν πρὸς στιγμὴν τὸ διαζύγιον διῆλθε διὰ τῆς σκέψεως της, τοῦτο συνέβη ἀπλούστατα διότι δὲ ίδιος ὁ Ρεκαμιέ ἀπεδέχετο τὴν ίδεαν ταύτην. Ἡλθε στιγμὴ μάλιστα διόπου τὴν ἀπεστράφη, καὶ τότε αὐτὴ ἡ ναγκάσθη νὰ διακόψῃ τὰς σχέσεις της μὲ τὸν πρίγκιπα τῆς Πρωσίας, γεγονὸς τὸ διποῖν τὴν κατέστησε τόσον περίλυπον ὥστε ἡθέλησε νὰ δηλητηριασθῇ, λαμβάνοντα καταπότια δύποια τὰ δρόπια δριώς, δταν συνῆλθεν, ἐνεχείρισεν εἰς τὸν ἔξαδελφόν της Μπριγιά-Σαβαρέν.

“Η ἀφοσίωσις κατόπιν τοῦ Προσπέρου Μπα-
ράντ, τοῦ Αὐγούστου, τῆς Στάελ, ὁ τρυφερὸς
ἔρως τοῦ Μπαλάνς, ἡ ἔξοριά της, ἔνα ταξεῖδι
τῆς εἰς τὴν Ἰταλίαν ὃπου συνεδέθη μὲ τὸν Κα-
νόβαν, ἀπηχούλισαν τὴν καρδίαν τῆς μέχρι^{τοῦ} 1814, ὅπότε χρονολογεῖται ἡ φιλία τῆς
μετὰ τοῦ Μπενζαμέν Κωνστάν, ὁ δποῖος πρὸ^τ
πενταετίας εἶχε λυτρωθῆ τῶν ἄλυσεων τῆς κ.
Στάελ.

Κατ' ἀρχὰς τοὺς θαυμαστάς της τοὺς συνεκέντωσεν ἡ πολιτική. Ἀλλ ὁ Κωνστάντιος πολὺ γρήγορα ἐλησμόντος τὰ σοβαρὰ ζητήματα τὰ δύοπια ἐπραγματεύετο καὶ δὲν ἔβλεπε πλέον ἐνώπιόν του παρὰ μόνον «τὴν Ἰουλιέτταν, τῆς

δποίας ἡ γλυκυτάτη φωνὴ τὸν ἐβύθιζεν εἰς
ἔκστασιν. »

«Τολμήσατε» τοῦ εἶπε ήμέραν τινά, καὶ οἱ Κωνστάντιοι χαράξας τὴν λέξιν της ταύτην εἰς τὸ σημειωματάριόν του, προσέθεσε: «Άλλοι μονον! Οσάκις ἔχειχομαι ἀπὸ τὴν οἰκίαν της, εἰ μαι μέχρι παραφροσύνης ἐθωτευμένος.»

Καὶ εἰνε ἀλλήθες ὅτι ἐφάρη τολμηρότερο
ἀλλ' ὅχι καὶ εὐτυχέστερος τῶν προηγηθέντων
αὐτοῦ ὅπως καὶ τῶν μετ' αὐτὸν ἐδιστῶν. τῆς
Ἰουλιέττας. Ἐξηκολούθει μὲν ἀλλεπαλλήλους ἐ^τ
φόδους μέχρι τοῦ 1815 ὅτε δριστικῶς πλέον
ἐσημείωσεν εἰς τὸ ἴδιαίτερον ἡμερολόγιον τοῦ
«Εἶδα τὴν Ιουλιέτταν, ἀλλ' ἔνας σύμβουλος
τῆς Επικρατείας ἔχει καθῆκον νὰ μὴ περιπλέ
κεται εἰς ἔρωτας!»

* * *

Τὴν ἐποχὴν αὐτήν, δύπως καὶ πάλιν κατέτο 1818, ὁ σύζυγός της ἐκ τρίτου κατεστρόφη οἰκονομικῶς. Ἡ φιλία της τότε μὲ τὴν κ. Κρόνδενηρ ἔστρεψε τὸ πνεῦμα τῆς πρὸς τὴν φιλανθρωπίαν διότι ὁ θάνατος τῆς κ. Στάελ κατέθαψεν 1817 τὴν εἶχε καταστήσει ἀπέιρως περίληπτον. Τότε μετὰ δωδεκαετῆ ἀπομάκρυνσιν ἐπανεῖδε τὸν Σατωριάνδον μετὰ τοῦ δροίον συνεδέθη δι' ἑνὸς ἡθικοῦ οὐτως εἰπεῖν γάμου, καὶ τὸ δροίον διὰ τῶν ἐνεργειῶν τοῦ Ματθαίου Μομοραντὸν ἔστειλε πρέσβυτον εἰς τὸ Βερολίνον καὶ βραδύτερον εἰς τὸ Λονδίνον, παρακολούθησασα αὐτὸν εἰς δλας τὰς μεταβολὰς τῆς πολιτικῆς, παρηγοροῦσα καὶ ἐνθαρρύνοντα τὴν φιλοδοξίαν τῆς.

Κατά τὸ 1826 βοηθούμενή καὶ ἀπὸ τὸν ἀνεψιόν της Κάρολον Λενοφράντιον ἀντέγραψε τὰ τρία πρῶτα βιβλία τῶν «Πέραν τοῦ Τάφου Ἀπομνημονευμάτων» καὶ διε τὸ 1830 ὁ κ. Ρεκατομμιὲ ἀπέθανε. τὸ σπίτι της κατέστη τελείως φυλοογικὸν κέντρον ὅπου ὁ Σατωριάνδος ἦταν ὁ λατρευόμενος θεός, τοῦ δποίου ἀνεγίνωσκο τὰ ἀπομνημονεύματα. 'Αλλ' ὁ διδάσκαλος δὲ ἦτο ἀποκλειστικός, καὶ ὁ Μπαλζάκ ἀνέγνωσε πλεῖστα ἔργα του ἐκεῖ ὅπως ὁ Κινὲ τὸν «Προμηθέα» του καὶ ὁ Σαιντμπλέβ τὸν «Προεισαγωγικὸν του Λόγον».

Βραδύτερον, ὅταν ἡ κ. Σατωριάνδου ἀπέθανεν, ἡ Ἰουλιέττα ἐσκέφθη πρὸς στιγμὴν νῦν πανδρευθῆ τὸν μέγαν συγγραφέα. 'Αλλ' ἡ νεγία τοῦ Σατωριάνδου ἥδη εἶχε ακονισθῆ, καὶ μετὰ ἐν ἕτοι, τὴν 4ην Ἰουλίου τοῦ 1848 ἀπέθανε καὶ αὐτός. Ἡ κ. Ρεκαμιέ δὲν ἐβράδυνεν νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ. Μετὰ ἐν ἕτοι τὴν 11ην

Μαΐου 1849 ἀπέθανε προσβληθεῖσα ὑπὸ τῆς χολέρας.

卷之三

Τοιαύτη ὑπῆρξεν ἐν δλγοις ἡ ζωὴ αὐτῆς τῆς γυναικός, διὰ τὴν ὁποίαν ὀμίλησε καὶ ὅμιλει ἀδέκηρος ἡ Εὐρώπη καὶ ἐπὶ τῆς ὁποίας ἀπλοῦται βαθὺς, ἀκόμη ὁ πέπλος τοῦ μυστηρίου.

Γνωρίζομεν διτι υπῆρξεν ὁραιοτάτη. Αἱ προσωπογραφίαι της, ἔξελθοῦσαι ἀπὸ τὸν χρωστῆρα τοῦ Ζεράρ καὶ τοῦ Δαυΐδ, ὁ ἀνδριάτης ἔργον τοῦ Κανόβα, καὶ αἱ ἀναρρίθμητοι χαλκογραφίαι της μᾶς ἐπιβεβαιώνοντι τὴν φήμην τῆς καλλονῆς της.

‘Η ψυχρότης αὐτῆς τῆς γυναικὸς μὲν ἴδιο συγκρασίαν τόσον τρυφερὸν καὶ περιπαθῆ, ἵνα πάθεια τὴν διοικεῖ πρὸς τὸν γάμον της καὶ μενὶ ὅλα ταῦτα ἡ εὐστάθεια ὅλων ὅσοι τὴν ἐπλησίασαν καὶ τὴν ἐλάτερυσαν, ὅλα εἰς τὴν ζωὴν της ἐγκλείουν κατὰ τὸ παράδοξον καὶ ταῦτα ἀνεέγγιτον.

* * *

Ἐπὶ τῶν διαιρόσων τινάτων σημείών τὸ βι
βλίον τοῦ κ. Ἐριὸ ἀναφέρει πλείστας μαρτυ
ρίας χωρὶς νὰ καταφύγῃ καὶ εἰς συμπερόσματα
Διὰ νὰ ἐννοήσῃ ὅμως κανεὶς τὸν γάμιον της
τὴν πίστιν ἢν εἶχε πρὸς τὸν σύζυγόν της ὅστι
δὲν ἦτο τοιοῦτος εἰ μὴ μόνον φαινομενικῶς
πρόπει ν' ἀναγνώσῃ τὴν περιεργοτάτην ἐπιστο
λὴν τὴν δοποίαν δ Ἰάκωβος Ρεκαμιέ ἔγραψε
τὸ 1793 εἰς τὸν συγγενῆ του Δελφέν, διὰ να
τοῦ ἀναγγείλῃ τοὺς γάμους του καὶ ἥτις ἦτο
μέγοι τοῦδε ἀδημοσίευτος:

μάλιστα τούς απόμενους.

« Οἰδαρήποτε δυσαναλογία ἡλικίας καὶ ἀνὸν φίσταται μεταξύ μας, ἐπειδὴ πάντοτε τὴν ἥγα πησα, ή Ἰουλιέττα μὲ περιέβαλε διὰ ιδιαιτέρω στοργῆς, ἀναπτυχθείσης ἀπὸ τὰς θυμωπείας τῆς παιδικῆς της ἀκόμη ἡλικίας καὶ ἀπὸ τὴν προθυμίαν τῆς ἀθώστητός της. Δὲν εἴμαι ἔρω τευμένος μαζί της ἀλλ' αὐσθιτάνομαι διὰ αὐτὴν ἕναν αὔξενην τομωποδύ καὶ ἀληθίσες. »

Και φτέρω δὲ πορεύεται

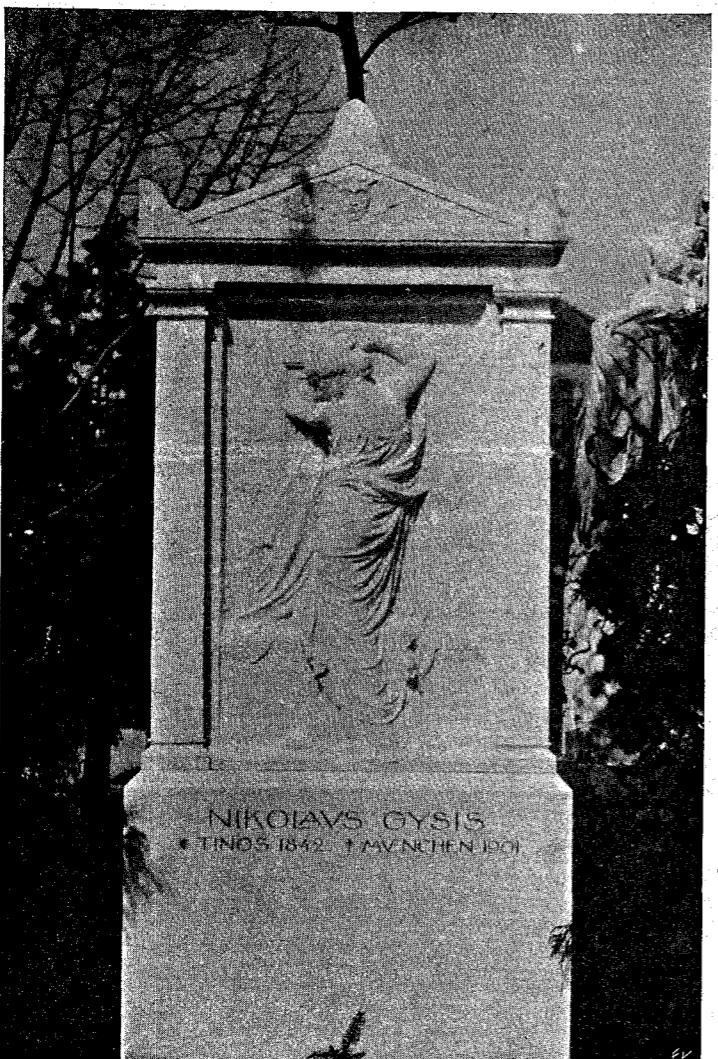
Κατωτερῷ δὲ προσκείεται :
« Δύναται τις νὸν εἶπη ὅτι τὰ αἰσθήματά μοι
διὰ τὴν κόρην εἶνε μία συνέχεια ἐκείνων ἀτινα-
εῖχον διὰ τὴν μητέρα . Ἀλλ᾽ ὅλοι ὅσοι συγχά-
ζουν εἰς τὸ πατρικόν της σπίτι, γνωρίζουν ὅτι
μόνον ἡ φιλία μὲν συνέδεε μετ' αὐτῆς κατόπι-
τοῦ σφραγίδον κάπως συναισθήματος τὸ δόποιο
ἐγεννήθη μέσα μου εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς γνωρι-
μίας μας . Σήμερον εἰς τὴν ἡλικίαν ποῦ εἴμαι
τὰ αἰσθήματά μου δλα στρέφονται περὶ τὴν
ἀνατροφὴν τῆς κόρης της . »

Αγγλική συγγραφεύς, ή κ. Μόλ, ήτις έγραψε κατά τὸ 1862 περὶ τῆς κ. Ρεκαμιέ καὶ ἡ δοία δὲν ἔγγρως εἰπαρά μόνον τὰς τελευταῖς αὐτὰς φράσεις τῆς ἐπιστολῆς, συνεπέρανεν ὅτι ἡ Ἰουλιέττα Μπερνάρδος ἦτο κόρη τοῦ Ἰακώβου Ρεκαμιέ καὶ τῆς κ. Μπερνάρδος καὶ ὅτι κατὰ τὰς ταραχὰς τοῦ 1793, δύος τὴν προστατεύση καλλίτερον καὶ δυνηθῆ νὰ τῆς κληροτήσῃ τὴν περιουσίαν τοῦ, ἡναγκάσθη νὰ τὴν νυμφευθῇ.

Ἡ ὑπόθεσις αὐτὴ βεβαίως ἔξηγεται πλείστα ζητήματα καὶ ίδιως τὴν ἀπάθειαν τοῦ Ρεκαμιέ διὰ τὰς ἡμικάς ἀπιστίας τῆς Ἰουλιέττας, τῆς δοπίας οἱ ἔρωτες ἥσαν παγκοίνως γνωστοί.

Ἐν τούτοις οἱ δεσμοί τῆς οἱ ἔρωτικοι ἥσαν δλοι ἡμικάτατοι. Καὶ αὐτὸς εἶνε νέον πρόβλημα τοῦ δποίου ἡ λύσις δὲν μᾶς ἐνδιαφέρει καὶ τόσον. "Ἄς περιορισθῶμεν εἰς τὴν γοητείαν τῆς, γοητείαν τὴν δποίαν ὁ Σατωβριάνδος μᾶς περιγράφει μὲ τόσην δύναμιν, λέγων ὅτι εἰς τὴν Ἰουλιέτταν ἀπαντᾶ τις συνηνωμένην τὴν διττὴν μαγείαν τῆς Παρθένου καὶ τῆς Ἐρώσης γυναικός. Θέλγει δποίας ἡ Ἀφροδίτη καὶ ἐμπνέει ὃς αἱ Μοῦσαι. Κλίνει τὸ γόνυ κανεὶς ἔξ ἔρωτος πρὸ αὐτῆς καὶ δύως ἀλυσοδένονται αἱ αἰσθήσεις τοῦ ἀπὸ ἕνα βαθὺν καὶ ἀνεξήγητον πρὸς αὐτὴν σεβασμόν.

ΚΗΦΙΣΣΟΣ

ΤΟ ΜΝΗΜΕΙΟΝ ΤΟΥ ΓΥΖΗ ΕΙΣ ΤΟ ΜΟΝΑΧΟΝ — ΕΓΓΟΝ Η. WADERÉ

ΤΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΖΩΗ

Zante: Allgemeiner Theil. Prag. Druck und Verlag von Heinr. Mercy Sohn. 1904 Τόμος Α'. εἰς τέταρτον σελ. 687.

Zante: Specieller Theil. Prag. Druck und Verlag von Heinr. Mercy Sohn 1904 Τόμος Β'. σελ. 449.

Τὸ ἔργον τοῦτο τῆς Α. Α. Β. Υ. τοῦ Γαληνοτάτου Ἀρχιδούκος Λουδοβίκου Σαλβατὸρ τῆς Αὐστρίας, τὸ δποῖον τελευταῖς πολυτελῶς ἔξεδόθη, εἶνε ἔξ ἔκεινων, τὰ δποῖα συγχρόνως ἀνίκουν εἰς τὴν ἐπιστήμην, τὴν φιλολογίαν καὶ τὴν καλλιτεχνίαν. Ὡς γνωστόν, ὁ χαλκέντερος Ἀρχιδούκης εἶνε ἐπιστήμον, φιλόλογος καὶ καλλιτέχνης, ὃς μαρτυροῦσι τὰ μέχρι τοῦδε πλείστα αὐτῷ ἔργα. Εἰς τὸ ἐν λόγῳ ἔργον δὲν δίδει μεγίστην προσοχὴν καὶ εἰς τὴν λαογραφίαν. Οἱ δύο τόμοι δὲν ἔξεδόθησαν συγχρόνως. Ἐδημοσιεύθη πρῶτον δὲντερος διότι δηρῶτος περιλαμβάνει στατιστικὰ ἀπογραφὰς καὶ ἐλληνικά κείμενα, ὅπερ ἔφερε δυσκολίαν τινὰ καὶ συνεπῶς ἀργοτορίαν εἰς τὴν ἐκτύπωσιν. Οἱ δύο τόμοι εἶνε λαμπρὰ δεμένοι, χρῶμα γαλάζιο, μὲ ἐπάργυρα γράμματα καὶ τοπίον ἐπὶ τοῦ ἔξαφύλλου παριστάνον τῆς Μυζιθρεῖς.

Ο Ἀρχιδούκης ἀφίκετο διὰ τῆς θαλαμηγοῦ *Nixe* ἐν Ζαρύνθῳ κατὰ τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1900, μὲ τὸ ψευδώνυμον Comte de Neudorf. Εἰς τὸ διάστημα τοῦδε ἐτῶν περιηγήθη καὶ ἐμελέτησε δλην τὴν νῆσον κατὰ πλάτος καὶ κατὰ μῆρος, μὲ τὸν ζῆλον καὶ τὴν ἐμβούθειαν τοῦ ἐπιστήμονος καὶ μὲ τὴν ἀγάπην τοῦ καλλιτέχνου. Βουνά, κοιλάδας, κρημνούς, σπηλαῖα, πηγάς, φυσικὰ φαινόμενα, ἀκτάς, σκοπέλους, νησίδων, τὰ πάντα ἔξητασεν, ἐμελέτησε καὶ ἐπὶ τόπου περιέγραψε καὶ ἐσχεδίασε. Τὰς μελέτας τοῦ καὶ περιγραφὰς κάμνει πάντοτε ἐπὶ τόπου, φορούμενος μῆτρας εἰς τὸ γραφεῖον του λημονῆση τι ἡ προσθέση τι. Ἐπίσης μετὰ προσοχῆς προσεπάθει νὰ μάθῃ παρὰ τῶν χωρικῶν τὰς παραδοσίες διὰ νὰ πλουτίσῃ τὰς λαογραφικὰς του γνώσεις καὶ λάβῃ πιστήν ἰδέαν τῶν κατοίκων. Ὡς πεπειραμένος εὐσυνείδητος ἀνακριτής προσεπάθει νὰ ἔξαριθώσῃ τὴν ἀλήθειαν μέχρι σχολαστικότητος. Καὶ οἱ δύο τόμοι εἶνε γεμάτοι ἀπὸ σχεδιάσματα του καὶ φωτογραφίας, ίδιως ὁ δεύτερος, ὅστις κοσμεῖται καὶ μὲ ὀραῖους χάρτας. Ο πρῶτος τόμος, ἐκτὸς τοῦ προοιμίου, διαιρεῖται εἰς δεκάτεσσαρα κεφάλαια, εἰς τὰ δποῖα πραγματεύεται δ Ἀρχιδούκης περὶ τῆς γεωλογίας, μετεωρολογίας, σεισμῶν, ὄρυγχων, χλωρίδων, φαννας καὶ φυσικῶν φαινομένων κτλ. Τὴν ἔξαγωγήν καὶ εἰσαγωγήν, τὸ ἐν γένει ἐμπόριον καὶ ναυτιλίαν καὶ βιομηχανίαν τῆς νῆσου, ἔξετάζει παρεμβάλλων στατιστικὰς. Δίδει σαφῆ ἰδέαν περὶ τῆς φιλολογίας καὶ καλλιτεχνικῆς τῆς νῆσου, ἀναφέρων καὶ κρίνων ἐνίοτε τοὺς ἐπισημότερους ποιητάς, ιστορικούς, λογίους, ζωγράφους καὶ μουσικούς. Ο ἀναγνώστης λαμβάνει ἰδέαν τῶν διαπρεψάντων, ἰδίᾳ τοῦ Σολωμοῦ καὶ Φωσκόλου, τοῦ Ἅρετσετη καὶ Κάλβου, τοῦ Λομβάρδου, Κατραμῆ, Βερυκόου, Χιώτη καὶ τοῦ Δεσαρᾶ, Κοντούζη καὶ Κανδούνη καὶ τοῦ Καρδούζη. Τὸ μέρος τῆς λαογραφίας εἶνε σπουδαῖον διότι δημοσιεύει τὰς προληπτικές καὶ τὰς δεισιδαιμονίας, τὴν λαϊκὴν ιατρικήν, παραμύθια, τὰ παιγνίδια, τῆς

καντάδες μὲ τὴν μουσικὴν ἐφηρμοσμένην εἰς τὸ πιάνον, τὸ ἔχον πένθιμον ἐμβατήριον τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς, τὴν μουσικὴν τοῦ χοροῦ γιαργιτοῦ. Περιγράφει τὰ παπηγύρια, τὰς διασκεδάσεις, τὰς λιτανεῖας κτλ.

Δὲν ἐλησμόνησε νὰ δημοσιεύσῃ τὸν τρόπον τῆς κατασκευῆς τοῦ μανιολάτου καὶ τῆς πούδρας, τῶν τόσων φημισμένων. Ἐπίσης λέγει τὸν τρόπον, κατὰ τὸν δποῖον οἱ χωρικοὶ μαγειρεύουσι τὰ νόστιμα τῶν φαγητά. Ἀφιερώνει κεφάλαιον διὰ τὸ φάρεμα καὶ ἄλλο διὰ τὸ κυνῆγι, ίδιως διὰ τὸ κυνῆγι τῶν τρυγώνων.

Δημοσιεύει συλλογὴν φράσεων, εὐχῶν, βλασφημῶν, καταρῶν, τὰς σφιζομένας Ιταλικὰς λέξεις παρὰ τῷ λαῷ, τὰς παροιμίας καὶ τὸ γλωσσαριόν, διστιχά καὶ τινὰ δημοτικὰ τραγούδια καὶ πολλὰ ἄλλα σχέσιν ἔχοντα μὲ τὴν λαογραφίαν τῆς χώρας.

Ἐκ τῶν διστίχων ἀναδημοσιεύομεν ἔξ ἐκείνων τὰ δύο παῖδες τραγούδουσιν αἱ φάριτρες ἐργαζόμεναι εἰς τὸ ἔργαλοι:

Πέρων χρονῆ σαΐτα μον, ποῦνε μικρούλα η μέρα φρένες φωμὶ στὴν δραφαή καὶ στὸν τυφλὸν πατέρα.

Μέρα καὶ νύχτα στὸ ἀργαλεῖο η δύστυχη δουλεύω, τὰ μαγειαὶ πλούταινοντε, μὰ γὼ πάντα νηστεύω.

Στὸν ἀργαλεῖο ποῦ κάθεσαι καὶ δῆμεοντις οὐρανίες, ἐμέρα συλλογίζεσαι καὶ λύνεις καὶ πεθαίνεις.

Ηθελα ν' εὐδικόμουνα στὸν ἀργαλεῖο ποῦ φαίνεις, Νὰ σοῦ μετράω ταὶ σάκιες καὶ ταὶ κλωνὲς ποῦ δένεις.

Δουλεύω, σκάω στὴ δουλειά, πάνω στὸν ἀργαλεῖο μον Γιὰ τὰ κάμω τὰ προκιά, γιατὶ ἥλθε δ καιός μον.

Ανάθεμα τὴν μάρα σον, ποῦ σὲ μαθάνει φάντα Καὶ δὲ σὲ μαθάνει λεβεντιά νὰ περπατοῦμε ἀνιάμα.

Μαλαματένιος δ ἀργαλεῖος καὶ δόλχορνο τὸ χτένι, γαρὰ στὸ ἀγγελικὸ κορι, ποῦνε μέσα καὶ φάνει.

Στὸν παραθύροι τοῦ ἀργαλεῖου είχα δύο μάτσα γιούλια, Κ' ἐπέρασε η ἀγάπη μον καὶ μοῦ τὰ πῆρε οὐλα.

Πατᾶς καὶ τὰ ποδαρικὰ καὶ τοῖζον τὰ καρδέλια, στὴ ἀγκάλες ἔχω ἀνοιχτές καὶ δπότε θέλεις ἔλα.

Τι μοῦ ἀρέσει η μοναξιά καὶ τὸ φῶς τὸ λαμπρόδη, ἀπὸ πίσω ἀπὸ τὴν πόρια καὶ κοντὰ στὸν ἀργαλεῖο.

Μεταβαίνομεν τώρα εἰς τὸν δεύτερον τόμον, δ δποῖος εἶνε διηγόμενος εἰς δέκα κεφάλαια. Τὸ τελευταῖον κεφάλαιον εἶνε λαμπτὸν περιγραφὴ τῶν Στροφάδων. Ο τόμος οὗτος εἶνε πλήρης ἀπὸ εἰκόνας καὶ χάρτας τῆς νῆσου, τῶν Στροφάδων, τοῦ λιμένος, τῆς πόλεως, τοῦ φρουροῦ οὓς τὰ εῦρον οἱ Ἀγγλοι. Ἐν τῷ τῷ τούτῳ ἔξοχως περιγράφονται η πόλις, τὰ χωρία, αἱ τοποθεσίαι, αἱ ἀκταὶ τῆς νῆσου. Ἐδῶ καὶ ἔκει κάμνει λόγον περὶ τῶν σχετικῶν παραδόσεων καὶ παρεμβάλλονται ἐπιγραφαὶ καὶ διὰ

χαιολογικὸν καὶ καλλιτεχνικὸν ὑπάρχει ἐν τῇ νήσῳ. Τὰ πάντα μετὰ παρατηρήσεων. Περιγράφει τὸ κυανόν σπήλαιον Ἐν ἐνὶ λόγῳ προσεπάθησε νὰ κάμῃ ἔργον ὅσον τὸ δυνατὸν τέλειον. Εἰς τὸ τέλος ὑπάρχει καὶ ἀρκετὰ κολή βιβλιογραφίᾳ Ἐπτανήσου καὶ Ζακύνθου.

Ἡ Ζάκυνθος καὶ ὁ Ζακύνθιος εἰς τοὺς δύο τού-
τους πολυτίμους τόμους περιγράφονται ἐν πάσῃ λε-
πτομερείᾳ, φυσικώτατα Ἐχειαζόντο ή πολυμάθεια,
ή ὑπομονή καὶ οἱ πλοῦτοι τοῦ Ἀρχιδουκός διὰ νὰ
γραφῆ καὶ ἔκπτωθῇ τοιωτὸ ἔγον. Διὸ ή Ζάκυνθος
εὐγνωμονεῖ, καὶ τὸ δονομα τῆς Α. Α. Β. Υ. εἶνε γραμ-
μένον εἰς πᾶσαν ζακυνθίαν καρδίαν δημοφιλέστατον εἰς
πάντα τὰ χωρικοί μετ' ἐνθουσιασμοῦ τὸν
ἀναφέρουσι, καὶ λοιπῶντες αὐτόν, δὲ Δόνκας μας, δὲ Ἀφέρ-
της μας, δὲ Μπάροπας μας. Ή ὑψηλὴ ἀντή προσωπικό-
της εἶνε ἐπίσης προσηνής πρὸς πάντας. Πρὸς πάντας
τείνει τὴν δεξιάν, καὶ ή εὐασθητος καὶ ἐλέγμων καρ-
δία του πολλάκις ἐγκύωνε πικραμένας ὑπάρχεις.

ΣΠ. ΔΕ BIAZHΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΕΚ ΠΑΡΙΣΙΩΝ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΩΤΗ

—Καθυστερήσασα—

Ιππόλιτος Στεφανηφόρος: Ποία δροσιά νεότητος και ποιον ἄρωμα ἀγνότητος ἐκχύνεται ἀπὸ τὸ δόνυμα τοῦ παρθενικοῦ ἥρωος τοῦ ἔραστοῦ τῆς σεμνῆς Ἀρτέμιδος! Εἶνε θαυμαστὰ πραγματιῶν ἡ βασικὴ καὶ ἀφθιτὸς ἡσὴρ ποῦ ἐνυπάρχει εἰς τοὺς ἀρχαίους αὐτὸν μύθους ὅπως τοὺς διέπλασεν ἡ δαιμονία ποίησις τῶν ἀρχαίων τραγωδῶν, οὗτας ὡς μετά πάροδον χιλιετρούμενα νά συγκινοῦν καὶ νά φέρουν εἰς ἀπόκομα ἐντελεῖαν.

αποκοσμα ψυχάς τῶν θεατῶν.
Ἡ παρδαστασὶς τοῦ Ἰππολύτου Στεφανήφορου κατὰ μετάφρασιν ἡ μᾶλλον προσαρμογὴν τοῦ Jules Bois ἐδόθη κατὰ πρῶτον εἰς τὸ ἀρχαῖον θέατρον τῆς Ὁράγγης, τὸ κάλλος δὲ τοῦ ἀρχαῖκου διακόσμου σύντελεσσος νὰ ἀναδείξῃ ἔτι μᾶλλον τὰς καλλονάς τῆς τραγωδίας ἐδῶ εἰς τοὺς Παρισίους, ἡ αὖθις ουσα τοῦ θεάτρου Odéon δὲν είχε βεβαίως τὸ μεταφέρον τὴν φαντασίαν εἰς τοὺς ἡρωαῖκους χρόνους ἀλλὰ τὸ κάλλος τοῦ δράματος, ὑποβοηθούμενον ἀπό τοὺς ὥραιούς καὶ ἔπιχοισιν τῶν ήθοτομοῦ ἔξεις αὐτοὺς κακοποεῖσαν.

οὐλορκούν των ήγετούν, ἐξελαυνεις νικηφόρου
Ο Jules Bois ἔτηρος κατά τὸ πλεῖστον πιστῶς τὴν διαστενὴν τῆς ἀρχαίας τραγῳδίας, οἱ στίχοι δ' εἰς πολλὰ μέρη εἶνε πιστὴ καὶ ὡντωνή ἀπόδοσις τῶν στίχων τοῦ πρωτοτύπου ἐνίστε οἷμας ὃ συγγραφεὺς προ-έβη εἰς ἄλλην τελείαν.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΔΕΥΤΕΡΑ

Α ΛΛΟΤΕ τὸ Παρίσι αὐτὴν τὴν ἐποχὴν ἡτο πόλις
Α νεκρὰ ἢ μᾶλλον, ἀν εἰχε καμμίαν ζωήν, ἡτο ζωὴ
ἔξιτικὴ καὶ ἐπείσακτος ὄφειλομένη εἰς τάς ἀγέλας
ἔννοιν πάσης φυλῆς καὶ παντοίας μορφῆς ποὺ κάθε
ἔτος προσελκύει τὸ γόνητρον τῆς μᾶλλον ἐπαγωγοῦ
τῶν πόλεων ὅσον πηγαίνει ὅμως ἵσως καὶ ὑπὸ τὴν
ἐπιδρασιν τῶν ἀγγλικῶν συνηθειῶν, ἡ κοσμικὴ κίνη-
σις παρατείνεται ὀλόεν περισσότερον καὶ ὁ κομψός
καὶ κομψεύμενος κόσμος δὲν τὸ θεωρεῖ πλέον ὄνει-
δος νά εὐδιόσκεται ἐν μέσῳ Ἰουλιώ ἀκόμη εἰς τα χει-
μερινά του ἐνδιαιτήματα. Ἐφέτος ἵσως καὶ ἡ περί-
φημη «ἐγκαρδία συνεννόησις» με τοὺς Ἀγγλούς οἱ
ὅποι τοι κινδυνεύουν να γίνουν σχεδὸν δημοτικοί υ-
στεροί ἀπὸ τοὺς τόσους αἰώνας ἀντιταθεῖσις ἀμοι-
βαίας, συντείνει εἰς τὴν ἐγκλιμάτισιν τῆς λογιδινείας
« season » καὶ εἰς τὸ Παρίσι, ἵσως ὅμως αὐτὴ ἡ πα-

άπατσις, έξαιρετική ἐφέτος, τῆς κοσμικῆς καὶ τῆς καλλιτεχνικῆς ἀκόμη ζωῆς νὰ ὀφείλεται ἀπλῶς καὶ εἰς τὸ ἔκτατως δρόσερὸν τοῦ ἐφευενὸν θέρους· ἡ πάντα θεμοκρασία τὴν ποιῶν συγχώνει βροχαὶ δροσίζουν, καθιστοῦν τὴν διαμονήν εἰς τὴν πόλιν ἔκτατως εὐχάριστον καὶ τὰ πάρκα καὶ τὰ δάση δροσόλουστα καὶ θαλεόρα, ἀποτελούν θαυμαστὸν πλαίσιον διὰ τὴν τεχνικήν, ὃς καλλιτεχνήματος, ἀλλὰ ἀναμφισβήτητον καλλονήν τῆς Παρισινῆς δεῖς ὑπάρχει ὀδροτερον θέματα παφὰ νὰ βλέπῃ κανεὶς μέσα εἰς τὰ ποικίλα καὶ πλούσια φυλλώματα τοῦ δάσους τῆς Βούλωντς νὰ προβάλλουν τόσαι κομψαὶ γυναικεῖς τῶν ὅποιων ὅλα τὰ θέλγητρα, ἀπὸ τῆς τολμηρᾶς ἀλλὰ καλαισθήτου στολῆς ἥσας εἰς τὴν ἀμύματον χάρων τῶν κινήσεων, εἰνὲ προցὺν ἐσκεμμένης καλλιτεχνικῆς προσποθείας πρὸς τελειοπόλησταν δῶρων δί· ὅν τὰς ἐπροίκισεν ἡ φύσις· ἔνα καπέλλο εἰνέ πολλάκις διλόκληρον ποίημα, μὲ τὰ φτερά τοι· ποῦ ἀνορθώνονται μὲ χαράζεσσαν τόλμην καὶ μὲ τὸν ἄφρον λεπτοτάτων δαντελλῶν ποῦ κυματίζουν ὅπίσω τους σὰν ἡδονικὴ αὐλάς, πάντοτε δὲ τελείως προσαρμόζουμενον πρὸς τὸ εἶδος τῆς καλλονῆς τῆς φερούσης. Μὲντες βέβαιον ὅτι σπανίως αἱ γυναικεῖς ἄλλων πόλεων, ἔχουν ἐννοήσει τόσον βαθειά δόσον αἱ Παρισιναὶ ὅτι ἡ ἐνδυμασία δὲν εἰνε ἀντοτελῆς σκοπός ἀλλ᾽ ἐν ἀπὸ τὰ πολλαπλὰ μέσα ποῦ ἀναδεικνύουν τὴν καλλονήν καὶ πρέπει νὰ εἰνε ἐν ἀρμονίᾳ μὲ δῆλα τὰ ἄλλα στοιχεῖα της· ἀλλήθεια εἰνε ὅτι αἱ Ἀθηναὶ δὲν ὑστεροῦν πολὺ εἰς αὐτό, ἀλλὰ, καὶ τοῦτο πρὸς ἔπαινόν των, ἐνδύνονται μὲ διλγαρτέρων τόλμην καὶ περισσότεραν ἀπλότητα, ἡ ἀπλότης δὲ πολὺν ὑποβοηθεῖ τὴν καλαισθήσιαν αἱ ἄλλαι ὄμοις γυναικεῖς, ὅπαν εἰνέ πλούσια ἐνδύμανει, διμοιάζουν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ μὲ πολυτελὴ εἰδῶλα

Αλλά τὸ μεγαλείτερον δεῖγμα τῆς μεταβολῆς τῶν συνηθεῶν εἰς τὸν παροισὸν βίον εἶνε ἀι ἐν μέσῳ θέρει παραστάσεις τῆς Ἀρμίδας τοῦ Gluck ἦν ὑπόδενται ἡ ἄλλοτε θνατικὰ Βαλκυρία δεσποινὶς Breval, ἐνῷ ὡς τώρα στὴν Ὀπέρα τέτοιαν ἔποχην ἐδίδοντο τὰ διὰ τοὺς ἔξους πρωρισμένα θεάματα, Φάουστ, Ριγολέττο καὶ τὰ τούτοις δημοφιλῆ. Τὸ ἔργον τοῦ παλαιοῦ μουσουργοῦ δὲν εἶχε δοθῆ ἀπό πεντηκονταετίας, στανίως δὲ ἐπετεύχθη τόσον τελεία ἐκτέλεσις καὶ ἐπεδείχθη τόσον πλούσιος καὶ καλαίσθητος σκηνικὸς διαδομοῖς. δόντως ἄξιος τῶν μαγικῶν κήπων ὅπου ὁ μέγας Τάσσος τοποθετεῖ τὸ παλάτι τῆς νέας αὐτοῦ Κίρκης. Ἡ Ἀρμίδα μὲ τὰ ἀκατανίκητά της μάγια κυριαρχεῖ εἰς τὴν Δαμασκὸν καὶ ἀποκρούει τοὺς τροπαιούχους σταυροφόρους, ἐνώ ὅτου ὁ πολυμήχανος υἱὸς τῆς Αφροδίτης τὴν νικᾷ καὶ τὴν παραδίδει εἰς τὸν ἀνδρείοτατὸν τῶν Φράγκων τὸν Renaud. Ἔνων τὸν εἶχε προσεκλήσει μὲ τὰ μάγια τῆς εἰς τοὺς κήπους τῆς καὶ τὸν εἶχε ἀποκοιμίσει μὲ μυστηριώδη φύλτρα διὰ νά τὸν φυνέψῃ, ἡ δόρατα μάγισσα τὸν ἔρωτενεται καὶ τὸν φέρει εἰς τὰ πολυνέλγητρά της ἐνδιατήματα, μέσα δὲ εἰς τοὺς ἀπαλούς τῆς κόλπους λησμονεῖ ὁ ἥρως καὶ πατοίδα καὶ συντρόφους καὶ μάχας ἀλλὰ δύν του συμπτολεμισταὶ κατορθώνουν νά διασπάσουν τοὺς μαγικοὺς φραγμοὺς ποῦ τὸν χωρίζουν ἀπὸ τὸν κόδσμον ἀμά τους βλέπῃ ὁ Renaud ἐνύμεται ὅλα δόσ ἐγκατέλειται αἱ ἵκεσίαι τῆς Ἀρμίδας δὲν ἰσχύουν νά τὸν μετατείσουν ἄλλῃ ἔκφράσει τὴν λύπην τοῦ χωρισμοῦ μὲ σπαραξιαρδίους ἀποχαιρετισμούς, ἀναλαμβάνων δὲ τὴν ἀσπίδα καὶ τὸ δόρυ τρέχει πάλιν πρὸς τὰς μάχας. Ἡ Ἀρμίδα μὴ δυναμένη νά ἐπιζήσῃ τοῦ χωρισμοῦ, χάνεται μὲ τὴν δύναμιν τῆς μαγείας καὶ ἔξαφαντεσται εἰς τὰς φλόγας. Αὕτη τὸ ἐπεισόδιον ἔχοντας μεταστήσεις τὸν ὄντα τοῦ οὐρανοῦ εἰς τὴν Γαλλικὴν Κωμῳδίαν θὰ ἐσταμάτα εἰς τὸ γείσον τῆς αἰθουσῆς ἀπεδείχθησαν ἀβάσιμοι· βεβαίως δὲ εἰς τοῦτο κυρίως συντελέσει τὸ σπάνιον τῆς τάλαντον, ἀποδούσης ἓπει τὰς καλλιτεχνικὰς πτυχὰς τοῦ παλλελένου τῆς μαδύνος ὅλον τὸ σεμνὸν μεγαλεῖον τῆς ἥρωικῆς ἐν τῇ ἀγάπῃ παρθένου. Εἰς τὸ τέλος δὲ ἡ ἐμφάνισις τοῦ Μουσετή Sully ὡς Οιδίποδος, ὅταν τυφλὸς προσπαθῇ νά ἀναγνωρίσῃ ψηλαφῶν τὰ πτώματα τῶν διττῶν ἀδελφῶν

κτόνων, ἔκορύφωσε τὸν φόβον καὶ τὸν ἔλεον, συνοψίσασα εἰς τραγικὴν εἰκόνα δὲν τὴν φρίκην τοῦ ἀπαισιού γένους τῶν Λαοβδακιδῶν.

ION

ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΖΩΗ

ΘΕΑΤΡΟΝ « ΝΕΑΠΟΛΕΩΣ »: Τὸ Στοιχειωμένο Σπιτί, καμψδία ἔμμετρος εἰς πράξεις τρεῖς, ὑπὸ Πολιβίου Δημητρακοπούλου:— Βούλγαροι καὶ Μακεδόνες, ἐθνῶν δρᾶμα εἰς πρόξεις τρεῖς, ὑπὸ Ἀγγέλου Τσαΐγρα.

ΕΙΧΑΜΕΝ ἐπιτέλους καὶ δύο πρωτότυπα ἔργα. Καὶ ἀναγγέλλονται ἀκόμη δύο. Καὶ ἵσως ἔσφυτρῷσθαι καὶ κανενὶ ἄλλῳ... "Ε! πέντε νέα ἔργα εἰς μίαν περίδον ἢ δύοις ἐξ ἀρχῆς ἐχαρακτήρισθαι ὡς στεῖοι, δὲν είνε τολμάγια, καὶ πρέπει νὰ είμενα εὐχαριστημένοι δ-πως μὲ τὸ χαλάρα, εἰς τὴν ἀναβούσιαν.

Ο κ. Δημητρακόπουλος είνε γούνιδες είς τὸ ἔπα-
κρον. Γράφει καὶ δίδει, κάθε καλοκαιρὶ τακτικά, δύο
ἔργα τὸ διλγώτερον. Τὸ μόνον πακὸν είνε διτὶ δὲν
ἀποβλέπει τόσον εἰς τὴν δόξαν ὅσον εἰς τὰ ποσοστά.¹
Ἔσαρνα τὸ «Στοιχειωμένο Σπίτι» ποὺ ἔδωσεν ἐφέ-
τος, νομίζω διτὶ δὲν προσθέτει τίποτε γενναῖον εἰς
τὴν ἀξίαν λόγου παραγωγῆν του καὶ δὲν ἵκανοποιεί
διόλου τὴν φιλοτιμίαν του ὡς συγγραφέως. Θά τον
ἴκανοποιήσῃ τουλάχιστον ὡς ἐπιχειρηματίαν; Ἀμφι-
βάλλω. Τὸ ποσοστά είνε τόσον ἀερόδη, καὶ τόσον με-
τρημέναι αἱ παραστάσεις που εἰμιτορεὶ νά κάμη ἔδω καὶ
τὸ πλέον κοσμαγάπτητον ἔργον! Ἐννοῶ νά γράψῃ κανεὶς
ὅ, τι καὶ διποτείς τύχη χωρὶς ἥδονήν, καὶ νά λέγῃ δι-
καιολογούμενος «ἔγω γράψω γιά παράδεις». Άλλα καὶ
τὰ κέρδη του νάξησον αὐτήν τὴν μεγάλην θυσίαν!
Άλλως ὑπάρχουν ἐπιχειρήσεις, μὲ τὰς διποιας εἰμιτο-
ρεὶ κανεὶς νά κερδίζῃ ἀσυγκρίτως περισσότερα, χω-
ρὶς νά ἐλαττόνη τὸν ἑαυτὸν του, χωρὶς νά τατεινόνη
τὴν τέχνην του, καὶ χωρὶς νά διαφέρῃ, ἔκουσινά
ἢ ἀκουσιώς, τὴν καλαισθησίαν τοῦ κόσμου.

Δύο ζεῦγα, την καλαθούμενα του κοσμού.
Δύο ζεῦγα ἔδραστων, διά νά διευκολύνουν τὰς συνεντεύξεις των, καταφεύγουν εἰς μέσον, σύνθητες ἄλλοτε εἰς τὰς Ἀθήνας, ἵτοι εἰς τὸν λιθοβολισμὸν τῆς οἰκίας, ὃ διποτὸς φαίνεται υπερφυσικός καὶ ἀποδίδεται εἰς τὰ πνεύματα.
Οἱ οἰκοδεσπότης εἰλε πνευματιστῆς — ἀναφέρει δηλαδὴ τὸν Ἄλλαν Καρδέκ καὶ τὸν Κρούν, — καὶ δὲν ὑποπτεύει καμμίαν συμπαγήν¹ Ἡ αστυνομία ὅμως, ἡ διποτὰ τόσον δλίγον γνωφίζει τὸν Ἄλλαν Καρδέκ ὥστε τὸν... καλεῖ ὡς μάρτυρα, ἀνακαλύπτει τοὺς ἐχωτεμένους λιθοβόλους, οἱ διποτοὶ εἰς τὸ τέλος ὑπαγορεύονται.

Αυτή είνε ή φάρσα. Πρέπει να δημολογήσωμεν ότι η υπόθεσίς της είνε καλά ἔξευφημενή. ότι ἔχει τὴν βάσιν ἀλληθινή και χαρακτηριστικήν. Είνε δηλαδή φάρσα ἀθηναϊκή. "Άλλ' ἀναπτύσσεται ἀδεξιώς. Ή ἀνάκρισις τῆς δευτέρας πράξεως, μὲ τὰ τραγικά ἐνὸς ἀστυνόμου καὶ μὲ τὰ ἀστεῖα ἐνὸς ζακυνθίνου ὑπηρέτου — ἀτελέστατα χαρακτηρισμένου, — εἶνε ἵσως ή καλλιτέρα τῆς σκηνῆς. Ο μῦθος μόλις ὑποτυπούται, πλοκὴ δὲ και λύσις ὑπάρχουν αἱ στοιχειώδεις, ἀνει ἀρκετῶν ἐπεισοδίων και εφθιών εὐρημάτων. Οι στίχοι ρέουν μονότονοι, φλύαροι μὲ τὸν κοινότερον κ' εὐκολώτερον τρόπον. "Άλλο δὲν ζητεῖ δι συγγραφένυς, παρόλα νὰ λέγῃ παράξενα, ἀστεῖα και λογοταίγνια. Αλλά τόσον τὸ πενεδμά τον ὅσον και ή δρᾶσις του θὰ ἥρμοζαν μᾶλλον εἰς θέατρον Νευροστάστων. Και ή φάρσα αὐτή, δπως αἱ περισσότεραι τῶν δημοφιλῶν συγγραφέων, είνε ἔνας ἐγγράμματος, ἔνας στοφός Καραγκιοζῆς, ἀλλ' διλγάτερος ἔξυπνος και λιποτελεῖς μάτιαστας τοποθετήσας την τοποθεσίαν της.

Τὸ ἔογον ἐπαίχθη καλά. Ο Σανιώρος δὲ ἔξοικος με-

μικός μὲ τοὺς ἀπαραμίλλους μορφασμούς, τὸ ἔκαμενάρρεσση καὶ εἰς ἐκείνους ἀκόμη, οἱ δόποι δὲν ὑποφέρουν αὐτὸν τοῦ εἰδους τὰς ἀστειότητας. Καὶ εἶχεν ἐπιτυχίαν μεγάλην, δῶπος δὲλα τὰ σκηνικά ἔργα τοῦ κ. Δημητρακοπούλου.

* *

Ο. Ζ. Τανάγρας είνε ό συγγραφεὺς τῶν «Σπογγαλιέων τοῦ Αἰγαίου». Μοῦ ἥρεσεν αὐτὸ τὸ βιβλίον καὶ μοῦ ὑπεσχέθη πολλὰ, καλλίτερα βέβαια ἀπὸ ἔνα δρᾶμα ὡς τοὺς «Βουλγάρους καὶ Μακεδόνας». Οταν εἶδα αὐτὸ τὸ δρᾶμα, ἐπείσθην τελείως ὅτι ὑπάρχουν ἔργα κατάτερα τῶν συγγραφέων των...

Καὶ δῶμας δὲν εἶνε τόσῳ κακόν, δῶσον ἐφάντη.
Ἴσως ἀνὴρ ἐκαυματίζετο ἀπὸ τοὺς πατεριώτικους λόγους, τοὺς δοποίους ἐκφωνοῦν κάθε τόσον τὰ διάφορα πρόσωπα, θυάτεμενον ἔνα δοράμα, τὸ δοποῖον δὲν θὰ ἐπροκαλοῦντος βέβαια τόσου χειροχοτήματα, ἀλλὰ θὰ ἡτον ἀρτιώτερον, ζωντανότερον, καὶ θὰ συνεκίνει βαθύτερα ἐκείνους, τοὺς δοποίους εἰς τὸ θέατρον συγκινεῖ ἡ ἴδεα τῆς Πατριόδος ὅχι ὅταν παρουσιάζεται μὲν μεγάλα λόγια, ἀλλὰ ὅταν ὑποβάλλεται μὲ τέχνην. Ὁπωδήποτε θὰ ἥτο ἀνάγκη καὶ κάποιας ἀλληλογιῶν ἐπεξεγασίας, δυνηκολωτέρας, διὰ νὰ φανοῦν καθαρότερο τὰ πρόσωπα καὶ τὰ πράγματα πλέον ἔκτυπα, πλέον ἔντονα, εἰς ἀνάγλυφον τὸ δοποῖον τώρα δὲν φαίνεται βαθειά δουλευμένον.

Ο Γιοβάντσος είνε, νομίζεται τουλάχιστον, – Βούλγαρος. Αγαπᾷ τὴν Ἐλέγκω, τὴν κόρην τοῦ Ἑλλήνος προφόριτον Τὸν ἀγάπατ καὶ αὐτῆ, ἀλλ' ὅταν τὸν βλέπῃ νὰ φεύγῃ μὲ τοὺς κομιτατῆδης, ἔχθρον τῆς πατρίδος της, τὸν μισεῖ καὶ τὴν ἀπαγνεῖται. Οὐ Γιοβάντσος ἀποφασίζει νὰ τὴν ἀπαγάγῃ. Κατέρχεται μὲ τοὺς συντρόφους του ἀπὸ τὰ βουνά εἰς τὸ χωρίον καὶ πυρολεῖ καὶ φονεύει. Εἰς τὴν συμπλοκήν πίπτει καὶ ἡ Ἐλέγκω. Άλλα μετὰ τόσα ἐγκλήματα, φρικτή περιμένει τὸν Γιοβάντσον ἀπόκαλύψεις καὶ τιμορία: Δὲν είνε βούλγαρος, είνε Ἑλλην. Αποθνήσκουσα ἡ ἀμάρτωλη μητέρα του, ἔξομοιογείται ὅτι είνε νιός ενὸς ιατρού, τὸν δόπον ἀρχιβίσκοπος πρὸ δὲ λίγων ἡμερῶν ἡ συμμορία του Γιοβάντσου ἐθανάτωσε μετὰ βασάνων. Καὶ ὁ Γιοβάντσος παραφοροῦει

Νομίζετε ότι μὲ αὐτήν τὴν ὑπόθεσιν δὲν ἡμποροῦσε νὰ γίνη ἔνα εἴμασφρον δῷμα, συγκινητικόν, ἀληθινόν, ἥθογραφικὸν καὶ . . . πατριωτικόν; 'Ἄλλ' ὁ κ. Τανάγρας ἀπέβλεψε μᾶλλον εἰς τὸ τελευταῖον τοῦτο κ' ἐχαλάρωσε τὴν δρᾶστιν του καὶ κατέστρεψε τὴν τέχνην του μὲ ὄφορικὴν σύλλαλητηρίων. Εἰς ἀποξημώσιν ὅμως πρέπει νὰ τὸ ὄμολογήσωμεν, ἐδρεψεν ἀρέθονα κειροκροτήματα ἔστω καὶ ἀπὸ ἔκεινα, τὰ ὅποια ὡς καλλιτεχνῆς δὲν ἔπεσε νὰ ἐπιζητησῃ. Δὲν θέλω νὰ εἰπω μὲ τοῦτο — μὴ μὲ παρεξηγήστε, — ὅτι ἔνας καλλιτέχνης δὲν εἰμπορεῖ νὰ εἰνε καὶ πατριώτης, καὶ ὅτι ἔνα δῷμα δὲν εἰμπορεῖ νὰ εἰνε καὶ πατριώτης τικόν "Οχι, ἀπεναντίας θέλω νὰ εἰπω, διτὶ ἔνα δῷμα πατριωτικόν, ὃσον τεχνικῶτερον καὶ ὡδιάστερον εἶνε, τόσον καὶ πατοιωτικῶτερον!"

Διὰ τὴν γλώσσαν δὲν εἰμοῦδον νὰ εἴπω τίποτε. Μου
έφανη στερημένη παντὸς χρώματος ἀλλὰ φρούδη
μήπως τὴν ἔχαλυσαν καὶ οἱ ήθοποιοί, κακοσυνειδη-
σμένοι δέ τις εἶνε νὰ μεταχειρίζωνται πάντοτε εἰς τὰ
δούλαματα ἐλλήνικούρες .

Θαυμασίως ὠραία υπεδύνθη τὸν Γιοβάντσον ὁ Τα-
βουλάρης. Παρουσίασε μίαν ἵσχυράν μαρφῆν καὶ μό-
νος αὐτὸς ἀνεπλήρωσεν ὅλα τὰ κάσματα. Οἱ Τανά-
γρες πρέπει νὰ θεωρήται πολὺ εὐτυχῆς διτὶ τὸν πρῶ-
τον φόλον τοῦ πρώτου δράματος του ἐπιταξεν ὁ ἔξο-
χώτερος τῶν ἑλλήνων ἡθοποιῶν, — ἡθοποιὸς πράγ-
ματι μεγάλος.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

Υ. Γ. Είδα είς μερικὰς ἐφημερίδας νὰ κοίνεται τὸ

ἔργον τοῦ καὶ Τανάγρα καὶ ὑπὸ ἐποψιν διπλωματικῆν. Ὁμοιογῷ δὲ εἶμαι ὅλως ἀκατάλληλος νὰ ἐπιχειρήσω τοιαύτην κρίσιν.

Eq. E.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

Σταθμὸς κοινούσου λευτικῆς ἐξελίξεως. — Τὰ νέα νομοθετήματα. — Αἱ ἀτέλειαι τῆς Συμβάσεως. — Ο δασμὸς τοῦ σίτου. — Προϋπολογισμὸς χωρὶς παννυχίδας. — Νέα κοινούσου λευτικὰ ἥθη.

Η σύνοδος τῆς Βουλῆς ἐλήξει τὴν φορὰν αὐτὴν μὲ
δὲ λίγας συζητήσεις καὶ πολλὴν νομοθετικὴν ἔρ-
γασίαν. Ἐκριθῆ καὶ δύναται πραγματικῶς νὰ θεω-
ρηθῇ ἡ σύνοδος αὐτὴ ὡς στάσιμὸς εἰς τὴν πολιτεια-
κήν καὶ κοινοβούλευτικήν ἐξέλιξιν τῆς νεωτέρας Ἐλ-
λάδος. Δέν θεωροῦμεν δὲτι καθ' ὑπέρην ἡ ἐπιτελεσθεῖσα
νομοθετικὴ ἔργασία δύναται νὰ ἐμπνεύσῃ τὰ συνα-
θήματα ταῦτα. ὁ τρόπος δῆμως κατὰ τὸν ὅποιον ἐπο-
λιτεύθη ἡ νέα Κυβέρνησις, ἡ συναίσθησις τῆς εὐθύ-
νης, τὸ σθένος, ἡ ἔξαρσις τῆς ἰδέας τοῦ Κράτους ἡ
ἀπεριφράστος εὐλικόνεια, ἡ ἀντιτίλψις τοῦ κοινοβου-
λευτικοῦ ἀνταγωνισμοῦ, ἐν τινι μέτρῳ καὶ αὐτῇ ἡ
βιαιότης ἐν τῇ ἀμύνῃ δίδουν ὑπόσχεσιν ἐντόνου, νέον
καὶ ὑγιοῦς δημοσίου βίου.

Τά σπουδαιότερα νομοθετήματα της πρώτης αυτής συνόδου δὲν σύρουν τὴν ἀνεπιφύλακτον ἐπιδοκιμασίαν μας. Οὕτε τὴν ψηφισθένταν Σύμβασιν τῆς Εὐναίας Διαχειρίσεων προσδούμενην ἀριόταν νομοθετήμα, οὕτε τὸν πρόσθετον εἰσαγωγικὸν δασμὸν ἔτι τοῦ στοτὸν ἐπικροτοῦμεν. Ως πρὸς τὴν σύμβασιν περὶ σταφίδος ἡ Βουλὴ ἀληθῶς εὑρέθη ὑπὸ πίεσιν καὶ κατὰ καθιερωθὲν προηγουμένον ὅφειλε νὰ λάβῃ ἐν μέτρον. Όλα τὰ μέχρι τοῦδε ὑπὸ τύπου προσωρινότητος ἡγενέστα μέτρα ἀπέτυχαν καὶ ἀπέληξαν μόνον πρὸς βλάβην τοῦ Δημοσίου. Οριστικὸν μέτρον εὔστοχον καὶ ἐπιτυχὲς θὰ ἡδύνατο νὰ ληφθῇ μόνον ἐὰν ἡ ἀτομικὴ πρωτοβουλία ἡτο περισσότερον ὁργανωμένη, ἐὰν τὸ πνεῦμα τῆς συνεργασίας ἡτο ἀνεπτυγμένον, ἐὰν τὸ αἰσθητήριον καινοτομῆς ἀλληλεγγύης τοῦ περισσότερον διαδεδομένον καὶ ὁ καθόλου κοινωνικὸς ὁργανισμὸς τελειότερος. Τότε οἱ παραγωγοὶ ἡδύναντο νὰ ἀπαρτίσουν τὴν προστατευτικὴν ἔνωσιν ἡ δοπία θὰ ἔξηστραλιζε πρὸς τὰ ἀποκλειστικῶν συμφέρον αὐτῶν τὴν τύχην τῆς σταφίδος. Ἐφ' ὅσον δῶμας εἰς τὴν ἐπικείοντιν εἰσέρχεται τὸ κεφάλαιον ὃς κραταῖ δύναμις πρὸς ἐπιτέλεσιν τοῦ σκοποῦ, εἶναι ἐπόμενον ὅτι τὸ κεφάλαιον θὰ ἀπαιτήσῃ τὴν μερίδα τοῦ Λέοντος. Δὲν κρίνουμεν βεβαίως τὰ πράγματα ὥπερ τῆς στεγῆς ἀντιλήψεως ἂν θὰ πραγματοποιήσῃ κέρδη ἡ Ἔταιριά. Ἀπεναντίας μάλιστα συμφωνώτερον είναι μὲ τὴν ἀνακούφισιν τῶν σταφιδοπαραγωγῶν νὰ συμπεσῇ καὶ μέγα κέρδος καὶ μέγιστον κέρδος ὑπὲρ τῆς Ἔταιριάς. Τὰ πράγματα δέονταν νὰ κριθοῦν ἀπὸ ἀλλης ἀπόγεως, ἐὰν δηλαδὴ καταστῇ δυνατὸν νὰ τακτοποιηθῇ ἡ ἐμπορία τῆς σταφίδος εἰς τρόπον ὅπειτε ἡ τιμὴ αυτῆς εἰς μὲν τὸν τόπον τῆς παραγωγῆς νὰ ἀνέλθῃ, εἰς τὴν ἄγοραν δὲ τὴν λιανικῆς καταναλώσεως νὰ δια-

τηρηθῆναι ἡ ἐλαττωθῆναι, ὥστε νὰ δημιουργηθοῦν σταθερῶς εὐνοϊκαὶ συνθήκαι νέπερ τῆς παραγωγῆς καὶ τοῦ ἐμπορίου τῆς σταφίδος. Ή ψυχισθεῖσα σύμβασις διάλογος πολυπλόκου ὁργανωμένου τὸν ὅποιον ἔχασθιστῇ καὶ διὰ τοῦ κανονισμοῦ ὅχι σταθερῶν καὶ παγίων ἀλλὰ ἐλαχίστουν ὅριον τιμῶν, ὅγνωστον πᾶς θάλαττος καὶ ποιαν ἐπίδειξιν θάλασσην. Δύναται δομως νὰ λεχθῇ μετά της πεποιθήσεως ὅτι ἡ σχετικὴ ἐπιτυχία της ἔξαστοταῖ ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς καὶ ἐκ τοῦ βαθμοῦ τῆς καλῆς πίστεως καὶ τῆς πορθυμάτως τὴν ὅποιαν οἱ

ίδρουται θὰ ἐπιδείξουν ἀποφεύγοντες νὰ ὁχυρωθοῦν
ὅπισθεν ἔλαττωμάτων ἢ ἀτελειῶν τῆς διατυπώσεως
τῆς συμβάσεως. Ή Κυβέρνησις διὰ τοῦτο δέον νὰ
συγκεντρώσῃ τὴν προσοχὴν ἀντῆς εἰς τὴν ἔγκατ-
στασιν τοῦ ὅργανισμοῦ τῆς ἑνίας διαχειρίσεως, διότι
ἐκ τῶν λεπτομερειῶν τούτου δύναται ἵσως νὰ ἔξασφα-
λισθῇ κατά τὸ μᾶλλον καὶ ἡπτὸν προστασίᾳ τοῦ προϊ-
όντος καὶ ἀνακούφισις τῶν παραγωγῶν.

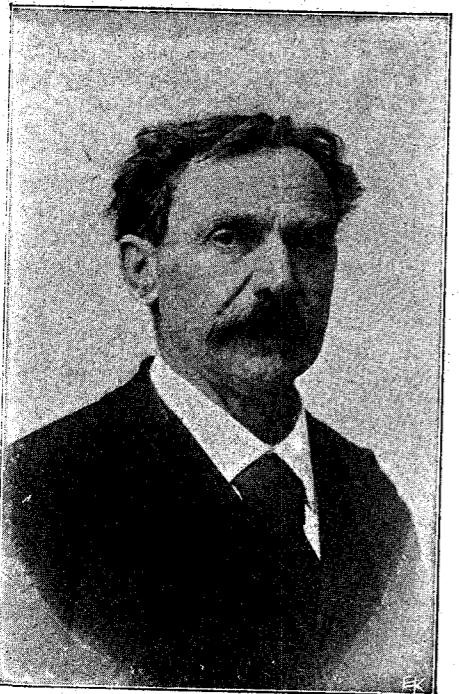
Τὸ ἔτεον τὸν νομοθετικὸν μέτρον ἡ ἐπιβολὴ προσθέτου δασμοῦ εἰσαγωγῆς ἐπὶ τοῦ σίτου, ὃς μέτρον προστατευτικόν, εὐρίσκει ήμᾶς δυσμενῶς ἐπικριτάς Ὁ κ. Ράλλης ἐπανειλημμένως ἐτόνως, ὅτι τὸ μέτρον εἰνεκαθαρῷ προστατεύτικόν. 'Αλλ' ἔρωτικῶν: Ποιάνη ἄλλην προστασίαν ἥδυνατο νάρξισση ἡ παραγωγή τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τὴν ἐλαφρότητα τοῦ ἐγγείου φόρου; Ἡ ἀξία τῆς ἑτησίας παραγωγῆς τῆς σταφίδος ἀνέρχεται εἰς 30-35 ἑκατομμύρια δραχμαῖς καὶ τὸ κράτος εἰσέπειται 5 ἑκατομμύρια δραχμαῖς πλὴν τῆς παρακρατησεώς Ἡ ἀξία τοῦ ἑτησίου παραγομένου σίτου ἀνέρχεται εἰς 95 ἑκατομμύρια δραχμαῖς καὶ τὸ Κράτος δια τοῦ φόρου τῶν ἀριτριώντων κτηνῶν δὲν εἰσπράττει σωστὰ 2 ἑκατομμύρια. Ἐνῷ ὅτε ἰσχυεν διφόροις τῆς δεκάτης καὶ προτονοῦ προσαρτηθῆν ἡ Θεσσαλία, φόρος κατὰ τὰ ἔτη 1878 καὶ 1879. εἰσέπραττεν ὡς φόρους τοῦ σίτου 4 500,000 δραχμάς! Ἐχρειάζετο καὶ ἄλλη λουτόν προστασία τῆς σιταπαραγωγῆς Ἡμεῖς θὰ ἐκηρυξούσμεθα ὑπὲρ τοῦ δασμοῦ ἐπὶ τοῦ εισαγομένου σίτου ἕάν συνεδυάζετο τὸ μέτρον τούτο, ὃς ἐπρεπε νὰ συνδυασθῇ, μὲ μεταρρύθμισιν τῆς ἐγγείου φορολογίας, δῆστε καὶ τὸ ἔσοδον τοῦ κράτους νὰ αὐξηθῇ καὶ δικαιαιούσῃ ἐν τῇ κατανομῇ τῆς ἐγγείου φορολογίας νὰ ὑπάρξῃ.

Διά τα τρωτά αύτά της ἐπιτελεσθείστς νομοθετικῆς ἐργασίας ενδισκομεν οὗτοι ή ληξασα σύνοδος τῆς Βουλῆς, εἰς ποιὸν νομοθετικῆς ὑλῆς. δὲν παρουσιάζεις τίποτε τὸ γενναῖον νεωτεριστικόν. 'Αλλ' εἴδομεν ὅμως κακὸν καὶ αὐτὴν Κυβέρνησιν σύνεναρα, ἀναλαμβάνονταν πρωτοβουλίαν καὶ ἐπομένως ἀναλαμβάνονταν εὐθύνας. Κυβέρνησις ἐπιτίχησαν καὶ ἐπιτυγχάνονταν πλήττουσαν καὶ βαθύζουσαν, παλαιόνταν καὶ νικηφόραν. Τὸ σταφιδικὸν ζήτημα ἀπτησχόλησεν ἀκάρπως πολλὰς ἔκπτωσιν τῶν συνεδριάσεων τῆς Βουλῆς καὶ ἐλύθη εἰς τέσσαρας ἔως πέντε συνεδριάσεις. Ό προϋπολογισμός ἀπησχόλει ἐπὶ ήμερον κύτια ἀδιακόπως τὴν Βουλῆν καὶ ἔδιδεν ἀφορμὴν εἰς φλυαρίαν ἀπερίγραπτον καὶ βλέπομεν νὰ φρίζεται χωρὶς παννυχίδας καὶ χωρὶς ἔκστασιες λόγων. Παρακολούθουμεν τέλος μετόπι συναυτήματος ζωηρᾶς χαρᾶς ἀντίταλον βουλευτηρίας ἐγκωμιάζοντα τὸν Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως, ἥργε την κραταιοῦ κόμματος προτείνοντα, ἐκδήλωσιν εὐχάριστηριών πρὸς ἀντίταλον Πρόεδρον τῆς Βουλῆς, καὶ Πρωθυπουργὸν ἐκφράζοντα ἀπό τοῦ βήματος εὐχαριστίας πρὸς τὸν ἥγετόν της μειονοψηφίας καὶ τεινόντος ἐν τέλει πρὸς αὐτὸν χεῖρα εὐγνώμονα καὶ φιλικήν, ὑπὸ τοῦ χειροκροτήματα ὀμματοτέρων τῶν πετρέγυων. Δέν δυνάμενα εἰμὶ νὰ ὅμοιογνωμεν ὅτι σύνοδος Βουλῆς ενδισκομένη ὑπὸ πτίσεων δεινῶν περιστάσεων καὶ οὕτας ἐργαλομένη καὶ τοιούτας ἀρχὰς συμπράξεως ὑπὲπι τοῦ κοινοῦ καλοῦ ἐγκαινιάζουσα ἐμπνέει εἰς πάντας ἐλπίδας αἰσιοδόξους καὶ ἀποκαθιστᾶ τὴν πεποιθήσιν εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ Κράτους καὶ εἰς τὰς δυνάμεις τῆς γνώσας.

АГРИППАΣ

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΕΧΝΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΙΣ τὸ Τόκιο ἔξεδόθησαν εἰς ἓν τόμον Τραγού δια Αὐτοκρατορικά. Ο τόμος περιλαμβάνει ποιή

**Ο νέος πρωθυπουργός κ. Δ. Ράλλης.*

ματα τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ιαπωνίας, τῆς αὐτοκρατέρας καὶ τῶν ἄλλων μελῶν τῆς αὐτοκρατορικῆς οἰκογενείας. Εἰς τὴν Ιαπωνίαν οἱ αὐτοκράτορες ποιηταὶ δὲ εἶναι τὰ νέαν. Αὗτός ὁ ἰδρυτής τῆς ιαπωνικῆς μοναρχίας Ζύμουν Τέννο, ὁ ποῖος ἐβασιλεύει τὸν ζῶν αἰώνα π. Χ. ἔγραφε θυρίων ψόματα ὁδηγῶν τὸν στρατόν του εἰς τὸ πεδίον τῆς μάχης Τὸ γενικὸν ποίημα ἀποτελεῖται γενικῶς ἀπό ὅλιγους στίχους, συνήθως πολὺ μικρούς, ὀνομαζόμενον τάγκα. Οταν τὸ ποίημα εἶναι μεγάλο ὀνομάζεται τάγα-ούρα. Ἰδού δὲ λίγα τάγκα τοῦ αὐτοκράτορος ἀπὸ τὸν ἐν λόγῳ τόμον :

"Οταν κινητῷ ὁ ἔχθρος, κάμε τὸ χρέος σου πρὸς τὴν πατρίδα καὶ κινύπα μὲ δῆλη σου τὴν δύναμι. μὴ λη-
μονῆς ὅμως ὅτι πρέπει καὶ νὰ τὸν ἀναπάς

Τὰ δὲ ληρὸν κονυμόπια μὲ τὸ ἐλαφρὸν πέταιμά τους σφυρίζουν καὶ ταράττουν τὴν ἔρεμες καὶ ἄνηνες νύχτες μον. Στὸ στρατόπεδο, πόσο μεγάλα εἶναι τὰ βάσανα πονταράττουν τὸν ὑπρετὸν στρατιωτῶν μον.

"Οοι ἔφυγαν, ὅτα τὰ παλληκάρια ἐπῆγαν στὸν κήπο τοῦ πολέμου. Στὰ κτήματα καὶ στοὺς ἄγρους μόνον οἱ γεροί μένουν γιὰ νὰ δειπνήσουν αὐτοῖς.

Ίδού καὶ ἔγα τάχικα τῆς αὐτοκεφαλίας.

Τὸ πεδίκο εἶναι πάντα πράσινο καὶ πάντα πράσινη εἶναι ἡ πίστις ποῦ ἐνόψει τοὺς υπερβογήτας μὲ τοὺς ὑπηκόους.

ΕΠΙΣΤΗΜΗ
ΜΙΑ ἐπιστημονική προσωπικότης ἀπέθανε τὴν
21]⁴ Ιουλίου, δὲ Ελισαῖος Ρεκλῆς γεωγράφος.

Τὴν γεωγραφίαν ἐμελέτησε δχι μόνον χωρογραφικῶς ἐθνογραφικῶς ἀλλ ὑψηλότερον πολύ. σχετίζων αὐτὴν μὲ τὴν ἔξιλην τῆς φύσεως καὶ τὴν ιστορίαν τοῦ οἰνοθύπου ἐπὶ τῆς γῆς Προϊόν τῆς μελέτης αὐτῆς ἦτο μέρα του ἔργου Νέα Παγκόδιον Γεωγραφίᾳ ἥ δοπιά σχισε νά ἐκδέσειν εἰς τόμους ἀπὸ τοῦ 1875 ἕως τὸ 1891 καὶ ἡ δοπιά δχι μόνον διατίθεται ὡς ἔργον ἐπιτημονικῶν ἀλλὰ καὶ φιλολογικῶν κατέχει ἔξεχουσαν ἐσόν εἰς τὰ γαλλικὰ γράμματα Τάς μελέτας του ἔξη-
ολούσθη κατόπιν χωρὶς ὅμως νά προφθάσῃ νά ἔκ-
ώση νεώτερα ἔργα του τά δοπιά ἀφήκε ήμιτελή. Ο
Ἐκκλινός ἐγεννήθη τὸ 1830 εἰς τὴν Ζιόντ.

ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ

ΕΙΣ τὴν τελευταίαν ἔκθεσιν τῆς Royal Academy τοῦ Λονδίνου ἔξετέθη μία προσωπογραφία τοῦ κεὶ διαμένοντος γνωστοῦ εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῶν Παναθηναίων¹ ζωγράφου κ. Γ. Ροϊλοῦ. Τὰ ἄγγεια
νύλλα ἀναφέρουν ως πολὺ καλὸν τὸ ἔργον τοῦ κ. Ροϊλοῦ. Εἰς τὸ Guardian ὁ κ. Walter Armstrong γράφει τὸ λέξει : « Μία μικρὰ προσωπογραφία τοῦ κ. Γεωργίου Ροϊλοῦ παριστά τὸν γλύπτην κ. Ι. Γκοκόμπιτ εἰς τὸ ἔργαστηριόν του. Ἐάν ὁ κ. Ροϊλός είναι νέος, θά
λινή πιθανώς συχνά λόγος περὶ αὐτοῦ εἰς τὸ μέλον, διότι ἡ προσωπογραφία αὐτὴ είναι ἐν ἀπό τὰ
αλλιτέα ἔκθεματα τῆς Ἀκαδημίας, ἐν ὀρισμένῳ
έτοφ. Ἡ εἰκὼν είνει καλὴ καὶ ἐνέχει λεπτὴν αἰ-
θησιν χρώματος καὶ τόνων. »

ΠΕΘΑΝΕ πρὸ δὲ ημερῶν ὁ γάλλος ζωγράφος Ἰωάννης Ἰάκωβος Ἐννερός Περὶ τοῦ Ἐννεροῦ ἔγραφε τὸ δὲ Σουλλύ-Προιστόριον ὃτι αἱ μορφαὶ τοῦ εἶναι τόπον πλαστικαὶ, ὅπεις ἡμποροῦν νάρχησιμεύσουν ὡς οὐαὶ μοδέλα δὲ ἔνα γῆλύπτην. Τὰ ἔχα τοῦ Ἐννεροῦ ακρινοῦνται διὰ τὸ σχέδιον καὶ τὴν λεπτότητα τῆς τελέσεως. Ἐμελέτησε πολὺν καὶ ἡγάπησε τούς ίταλοὺς ζωγράφους τῆς Ἀναγεννήσεως. Ἐξωγράφισε πάντοτε γυναικείον σῶμα μέσσα εἰς ἔνα δράμα, μὲν ίδικήν γεντιλίην καὶ σφραγίδα. Ὁ Ἐννερός ἐγένενθη τὸ 29. Ὡς «Μαγδαληνή» καὶ ὁ «Χριστός» θεωροῦνται ὁ τὰ τελειότερα ἔργα τῆς συγχρόνου γαλλικῆς ζωαγρικῆς. Ἐν ἀπὸ τὰ δραιώτερα ἔργα του εἶναι καὶ «Ἀνάγνωσις» τὴν διποίαν δημοσιεύσουμεν εἰς τὸ τεῦχος ὑπὸ

ΔΙΑΦΟΡΑ

Tὸ μνημεῖον τοῦ Γύζη εἰς τὸ Μόραχον.

Στην σελίδα 214 δημοσιεύομεν τὸ μνημεῖον τοῦ Νικολάου Γύζη, ἔργον τοῦ γερμανοῦ γλύπτου H.aderé, τὸ δόπιον ἔστισε ἡ σύζυγος τοῦ ἀποθανόντος καλλιτέχνου εἰς τὸ νεκροταφεῖον τοῦ Μονάχου. Οἱ μνημεῖον εἰναι ἀπλούστατον, διποτὲ τὸ ὀνειρευόμην ψυχὴ τοῦ Γύζη, ἡ δοπὶα τόσον ἡσθάνετο τὴν ἐλληνικὴν γορμῆν. Ὁκτώ ήμέρας πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ Γύζης, ἄρρωστος πρὸ πολλοῦ, ἦνοιξε ἔξαφνα τὰ μάτια τοῦ καὶ εἶδε τὴν ἀγαπημένην τοῦ κόρων Μαργαρίτην ὃρθην ἀκουμητημένην εἰς τὴν ὑψηλὴν θεομάστραν. Ετοι τὰ μοῦ κανέτε τὸ μνῆμα μου» τῆς εἰπε. Τὴν υπομυῖαν τοῦ αὐτῆν ἡ θέληση νὰ ἔκτελεσῃ ἡ κυρία Γύζη, ὑποβάλλοντα εἰς τὸν Γερμανὸν γλύπτην τὴν καταστολήν τοῦ ζωγράφου. Δὲ τολμῶμεν εὖ τῆς φωτογοαρίας νόν νὰ ἔκφρωμεν γνώμην περὶ τοῦ ἔργου. «Οὐλος τύτος καὶ οἱ καλλιτέχναι τοῦ Μονάχου εἴπαν διποτὲ μνημεῖον εἰναι ἀντάξιον τοῦ Γύζη καὶ ἐν ἀπόφωνούτερᾳ ἔργῳ που στολίζουν τὸ νεκροταφεῖον πόλεως. Εἰς τὰ πόδια τῆς γυναικὸς ἡ δέποις

θλιμμένη ἀκούμπτῃ δόρθι πρὸ τῆς πύλης τοῦ ἀγνώστου, σωριασμένον τὸ ἀγαπημένον πτηνόν τοῦ καλλιτέχνου, δοκιμάζεις, ἐνθυμίζει ἀκόμη μίαν πτυχὴν τῆς ζωῆς του. Τὸ μάρμαρον εἶναι τῆς Πεντέλης.

Γύρω είς τό μνημείον τούχες δλλανδικές χύνονται πάνθιμον σιγήν των, την δύοιαν γλυκαίνουν τριανταφύλλιές καὶ διπλοῖ μενεξέδες τῆς Ἀττικῆς. Καὶ πίσω ἀπὸ τὸ ἀνάγλυφον, μία ἀκαίαν ἀνοίγει μίαν σειδία τοῦ βίου του τὴν δόπιαν ἑστόλιος ποτὲ τὸ ὄρατον δένδρον μὲ τὴν χάριν καὶ τὸ ἄφωμά του. Εἰς ἔνα ἔξωκκλησι τοῦ Χαϊδαιοῦ, τὸν "Ἄγιον Γεώργιον, ποὺ τὸν κοσμὸν τοιχογραφίαιν ἐνὸς ἀλλού ἐλληνοῦ ζωγράφου, τοῦ Λύτρα, ηὐλογήθη πρὸ 23 ἐπτάν δύμασι τοῦ Γύρη μὲ τὴν Ἄρτεμιν Νάζου. Μιὰ ἀκαία, ποὺ τὴν ἐφύτεψαν τὴν ἡμέραν αὐτὴν οἱ νεόνυμφοι ἐκεῖ σιμά, ἐσκιάσεις καὶ ἴσως σκιάζει ἀκόμη τὸ δοξασμένον ὄνομα. Μὲ τὸ δένδρον αὐτὸν « κλειει τώρα μόνη στήν ξεντητεά » λιχάρα τοῦ καλλιτέχνου « τὴν ώραίαν ἐκείνην ζωήν ».

ΕΙΣ τὸ ἐπιποδόμιον τοῦ Λονδίνου ἐπιδεικνύνται οἱ πρῶτοι Πυγμαῖοι, τοὺς ὅποιούς ἔφεραν τελευταίως ἀπὸ τὰ δάση τῆς Κεντρικῆς ’φρικῆς. ’Οταν ἀπέτιβάσθησαν, ἥρχισαν νὰ χορεύουν εὐθυμοῦ, τέσσαρες ὄνδρες μαζὶ, καὶ δύο γυναικες μαζὶ. ’Η μία ἀπὸ τὰς γυναικας, ἀφοτεῖται ήλικιωμένη καὶ ἀσχημη, εἶναι 35 - 40 ἑτῶν. ’Η ἄλλη, ἡ ὅποια ὄνομαζεται Κορρίγη, εἶναι πολὺ νέα καὶ θεωρεῖται ἀπὸ τοὺς συντρόφους της πολὺ ὁδαία. Οἱ ἄνδρες καπνίζουν. ’Ἐμαυλον νὰ πλύνωνται. Τὸ οἰνόπνευμα τὸ δγνοῦν. Τὸ δγνωμα τῆς κολόνιας τοὺς φοβίζει. ’Αλλὰ καὶ πολλὰ ἄλλα πράγματα φοβοῦνται, τὸ ἀνοί, τὴν γάταν καὶ ἄλλα ζῶα ἀγνωστα εἰς αὐτούς. ’Αγαποῦν τὴν σοκολάταν καὶ τὰ κοσμήματα τὰ χορήματα τὰ περιφρονοῦν. ’Ενας ἔξ αὐτῶν, ὁ Μάγνη, εἰς τὸν ὅποιον ἔδωκαν μισήν λίραν, τὴν ἐκύτταξε μὲ προσοχὴν καὶ τὴν ἐπέταξε πειωδούντικώς.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

Ιεροτελεστήρια:

¹Απὸ τὴν σειρὰν «Προφῆται τοῦ ἀνθρωπισμοῦ» τὴν δημοσιευμένην εἰς τὴν «Ἐρευναν», μεταφέρομεν ἀπόστασια ἀπορῶν τὸν Λουδοβίκον Κορνάρον.

«Ανήκειν είς μεγάλην ἑνετικὴν οἰκογένειαν πολλὰ μέλη ἔξελέγησαν δόγια τῆς Βενετίας κατὰ διαφόρους ἐποχὰς καὶ ἐσυγγένευεν ἵσως μὲ τὸν Κρῆτα Βικέντιον Κορνάρον τὸν ποιητὴν τοῦ Ἐρωτοκρίτου». Ὡτο πασιγνωστος ὡς διάγρων βίον πολυτελείας, πολυφραγμίας, πολυτοσίας καὶ καληδονίας. Η κρᾶσις ἡ θεοτοκία καὶ ἀντεῖνε κατὰ πάσις κατανοήσεως, ἄλλα

Τὸ ἀγοράκι μου, διηγεῖται ἡ συγγραφεύς, 4 ἐτῶν ἀγαποῦσε πολὺ τὰ σταφύλια. Οἱ χωρικοὶ τοῦ ἔδιδαν πάντοτε ἄφθονα ἔγγνωμες δτὶ αὐτὸν μὲν δυσαρεστεῖ καὶ τοὺς ἔλεγε νά τοῦ δίδουν ἀπόρα σταφύλια, διότι ἐσκέπτετο δτὶ τὰ μαῦρα σταφύλια θὰ ἀ-

δέν φάρμακον, οὐδεμία θεραπεία τὸν ὠφέλει ποσῶς, καὶ ὁ Κορηνάρος ἐφθασεν εἰς σημεῖον ἀπελπισμοῦ, ὅτε εἰς τὸν ιατρὸν του ἔσχε τὸ θάρος να τοῦ ἀπαγορεύσῃ πᾶν εἶδος κρέσιμον. Ἐπὶ τινας μῆνας ἡκολούθει τὴν γένα δίσταν μὲν εὐάρστα ἀποτελέσματα ἀλλὰ φιναν ἵχην ἐπάνω εἰς τὴν ποδὰ του.

Μία φίλη μου ἦλθε μίαν ἡμέραν μὲ τὴν μικράν της ἀνεψιῶν δὲ ἐτῶν. Τὸ κοιτάσκι εἶχε μίαν ὥραιάν κούκλων ποὺ τῆς είχαν χαρίσει. "Ἐξαφνά ἡ κούκλα ἔπεσε καὶ ἐσπασε. Ή μικρά ὑπό τον ἀγγίσυνος.

νει την νεαν σιωπα με ευθεστα αποτελεσματα, αλλα τοσφ αφροδιτος τα φ θιο ή από του κρεατος αποκή, ώστε ξέλεγεν διτι επροτίμα τα δεινά άτινα υπέφερε προηγουμένων. Πράγματι δε επανήλθεν εις την κρεοφαγίαν δις ή τρις και εις έκαστην επάνοβον επανήλθοντα και αι αλληγορίες του. Επιτέλους έκαμε την ηρωϊκήν απόφασιν να διώσουμε ισόθιον απόκην από του κρεατος και ανθοτροπάν διλογοφαγίαν. Πολλάκις έν αύ-

και εποιεις η μικρα ητον ανησυχος.

— Θα με μαλώση η μαμά.

— Εννοια σου, δεν θα σε μαλώσουν, της λέγει ή θεία της. Έγαν θα πω πως δεν έφτανες έσυ.

“Οταν η θεία άγνωτερα έμβικη εις το δωμάτιον οπου είναισκετο ήδη ή μικρα με την μητέρα της, το κοιτασκι άμεσως της είπε :

— “Ελα, ξέλα, δεν θα σε μαλώση η μαμά. Της

πᾶν δημοσίων κατασημάτων. Απαγορεύονται εἰς τὰ κοιμητήρια οἱ σταυροί.

»Εἰς τὰ δημόσια ἔγγραφα ἀπαγορεύεται νὰ γίνεται λόγος περὶ Θεοῦ, Εὐαγγελίου, Ἅγ. Γραφῆς κ.λ.π. Τὸ Κράτος ἐν γένει κηρύσσεται ἀθρησκον καὶ ἄθεον.

»Ἐκτείνεται δὲ ὁ χωρισμὸς καὶ εἰς τὰ ἄλλα δόγματα καὶ θρησκεύματα, δηλ. εἰς τοὺς Διαμαρτυρομένους, Τουδαίους καὶ τοὺς Μωαμεθανοὺς τῆς Ἀλγερίας.

Η «Ἐφημερὶς τῆς Πετρουπόλεως» καὶ ἡ «Αὔγη» γράφουν δὲ εἰς τὰς Ἀθήνας τελευταίως δίδεται ἰδιαίτερο προσοχὴ εἰς τὴν βορείαν καὶ ἴδιως τὴν φωστικὴν φιλολογίαν διὰ μεταφράσεων καὶ ἀνταποκρίσεων ἐκ Μόσχας. Η πρώτη προσδέθει δὲ τῇ προσοχῇ αὐτὴ κυρίως συγκεντρώνεται εἰς τὰς σελίδας τοῦ μόνου σοβαροῦ περιοδικοῦ, τὰ «Παναθήναια».

ΟΛΙΓΟΣΤΙΧΑ

Αἱ ἐν Δήλῳ γεννόμεναι ἀνασκαφαὶ ἀπεκάλυψαν ἐντὸς ἀγγείων περὶ τὰ τετρακόσια ἀρχαῖα ἀθηναϊκὰ τετράγματα τῆς ἑποχῆς τῶν ἀρχόντων καινουργῆ καὶ πλῆθος ἀθηναϊκῶν δραχμῶν.

Προσεχῶς ἀρχίζουν αἱ ἐργασίαι πρὸς ἀνέκτυσιν τῶν ἀρχαιοτήτων τῶν Ἀντικυθῆρων

Συγκριτικὸς πίναξ τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Δουνάβεως ἐπὶ τῆς κινήσεως τῆς ἀγγλικῆς καὶ Ἑλληνικῆς ναυτιλίας:

1888. — Ἀγγλικὴ 71 ο.ο., Ἑλληνικὴ 5 ο.ο., αἱ ἄλλαι μαζὶ 24 ο.ο.

1893. — Ἀγγλικὴ 68 ο.ο., Ἑλληνικὴ 11 ο.ο., αἱ ἄλλαι μαζὶ 21 ο.ο.

1903. — Ἀγγλικὴ 37 ο.ο., Ἑλληνικὴ 28 ο.ο., αἱ ἄλλαι μαζὶ 35 ο.ο.

1904. — Ἀγγλικὴ 33 ο.ο., Ἑλληνικὴ 27 ο.ο., αἱ ἄλλαι μαζὶ 40 ο.ο.

Ἐκδίδεται προσεχῶς ἡ ἀλληλογραφία τοῦ μεγάλου μυθιστοριογράφου Αἰμιλίου Ζολᾶ.

Τὴν 17)30 Αἴγυούστου προσεχοῦς θὰ γίνῃ ὅλη ἡ ἔκλεψις τοῦ ἥλιου, ἡ σπουδαιότερα, κατά τινας σοφούς, τῶν γενομένων ἐκλείψεων ἀπὸ πενήντα ἑταῖς.

Ἐπὶ τῇ βάσει μικρᾶς αὐτοβιογραφίας τοῦ Γιοκᾶ καὶ διαφόρων σημειώσεων τοῦ αἱ ὅποιαν εὑρίσκονται εἰς τοὺς 120 περίστους τόμους τοῦ ἔργου του, ἔξεδόθη εἰς τὴν Βουδαπέστην τόμος περὶ λαμβάνων τὴν ζωὴν τοῦ πρὸ ἐνὸς ἔτους περίπου ἀποθανόντος Οὐγγρου συγγραφέως.

Ο Δ. Ἀννούντιοι ἐτοιμάζει νέον τόμον διηγημάτων μὲ τὸν τίτλον: Τρεῖς δολοφόνοι. Εἰς μίαν συνέτεινεν εἰτε τελευταίως, δὲ τὰ μέλοντα ἔχοντα τοῦ περίδραυν καὶ τὴν εὐρυτέραν ἀντίληψιν τῆς ζωῆς, ποὺ ἔχει τώρα, θὰ είναι περισσότερον ἀντικείμενικά.

Εἰς τὴν Ἰταλίαν οἱ μουσικοὶ συνθέται ἔχουν δικαιώματα ἐπὶ τῶν ἔργων των ἐπὶ εἰκοσι μόνον ἔτη.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

ΕΚΘΕΣΙΣ περὶ τοῦ φόρου τοῦ μισὶ 10 ο.ο. καὶ τοῦ προσθέτου φόρου 5 ο.ο. καὶ ὑπόμνημα πρὸς τὴν Α. Υ. τὸν Μ. Βεζόνην περὶ τοῦ ὑγειονομικοῦ ζητήματος, συνταχθέντα κατ' ἐντολὴν τῆς Συνελεύσεως ὑπὸ τοῦ

τοῦ προέδρου αὐτῆς κ. Ἡρακλέους Θαλασσινοῦ καὶ ὑποβληθέντα. — Σάμος 1905. Ηγεμονικὸν τυπογραφεῖον.

Τὰ ἐν λόγῳ ὑπομνήματα τοῦ προέδρου τῆς Σαμακῆς Βουλῆς, ἀξια μελέτης, ἀφοροῦν ζωτικώτατα συμφέροντα τῆς Ηγεμονίας.

ΛΕΞΙΚΟΝ ΕΙΚΥΚΛΩΠΑΙΔΙΚΟΝ συμπλήρωμα, τεύχη 29, 30, 31, ἀπὸ τῆς λέξεως Στόμι μέχρι τοῦ Ἀντώνιος Φαρός. Ἐκαντον τεύχος λεπτὰ 80, διὰ τὰς ἀπαρχὰς λ. 90 καὶ τὸ ἔξτερφικὸν δρ. 1. Ἐεδόται Μπέκ καὶ Μπάροτ Ἀθῆναι.

Η ΟΡΑΣΙΣ ὑπὸ Μ. Νεοκλέους Καλαβροῦ. — Σύλλογος πρὸς διάδοσιν ὀφελίμων βιβλίων. 1905. Ἀθῆναι σχ. 16ον σελ. 85 δρ. 0.40.

ΜΕΛΕΤΑΙ ΚΑΙ ΑΡΘΡΑ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΚΟΡΙΝΘΙΑΚΗΣ ΣΤΑΦΙΔΟΣ ὑπὸ Μιχαὴλ Γ. Δαμπονιδίου (1894-1905). Ἀθῆναι 1905 τυπογρ. Π. Δ. Σακελλαρίου.

ΤΟ ΣΤΑΦΙΔΙΚΟΝ ΖΗΤΗΜΑ ὑπὸ Δημ. Γεωργιάδου. Κρίσεις περὶ τῆς συμβάσεως τῆς Ἐνιαίας Ηλύσις διὰ τοῦ συναίτεριμου καὶ τῆς κοινοπράξιας. Ἐν Ἀθήναις τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου.

ΝΕΟΣ ΕΛΛΗΝΟΜΝΗΜΩΝ τριμηνιαῖον περιοδικὸν σύγγραμμα συντασσόμενον καὶ ἐκδιδόμενον ὑπὸ Σ. Π. Λάμπρου. Τόμος δεύτερος, τεῦχος α' καὶ β'. Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου Π. Δ. Σακελλαρίου.

ΝΕΟΙ ΟΡΙΖΟΝΤΕΣ ΕΝ ΤΗ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΡΕΥΝΗ ὑπὸ Σπ. Λάμπρου. Λόγος ἀπαγγελθεὶς ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημῷ τῇ 15 Τανοναρίου 1905. Ἐν Ἀθήναις τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου.

ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ ΚΑΙ ΚΡΙΤΩΝ ὑπὸ Σ. Μωραΐτου ἐξ ἐρμηνείας καὶ διορθώσεως αὐτοῦ. Ἐν Ἀθήναις τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου.

ΛΟΓΟΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ὑπὸ Φ. Νέγρη. Ἐν Ἀθήναις τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου.

Η ΨΥΖΑΝΤΙΝΗ ΕΠΟΠΟΙΙΑ Βασίλειος ὁ Βουλγαροκτόνος, ὑπὸ G. Schumbergere κατὰ μετάφρασιν Ι. Δαμπονίδου, τεῦχος τρίτον καὶ τέταρτον. Ἐν Ἀθήναις τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου. (Βιβλιοθήκη Μαρασλή, ἀρ. 283-284).

Ο ΠΡΟ-ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ὑπὸ Αλεξάνδρου Ν. Διομήδους. Ἀθῆναι 1905 τυπογραφεῖον Ραφτάνη - Παπαγεωργίου σχ. 16ον σελ. 295 δρ. 5.

ΛΙΧΩΣ ΑΚΡΟΓΙΑΛΙ δρᾶμα ὑπὸ Z. Φυτίλη. Ἀθῆναι 1905 σχ. 16ον σελ. 136, δρ. 2.

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ ὑπὸ Τυμφρηστοῦ. Ἀθῆναι 1905, σχ. 16ον, σελ. 227, δρ. 2.

AU LONG DES TERRASSES poésies par Paul Gastiaux. — Lille, 1905 édition du Beffroi, 24 Rue Saint. Augustin.

ΥΔΩΡ «ΣΑΡΙΖΑ» ΑΝΔΡΟΥ

ΚΑΙΡΗ, ΕΜΠΕΙΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΥΝΙΔΙΟΚΤΗΤΩΝ
ΑΔΕΛΦΩΝ ΜΠΙΣΤΗ, Ν. ΚΑΙΒΙΝΟΥ ΚΑΙ Λ. ΜΕΝΑΡΙΝΟΥ

Δηλοῦν, ὅτι τὸ δανιμάσιον καὶ παγκοσμίου φήμης ἱαματικὸν ὑδωρ
«Σάριζα». Ἀνδρον ἡγγυημένον, ὃς δις τῆς ἐρδομάδος κομιζόμενον,
πωλεῖται παρὰ τῶν ἰδιοκτητῶν Αδελφῶν Μπίστη, Σταδίου 37,
Ν. Καλεύνου, Ζωοδόχου Πηγῆς 24 καὶ Λεωνίδα Μενδρε-
νού, Οφθαλμιατρείου 2.

Παράτοιπα ἐν Πειραιεῖ ἐδωδικοπωλεῖται. ΣΩΤ. ΒΟΡΡΙΑ — Κεντρικὴ Αγορά.

Οἱ δέλοντες ἐπὶ τοῦ ἔξωτερικοῦ νὰ προμηθεύωνται ὑδωρ χονδρικῶς
δύνανται ν' ἀπευθύνωνται ἀπ' εὐθείας εἰς τὸν Ἀθηναϊκὸν ἰδιοκτήτας
κ. κ. Αδελφούς Μπίστη καὶ Ν. Καλεύνου. Αἱ αἰτήσεις τῶν
θὰ ἐκτελῶνται ἀπ' εὐθείας ἐκ τῆς ἐν "Ἀνδρῷ πηγῆς μετὰ τῆς μεγαλε-
τέρας ἀκριβείας καὶ ταχέτης".

1831

"ΓΕΝΙΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΙ, ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ

(ASSICURAZIONI GENERALI)

ἐταιρικὸν κεφάλαιον καὶ ἀποδεματικὰ τῇ 31 Δεκεμβρίου 1904

Κορδωνος 247, 497, 914, 42

ΠΥΡΑΣΦΑΛΕΙΑΙ — ΘΑΛΑΣΣΑΣΦΑΛΕΙΑΙ
ΑΣΦΑΛΕΙΑΙ ΖΩΗΣ

ἐπὶ διαφόρων συνδυασμῶν.

Η ΕΤΑΙΡΙΑ ΣΥΝΑΠΤΕΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΖΩΗΣ ΕΙΣ ΔΡΑΧΜΑΣ

Διευθυντὴς τοῦ ἐν Ἀθηναϊκῇ Γεν. Πρακτορείου

Γενικὸς Ἐπιθεωρητὴς διὰ τὴν Ἑλλάδα

Δ. ΒΡΥΖΑΚΗΣ

καὶ Διευθυντὴς τοῦ Εἰδικοῦ Γραφείου Κλάδου Ζωῆς

I. ΚΟΥΖΙΝ

Γενικὸς Ἀντιπρόσωπος καὶ Τραπεζίτης δ. Οίκου Γ. Π. ΣΚΟΥΖΕ

Γραφεῖα: Ἀθῆναι, Ὁδὸς Σταδίου καὶ Οφθαλμιατρείου ἀριθμὸς 10.

ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΝ ΝΕΥΡΙΚΩΝ ΝΟΣΗΜΑΤΩΝ

EN PATHOSES

MAISON DE SANTÉ

Σ. Γ. ΒΛΑΒΙΑΝΟΥ Ιατροῦ Νευρολόγου καὶ Φρενολόγου.

Ἴδρυται εἰς μαγευτικὴν θέσιν τῶν ὄλοδορόσων Πατησίων, τοῦ ὁραιοτάτου τούτου καὶ ὑγιεινοτάτου προαστείου τῶν Ἀθηνῶν, ἐν τέταρτον μολίς ἀπέρχοντος αὐτῶν καὶ συγκοινωνοῦντος δι' ὅλων τῶν μέσων τῆς συγκοινωνίας, περιβαλλέται δὲ ὑπὸ ἀπειρών μυροβόλων κήπων καὶ ἴδιον κέπιται κήπον, ὃς καὶ ἀφθονον καὶ διαυγέστατον ὑδωρ.

Ἐν τῇ Κλινικῇ ταύτῃ νοσηλεύονται δέκα καὶ χρόνια νοσήματα Νευρικά καὶ Εγκεφαλικά. Μολυσματικὰ δὲ καὶ ἐπικίνδυνα ἐγκεφαλικὰ δὲν εἰσὶ δεκτά

Πρὸς θεραπείαν τῶν ὀστεοῦν ἐφαρμόζονται δλαι αὶ θεραπευτικαὶ μέθοδοι μεταξὺ τῶν ὅποιων ή Ψυχοθεραπεία, ή Ἡλεκτροθεραπεία, ή Υδροθεραπεία, ή Ανατριψιθεραπεία (Massage), ή Μονοκομθεραπεία, ή Ιατρική Γυμναστική, ή διὰ κατακλίσεως (alitement) καὶ ἀπομονώσεως (isolation) θεραπεία, ή δὲ Υπνωτισμὸν καὶ ὑποβολῆς ἐν ἐγρηγόρεσι (suggestion à l'état de vieille), καὶ λοιπῶν φαρμάκων κλπ. κλπ.

Πᾶσαι αὗται αἱ θεραπευτικαὶ μέθοδοι εφαρμόζονται διανολόγως τοῦ νοσήματος καὶ τῶν ἐνδείξεων.

Νοσοκομειακὴ ὑπηρεσία πλήρης οἱ νοσοκόμοι ἐκ τῶν εἰδικὴν μόρφωσιν λαβόντων καὶ πετει-ραμένοι περὶ τὴν νοσηλεύσιν τοιούτων ἀρρώστων.

Κλίναι ἀπὸ δέκα δραχμῶν καὶ ἀνω δι' ἡμέρας, ἀναλόγως τοῦ δωματίου, τοῦ προσω

ΙΑΤΡΟΙ ΑΘΗΝΩΝ

Α. Αραβαντινός,	οδός	Ακαδημίας 5α.
Α. Καλλιθωκάς,	"	Κουμουνδούρου 3.
Μιχ. Κατσαρός,	"	Μανδούμχαλη 1.
Διαβαθινόπουλος,	"	Δημόκριτου 3.
Σπυρ. Λούρος (παιδίατρος),	οδός	Πινακωτῶν 15α.
N. Μανηᾶς,	οδός	Σόλωνος 10.
Δ. Μιχαλοπούλος,	"	Αγ. Κωνσταντίνου 4.
Μιχ. Οικονομάκης,	"	Πινακωτῶν 18.
Μ. Παπαδόπουλος (λαρυγγόλ.),	οδός	Σαταβριάνδου 6.
Γ. Σπιαδᾶς,	οδός	Αριστοτέλους 21.
Γ. Φερεντίνος,	"	Ζήνωνος 2.
Γεράσιμος Φωκᾶς , καθ.	"	Πινδάρου 10.
Γερ. Φωκᾶς,	"	Αγ. Κωνσταντίνου 16.
Σ. Χαραμῆς (δραματίατρος),	οδός	Σωκράτους 51.
M. Χατζημιχάλης , Πλ.	Βασιλείου 12.	
Σ. Γ. Βλαβιανός (νευρολόγος)	οδός	Ζήνωνος 16.

ΟΔΟΝΤΟΙΑΤΡΟΙ

J. Walker,	οδός	Ακαδημίας 17.
A. Δρακόποντος ,	"	Πειραιώς 11.

ΔΙΚΗΓΟΡΟΙ ΑΘΗΝΩΝ

Σπυρ. Βελεντζας.	οδός	Κωλέτη 15.
Π. Γιασεμολαδᾶς,	"	Σοφοκλέους 3.
Κ. "Εσσόλιν ,	"	Πειραιώς 7α.
I. Εύκλειδης,	"	Πανεπιστημίου 21.
'Αλκιβ. Ζωϊόπουλος,	"	Στουνδράρα 39.
Π. Θηρβαῖος,	"	Κωλέτη 1.
Γ. Μαντᾶς,	"	Κλεισθύρας 31.
Νικόλ. Μαντζαβίνος,	"	Καποδιστρίου
Δημ. Τσάτσος,	"	Βησσαρίωνος 8.
'Άδ. Χαρτούλαρης,	"	Ζήνωνος 1.
Εύστ. Χοϊδᾶς,	"	Γ' Σ)βρίου 41.

ΚΑΡΟΛΟΣ ΜΠΕΡΙΓΓΕΡ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΟΣ ΤΗΣ ΑΓΛΗΣ

Διασταύρωσις οδών Νίκης και Ερμοῦ.

Φωτογραφίαι παντός είδους.

Μεγεθύνσεις χωματισταὶ μὲ παστέλ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ «ΕΛΛΑΣ»

(Έφημερος οικονομολογικὴ καὶ πολιτικὴ)

Εκδίδεται κατὰ Σάββατον

Δημοσιεύσινα πλουσίαν καὶ ἐπίκαιρον οἰκονομολογικὴν ὥλην καὶ χοηματιστικὸς πίνακας.

Ίδιοκτήτης καὶ Διενθύντης: Γ. ΚΑΤΣΕΛΙΔΗΣ

Εποχικοῦ Δεκ. 20

Εποχικοῦ Φεβ. 20

Γραφεῖον: Έν. Αθηναῖς, οδός Σταδίου 54.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ"

. Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΥ

ΑΘΗΝΑΙ — ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 44

ΟΛΑ ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ

ΕΤΑΙΡΙΑ ΕΛΛ. ΠΥΡΙΤΙΔΟΠΟΙΕΙΟΥ

ΧΗΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

Τιθενθεῖσα τέλος 1882

Μετοχικὸν ιεφάλαιον λρ. 3,000,000

ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΩΝ — ΒΡΑΒΕΥΘΕΝΤΑ ΕΙΣ ΟΛΑΣ ΤΑΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΔΙΑ ΧΡΙΣΤΟΥ ΒΡΑΒΕΙΟΥ

Πυρίτις καὶ Δυναμίτης δλων τῶν εἰδῶν. Φυσίγγια παντὸς δπλού. Θειτικὸν δξύ. Νετρικὸν δξύ. Υδροχλωρικὸν δξύ. Θειτικὸς χαλκός. Θειτικὸς σιδηρός. Αντιπερογοσπορίη, Στουνπέτσιον, Σκάρια, Μολυβδοσωλῆνες.

Τιμαι ἀνεπίδεκτοι συναγωγισμοῦ.

“ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ,,

Ἐθνικὸν δργανον τῶν ἀπανταχοῦ Ἑλλήνων.

Ιδιώθι τῷ 1901 διὰ μετοχῶν ὑπὸ Αντ. Σπηλιωτοπούλου διευθυντοῦ καὶ Θάνου Τζαβέλλα αρχισυντάκτου: Παρακολουθεῖ τὰ ἔθνικά πράγματα ἐκ τοῦ σύνεγγυς, ἔχει συνεργάτας τοὺς πατριωτικῶτερους καλάμους ἐν οἷς τοὺς τῶν καὶ Καζάνη, Καρολίδου κλπ. οὐδεμιὰ τῶν ἐν Ἑλλάδι πολιτικῶν μερίδων ἀνήκει, καὶ ἔχει γενικὴν κυκλοφορίαν ἐν διαφόροις τοῖς ἔθνεσι.

Τιμὴ συνδρομῆς ἑτησία: ἐν τῷ Εσωτερικῷ δεκ. 25.

Απευθυντέον διὰ πάσαν αἰτησιν:

Διενθύνσιν εὐημερίδος «Τὸ Κράτος» Αθήνας

ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ ΚΑΙ ΝΕΥΡΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

Μηνιαῖον ἐπιστημονικὸν περιοδικὸν

Συντάκτης καὶ Διευθυντής

Σ. Γ. ΒΛΑΒΙΑΝΟΣ

Νευρολόγος καὶ ψυχίατρος

Γραφεῖα: 16 οδός Ζήνωνος 16 ἐν Αθήναις

Συνδρομὴ ἑτησία δρ. 6: ἐξωτερικὸν φρ. χρ. 6.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ: Υπνωτισμός, Πνευματισμός, ψυχοπαθογνονία, Ύγειανή τοῦ πνεύματος, Εγκληματολογικὴ ἀνθρωπολογία, Ψυχοθεραπεία, Ηλεκτροδεφαρτεία, Κοινωνιολογικὴ Φρενολογία, Ιατροδικαστική, Ιστορία τῆς Ψυχιατρικῆς, Φυσιολογικὴ Ψυχολογία κλπ.

„ΝΕΟΝ ΑΣΤΥ“

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΣ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

Διευθυντής: Λ. ΚΑΚΛΑΜΑΝΟΣ

Δεκα συντάκται καὶ διάλκηρον ἐπιτελείον συνεργατῶν.

Ἄρθρα ἐπὶ διῶν τῶν ζητημάτων τῆς ἡμέρας, εἰδήσεις ακριβεσταται,

Τηλεγραφήματα ἐξ Εὐρώπης Τὸ ποικιλότερον Αθηναϊκὸν φύλλον.

ΤΙΜΗ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ

Εσωτερ. Τριμηνος Δρ. 8. - Εξάμηνος Δρ. 15. - Ετησία Δρ. 30.

Εξωτερικοῦ: Εξάμηνος Χρ. φρ. 25. - Ετησία Χρ. φρ. 45.

Αἱ συνδρομαὶ ἀποστέλλονται πρὸς τὴν Διεύθυνσιν (δδὸς Βουλῆς ἀριθ. 6).

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΣΟΣ

· Εντοκος καταθέσεις

· Η Ἐθνικὴ Τράπεζα δέχεται εντοκοὺς καταθέσεις εἰς τραπεζικὰ γραμματία καὶ εἰς χρυσόν, ἢτοι εἰς φράγκα καὶ λίρας στερκίνας ἀποδοτέας εἰς ωρισμένην προθεσμίαν ἢ διαρκεῖς. Αἱ εἰς χρυσὸν καταθέσεις καὶ οἱ τοῖς αὐτῶν πληρώνονται εἰς τὸ αὐτὸν νόμισμα εἰς ὃ ἐγένετο ἢ καταθέσεις, εἰς χρυσὸν ἢ δι. ἐπιταγῆς ὄφεος (chèque) ἐπὶ τοῦ εἰστρεικοῦ καὶ ἐπιταγῆν τοῦ διοικογνόν.

Τὸ κεφάλαιον καὶ οἱ τόκοι τῶν διοικογνῶν πληρώνονται ἐν τῷ Κεντρικῷ Καταστήματι καὶ τῇ αἵτησι τοῦ καταθέτου ἐν τοῖς Υποκαταστήμασι τῆς Τραπέζης, ἐν Κερκύρᾳ δὲ Κεφαλληνίᾳ καὶ Ζακύνθῳ διὰ τῶν ὑποκαταστημάτων τῆς Ιονικῆς Τραπέζης.

Τόκος τῶν καταθέσεων

1 1/2	τοῖς ο)ο κατ	ἴτος διὰ καταθ.	6 μηνῶν
2	" ο)ο "	" "	1 έτους
2 1/2	" ο)ο "	" "	2 έτῶν
3	" ο)ο "	" "	4 έτῶν
4	" ο)ο "	" "	5 έτῶν

Αἱ διοικογναὶ τῶν εντοκῶν καταθέσεων ἐκδίδονται κατ' ἐντολὴν τοῦ καταθέτου ὄνομαστικαὶ ἢ ἀνώνυμοι.